

Woorden van Snick

Den digitala konserten

eller

Anywhere, Anytime

Roman i en prolog och två satser

- *Vet ni, varför det, enligt min enkla mening, är omöjligt att resa till framtiden?*
- *Och varför inte, enligt er enkla mening?*
- *Därför att det finns så oändligt många framtider.*
- *Desto lättare borde det vara att ta sig till en.*
- *Betänk då, att om ni lyckas så punkterar ni alla andra framtider. Vore det inte synd?*
- *Jovars, så låt oss inte orda mer om framtiden.*

Sandemar Förlag

Copyright © 2020 Sandemar Förlag
E-bok version (tagged pdf)

"...det högsta mål som eftersträvas i böcker...är att på en gång undervisa och roa."
(Cervantes: *Don Quijote av la Mancha*)

Innehåll

Prolog

I – Millennieskifte

II – Boten

Noter och kommentarer

Prolog

En dag i mitten av det första skälvande året av det tredje årtusendet försvann en handläggare vid den europeiska kommissionen i Bryssel. Eftersom mannen, för det var en man, innehade en obetydlig position vid kommissionen och hade vare sig belgiskt, franskt, engelskt, tyskt eller något annat märkvärdigt ursprung, kort sagt han var svensk, väckte försvinnandet föga uppmärksamhet i Bryssel. Någon så kallad hotbild mot honom förelåg inte. Några krav mot kommissionen framställdes veterligen inte heller.

Mannen hade avvikit från sin arbetsplats i stadsdelen Beaulieu en fredagseftermiddag efter ett möte med sin överordnade och anmäldes saknad onsdagen därpå. Enligt grannarna hade han inte sedan torsdagsmorgonen synts till vid sin bostad, som han hyrde av kommissionen i förstaden Braine l'Alleud.

Efterforskningarna lades ned efter kort tid med den mindre troliga förklaringen att mannen uteblivit frivilligt som följd av att han fått kritik av sin överordnade vid nämnda möte (denne menade dock att kritiken varit synnerligen modest, men man vet ju att lättrörliga personer kan reagera starkt även på sådan kritik) och/eller, mer sannolikt, att han avrest till hemlandet eftersom hans hustru i Sverige – enligt hennes egen utsaga – krävt skilsmässa bara några dagar innan (men han hade inte hört av sig där).

Det framkom dock omständigheter som pekade i en helt annan riktning. Bland annat trodde sig en servitör på brasseriet den Gyllene Skon vid Stora Torget i Bryssel ha serverat den försvunne öl på fredagskvällen. I hans sällskap skulle då ha befunnit sig ett ungt par. Av någon anledning som han inte kunde redogöra för (en diffus "impression", kallade han det) satte servitören detta par i samband med en hästanspänd fyrhjulig vagn, som hållit på torget nära den Gyllene Skon. Då servitören varit ledig under helgen och därvid druckit ansemliga mängder av den dryck han brukade servera andra, betraktades hans minnesbild som osäker. Hans "impression" tolkades dock av undersökningsledaren som att servitören kunde ha sett paret och eventuellt den försvunne stiga in i vagnen, varför man lade ner lite mera tid på detta uppslag. Desto mer som flera andra vittnen observerat ett liknande ekipage både på torget och i gränderna intill. Observationerna skiljde sig dock med avseende på både dagen och tid på dagen. Några trodde sig ha sett att ekipaget drogs av en häst, andra av två; någon hade till och med observerat tre hästar. Vittnesmålen gick isär också

vad avser formen på ekipaget; några påstod att det bestod av en öltunna på hjul. Sådana användes, upplysningsvis, förr i tiden för att köra ut den dryck vi hela tiden talar om till serveringsställena. Andra påstod att det var en täckt fyrsidig vagn med fönster; en skarpsynt observatör tillade att den var högre än den var bred. Hur det nu än var med den saken, så löstes mysteriet ganska snart. En nitisk polisman spårade en hel vagnpark till en depå för attiraljer för den kommande, årliga historiska Ommegangen på torget till åminnelse av kejsar Karl V, som detta notabla år i övrigt, om han ännu levt, kunnat fira sin 500-årsdag. Detta faktum blev ännu mer notabelt då en butiksägare i närheten av torget hörde av sig och påstod att en täckt vagn passerat butiken just den eftermiddagen strax efter klockan 17, dragen av två hästar, av vilka åtminstone den ena lämnat sin spillning på gatan. En nederbörd som butiksägaren nödgats sopa upp av hänsyn till sina kunder (och förklaringen till den noggranna tidsangivelsen). Butiksägaren hade slängt några förbannelser efter kusken, som då vänt sig om, varvid butiksägaren igenkände densamme (med till visshet gränsande säkerhet, sade han) som ingen mindre än nämnde kejsare.

Den som ansvarade för vagnparken, en före detta ölutkörare med tvivelaktigt rykte, uppgav att de vidtalade kuskarna då och då gjorde en runda med vagnarna för att träna sig själva och hästarna inför festen. Om någon gjort det den aktuella dagen kunde han inte säga eftersom detta inte bokfördes. Den nitiske polismannen bad då att få inspektera vagnarna. Genomsökningen ledde till ett enda men anmärkningsvärt resultat, nämligen att en avriven biljett till en operaföreställning kvällen innan den aktuella fredagen hittades i lokalerna där vagnarna var uppställda. Ölutköraren påstod då att det var han själv som tappat biljetten. Eftersom polismannen inte trodde honom om att ha sådana intressen togs han in för ett längre förhör. Då ölutköraren inte bara kunde noggrannt redogöra för innehållet i operan, som var av det moderna för att inte säga postmoderna slaget och följaktligen inte så lättbegriplig, utan det även visade sig att mannen trots sitt tvivelaktiga rykte var både verserad och intelligent med goda manér och dessutom kunde anföra att hans dotterdotter medverkat som cellist i orkestern, släppte undersökningsledaren detta, allt annat än produktiva spår, och föranstaltade att ärendet med många andra lades på hög.

I

Millennieskifte

eller

de digitala föreställningarnas tid

“Brussels 2000 has chosen The City as its theme and has incorporated a logo that is both simple and ingenious. This takes the emblematic symbol of the Internet (the @ or ‘at’) and blends it with the letter ‘b’, for Brussels.”

(Ur Informationsbroschyr: Brussels, European City of Culture 2000)

“Ni förstår, vi har inte tid att vänta. Ni har inte tid att vänta. Ingen har tid att vänta. Vi lever i Internettid. Internettid snurrar många gånger snabbare än vanlig kalendertid. Om inte vi utvecklar en viss produkt så gör någon annan det.”

(Uttalande vid Sveriges Verkstadsindustriers årliga konferens, 20 november 1997)

“Det förflutna betyder ingenting. Låt oss lära av framtiden. Framtidens slag vinns av den som behärskar informationstekniken, det vill säga överblickar hela slagfältet hela tiden och under alla omständigheter.”

(Uttalande vid Svenska Krigsvetenskapsakademiens 200-års jubileum, 13 november 1996)

Bryssel anno 2000

Mitt i Bryssel, några kvarter bakom Operan i sluttningen upp mot Katedralen, kunde man vid det senaste millennieskiftet på en ytterst kort sidogata till Rue D'Arenberg under en namnskyld i röd neon, som Maurice Bejart i sin *Journal Intime* beskrev som "pseudo-erotisk-gotisk", finna entren till Brasserie A la Mort Subite, den Plötsliga Döden. Detta var ett inte helt vanligt näringsställe, maten var synnerligen enkel, några omeletter med olika inlagor som skinka och champinjoner var allt som fanns på menyn. Ölsorterna var desto fler. Den som inträdde här, genom någon av de två i cirka trettio grader in från gatan vinklade dörrarna, insöp genast, utöver doften av öl, en atmosfär av tidlöshet. Som en paradoxal erinring om gångna tider häftade den vid de gulockra väggarna, immade igen de inramade speglarna och lade sig som en strimmig hinna över bilderna av en gång kända men länge förgätna gäster, en tidlöshet, som radierade från serveringspersonalens "sett-allt"-anleten och blanknötta kostymering.

Här var alltid välbesatt. Kanske för att varje tid behöver ett komplement, identiskt med alla andra tiders, kalla det gärna Evigheten, förutan vilket vi inte skulle märka vår tid och dess berömda anda annat än som en förändring i kvantitet – som en ökning av vindstyrkan – men inte som kvalitet, på samma sätt som de naturliga talen kräver nollan som gemensamt komplement, Samtalen behöver Tystnaden, Alltet ett Ingenting och Livet Döden. Därför dras vi till dylika etablissemang. Därmed sagt att varje renovering, varje innovativ management- eller marknadsföringsåtgärd, varje ung-nyfiket ansikte bland den Plötsliga Dödens personal skulle ha varit menligt inte bara för detta ställes affärsidé utan även för livet utanför dörrarna. Och även om staden därute förändrades i sådan takt, att vi med Herakleitos skulle kunna ha sagt, att man landar inte två gånger i samma stad, och även om tiden innanför dörrarna satte tydliga spår i de samtal som utväxlades över de skummande ölglasen, så var det likväl så att envar som slog sig ner här vid något av de sekelnötta borden hängde av sig tiden tillsammans med ytterkläderna på de därför avsedda krokarna – eller naglade fast den med paraplyet vid ett av de för denna persedel avsedda uttagen – vilka alla pryddes av åtta pelare som uppbar taket och som med nederdelen fyllda av plagg och paraplyer för en av glasens innehåll påverkad person kunde te sig som dansande dervischer. För människorna avklädda sina skal och roller vill egentligen inte veta av några nymodigheter. Allt man vill är att komma tillsammans. Här støjades och glammades, här skämtade man och pratade allvar. Ljuden av stolar som skrapade mot den hårda golvbeläggningen blandades med röster som försökte påkalla personalens

uppmärksamhet; ungdomar debatterade och förde filosofiska resonemang, något de gamle tröttnat på och lågstämt rapade var gång Derrida eller "Den Andre" nämndes; den dova klangen av ölglas som sattes ner på träborden överröstade kärleksord viskade i begärligt lyssnande öron och suddade ut raspet av pennor som skrev hälsningar på vykort eller tafatta utkast till romaner och dikter i slitna anteckningsböcker. Människor, som lät tiden vila där på sin krok några minuter, några timmar, en afton. Alors... se upp ... för tidstjuvarna! *Gardez les voleurs!*

Mort Subite

På detta ställe satt en ljum junikväll år 2000 ett sällskap på sju personer, bland många andra. Konversationen, skratten, ölen flödade. För stamgästerna och personalen var de välbekanta, då de träffades här regelbundet någon gång i månaden. De brukade droppa in en efter en, ibland i mindre sällskap, vid niotiden. Denna kväll hade den stora klockan över kortväggen längst in hunnit passera tio och de måtte alldeles ha glömt ställets tidsakrala karaktär för de spanade då och då dels mot klockan, dels mot dörrarna, som om de väntade någon. Kanske den mansperson bakom vilken en av dörrarna just slöt sig och som villrådigt tittade sig omkring. En av de sju reste sig från bordet där de satt en bit in i lokalen och gick honom till mötes.

– Hej, det är jag som är Kåre, sade han och sträckte fram handen mot den nyanlände.

Den som presenterade sig var en medelålders man med regelbundna drag med markerad haka, rak näsa och ganska långt, mellanblont hår, som föll ned i pannan på båda sidor av en svagt antydd mittbena. Han hade sluttande, framåtlutande axlar som något förtog intrycket av en atletiskt byggd kropp och rörde att den i många år suttit böjd över ett och annat skrivbord. Han bar en skrynklig, ljus enfärgad sommarkostym över en skjorta öppen i halsen.

– Och du måste vara Sven?

– Stämmer precis det, hälsade nykomlingen, Sven Plantin för att vara exakt. Han var betydligt yngre, storvuxen och pompöst anlagd med ett runt ansikte prytt av ett kort bockskägg och bakåtkammat tunt hår. Den rutiga kavajen öppnade sig brett över bröstet och visade en färggrann, skrikig slips.

– Vi talade just om dig. Skönt att du kom, vi började bli oroliga. Det här är Sven, han ska presentera sitt projekt i morgon, fortsatte den som presenterat sig som Kåre, och vände sig till de andra vid bordet. Medan han lät nykomlingen hälsa runt fortsatte han presentationen.

– Det här är Ole, och det här är Mads, Ole och Mads kommer från Danmark, mittemot sitter Eidur och Reidar, de kommer ända från Island, Berit känner du ju redan har jag förstått, och längst bort sitter Harald från Norge.

Islänningarna och Berit, som satt på långbänken utmed väggen, makade på sig och gav plats så att Sven kom att sitta mittemot Ole. Ole, en äldre, ljusskäggstubbig, vikingalik rese med rödlätt, fräknig hud och stora tättsittande ögon, tog omedelbart befälet. Ögonen spelade, inte vilt, utan busaktigt, så att han snarare än en bärsärk kom att likna en alltför stor pojke beredd till rackartyg.

– Vad vill du ha? frågade han.

– Ja, vad finns det?

– Allt, triumferade Ole, Se här!

Han drog till sig den stora, bruna prislistan med vadderade plastpärmar, som skulle imitera skinn, och slog upp den på första sidan.

– Här finns allt! Leffe, Chimay, Duvel, Mort Subite. Ole pekade eftertryckligt med fingret. Har du inte varit här förut?

– Nej det är första gången. I Bryssel överhuvudtaget.

– Vad säger du? Det är inte sant. Är det första gången? Jag tror dig inte!

– Jo, det är sant!

– Då ska han ha en Geuze, sade Reidar och blinkade menande.

– Vad är det?

– Det är ett speciellt belgiskt öl, förklarade Kåre.

– Nej, sade Ole, det smager piss. Man dricker det bara en gång. Inte "hver gang". Som Tuborg. Känner du Storm-Pedersen? Har du sett bilden?

– Ja!

– Alla måste dricka Geuze en gång, sade Eidur.

– Allt ska provas, bestämde sig Sven, låt gå för en Gös!

– Skyll dig själv då, sade Ole.

Han sträckte upp en hand i luften och vinkade.

En äldre rundhyllt kvinna med bestämd uppsyn gick förbi i gången mellan borden utan att ta notis. Ole vred sig efter henne och viftade än vildare.

– Madame, madame!

Hon vände på huvudet och visade med en förtörnad nick att hon visst hade hört första gången och att det var onödigt att göra sig till. Sedan fortsatte hon.

Efter en stund kom hon tillbaka.

– Madame, en Geuze till ynglingen här. Det är första gången han är i Bryssel.

Hon tog upp ett av ölunderläggen, det där med texten Mort Subite och en djävul, som uppenbarligen framhöll detta öls förträfflighet, och gjorde ett nytt streck på baksidan, och lade sedan tillbaka det med bilden på djävulen uppåt.

Ole återupptog konversationen.

– Vi är alla i kommittén, sade han. För programmet. B-E-N-E-F-I-T. Det betyder "Benefits for Europe from Information Technology", visste du det? Utom Kåre, förstås, han är vid kommissionen. Han ska sitta ordförande i morgon. Känner du Berit redan?

– Det var jag som fick honom att lämna in förslaget.

Med de orden tog sig Berit in i samtalet.

– Dessutom vill jag påpeka att det andra e:et i BENEFIT står för Europeans, inte Europe, det är en himmelsvid skillnad, fortsatte hon.

Hon var i samma ålder som Ole, närmare femtio än fyrtio, lång, slank med stolt hållning och rakt, rödtonat hår. Hon var klädd i lång jacka ovanpå en jumper och veckad kjol och hade runda glasögon med tunna bågar.

– Det är ett bra förslag, konstaterade Ole. Jag tror det kommer att vinna.

Madame kom nu med ett stort rundkupigt glas, fyllt med en brunröd vätska som skummade sig.

– En Geuze, sade hon.

Oles ögon spelade och vindade sig över de andra, som ville de säga "Nu ska ni få se!" Han höjde sitt glas och alla måste höja sina glas och klinga dem mot nykomlingens, som förde sitt till munnen och tog en rejäl klunk.

– Vad smager det?

– Gott!

– Va, smager det inte piss? Ole kunde och ville inte dölja sin häpnad.

– Lite surt bara, sade Sven och tog en ny rejäl klunk. Snart hade han tömt glaset. Det syntes att Ole var besviken. Och samtidigt lite imponerad.

– Vill du ha en till?

– Nja, något annat i så fall!

– Kunde just tro det, sade Ole. Nu är du i alla fall en i gänget!

De flesta satt nu med urdruckna glas, glas som redan varit halvtomma när Sven gjorde sin entré. Ole lät sitt finger peka runt på var och en och frågade uppförande:

– Vad ska du ha?

– Vad ska du ha?

Etcetera.

Det var en ritual som de alla synbart njöt av. De rullade på tungan de välbekanta med ändå exotiska namnen i prislistan, som måste konsulteras trots att de kunde den utantill, låtsades tveka och slog sedan till med en Leffe, en Chimay eller en Duvel; om det var varmt som denna kväll, en Kriek, en Framboise eller annan "hallondricka".

En grå huskatt smög omärkligt omkring i lokalen och plötsligt kunde de finna den bredvid sig på långbänken, utsträckt och avslappnad i djup kattsömn. Om de började klappa den, som nykomlingar alltid gjorde, reste den på sig, skakade sömnen ur pälsen, hoppade ned på golvet och försvann under borden. Stamgästerna hade vant sig vid den och lät den vara i fred.

En ny person hade kommit in och sällat sig till dem. De vinkade bara igenkännande och han drog till sig en stol och slog sig ner vid kortändan. Ole presenterade Sven och sade:

– Sven, det här är Kees. Han är holländare. Egentligen är vi bara ett nordiskt gäng, men han får vara med. Vi är inte knussliga med sånt. Förresten, varför är inte finnarna här?

– Dom sitter för sig och lägger upp taktiken, sade Reidar.

– Jassåå, sade Ole och såg sig om, spejande. I alla fall, vi träffas här kvällen före varje möte.

För att koordinera våra synpunkter.

– Det brukar inte bli så mycket bevänt med det, sköt Berit in.

– I alla fall. Vad vill du ha, Kees?

Utan att invänta svaret fortsatte han:

– Kees är vid Ministerium vor Economische Zaken. Det är holländska. Det betyder Ministeriet för ekonomiska saker. Det kan man ju nästan förstå. Kees kan inget om teknik. Han kan bara "ekonomiska saker".

– Är inte alla tekniker i kommittén? frågade Sven oroligt.

– Nja, sade Kåre, det är blandat. Det finns ett par professorer men de flesta är nog regeringstjänstemän. Eller från något forskningsråd.

– Som Harald, sade Ole.

Harald som satt längst ner vid bordet, inåt lokalen, vinkade glatt. Han var lång, tunnhårig, benig och väderbiten efter många turer på Hardangervidda.

Sven såg förvånad ut.

– Hur kan ni då avgöra vilket projekt som är bäst?

– Vi har anlitat oberoende tekniska experter, som har sållat ut era tre projekt, sade Kåre. Fast nu handlar det om annat. Inte så mycket om teknik.

– Vadå om? Sven lutade sig tillbaka från bordet och spände ut bröstet och såg allvarligt oroad ut.

Alla tittade på Kåre. När han tvekade och Ole klart markerade att det här var inte hans sak att svara på, grep Harald in.

– Det handlar om lyskraft, sade han och lutade sig fram över bordet så alla kunde se honom. Har inte Berit preparerat dig?

Berit såg frågande på honom.

– Lyskraft, upprepade Harald. Kommissionen har tappat mark på sistone. Entusiasmen för Informationssamhället har svalnat. Kommissionen måste satsa på något som väcker uppmärksamhet. Annars kan pengarna utebli. Massmedia måste bli intresserade igen!

– När det är klart i morgon, blir det presskonferens. Om du vinner måste du ställa upp, sade Kåre till Sven.

– Det har jag redan sagt honom, försvarade sig Berit helt i onödan. Om det nu kommer några, det finns alldeles för många fantastiska program och projekt. Media har tröttnat.

– Jo, de kommer, det har vi försäkrat oss om, sade Kåre. Och det är för att få uppmärksamhet som vi satsar på ungdomen, om ni nu ska kallas ungdom. Och det är för att få uppmärksamhet som vi utformat programmet som en tävling.

– Dumt, kommenterade Eidur. Man kunde väl ha fördelat pengarna lika. Det sade vi redan från början. Eidur lutade sig tillbaka och lade armarna i kors med säkerheten hos en öbo som korsat ett världshav, om också bara i luften. Det kanske var därför snuggan fattades.

– Jo, men det är där uppmärksamhetsvärdet ligger, sade Harald. Ungdom och tävling!

– Det blir också en tävling mellan länder, sade Mads. Han hade dittills inte deltagit i konversationen. Det stämmer inte med den europeiska gemenskapstanken, tillade han.

– Jo, sade Kåre. Bakom varje projekt finns deltagare från flera länder.

– Det blir ändå det land, som har projektledningen, som tar åt sig äran, vidhöll Mads. Media behandlar det alltid så. Det är där guldmedaljen hamnar.

Under diskussionen hade Kees, holländaren, som inte förstod så mycket av samtalet, helt på egen hand lyckats få Madame att bära in en öl.

– Så, kan jag räkna med ert stöd? frågade Sven, som återtagit en mer avslappnad ställning med båda armbågarna på bordet efter att ha andats ut.

Frågan följdes av en förlägen tystnad. Berit tittade på Ole.

– Det är ett bra projekt, sade Ole. Sa jag inte det? Visionärt!

– Italienarnas är helruttet, utbrast Berit. Rent kommersiellt! Den där italienaren är en bulvan!

– Får man säga så? frågade Mads.

– Jag säger vad jag tycker, sade Berit.

– Finnarnas har ingen lyskraft, konstaterade Harald. Det är bara ett protokoll för datakommunikation.

– Nja, inte vilket protokoll som helst, invände Kåre. Det är första gången någon tagit fram ett enkelt protokoll som ger både säker synkronisering och garanterade maximala fördröjningstider...

– Ja, ja, du måste ju vara objektiv som ordförande, sade Harald, tråkigt bara att det är för tekniskt, ingen kommer att begripa det, inga andra än professorerna. Och hur ska media slå upp det? Omöjligt! Penndatorn har mycket mera lyskraft!

– Har nån sett den? frågade Reidar.

– Här, triumferade Sven och tog fram en till synes helt vanlig reservoarpenna ur innerfickan. Den

...

Kåre avbröt honom.

– Det får du berätta imorgon! Är det någon som vill ha ett glas till. I kväll betalar jag!

– Synkronisering, maximala fördröjningstider! Harald har rätt, hörde de andra Berit väsa i hans öra. Hur ska du få in det i skallarna på dom där i kommittén?

– Det ska nog gå, du är ju en av dom, sade Kåre.

Sedan till de andra: "Vad vill ni ha?"

– Jag tar en Gös till, bestämde sig Sven!

– Va, vah!? Ole verkade helt tappa målföret, menar du allvar?

– Sure!

Scenanvisning

Vi ses i morrn!

Ja, lycka till!

*Se upp med dörr'n,
och håll ordning på fötterna,
som lätt kan komma i otakt,
om det belgiska ölet
gått dig åt huvudet.*

Gallren i gatan?

*Där det tutar och tjuter,
vrålar och viner?
Lugn, det är bara metron, som trycker luften
ut ur tunneln
nånstans mellan De Brouckere och Gare Centrale.*

Till Gare Centrale?

*Fem minuter som mest, till fots.
Vik vänster, uppför Rue Arenberg,
följ bara dom etanolstinkande bussarna
uppför sluttningen,
som skiljer Bryssels äldsta delar från
dom nya.*

*Eller håll höger längs Rue Achat,
en omväg visserligen,
men i gengäld m y c k e t trevligare.
Där pekar näsan
upp mot Mikaelikatedralens kvällsupplysta fasad,
tro bara inte,*

*vilket är lätt hänt,
om den jätta malten gjort dig rund om foten,
att den är på väg
att ramla över dig.*

*Däremot, ge akt på trafiken,
som övermodigt släpper loss
i backen ner mot SAS-hotellet,
som står där som en slalompinne.
Har du tid så finns en tredje väg.
Det är rundan kring Grand Place.
Är du med på den
så kastar vi oss mellan bussarna in i
passagen
till Galerie St Hubert.*

*I trappan ner från gatan
står en trashank och gnider en fiol
bredvid en smutsig basker,
som gapar
likt en nyfödd fågelunge.
Visst går det för sig,
gräv fram en franc ur fickan,
lindra den stackarns
hunger! Så kan vi sen med fredat samvete
ströva vidare.*

*I passagen finns,
praktiskt taget,
allt man kan önska sig,
herr- och damkläder,
gardinaffären A la Tentation,
boutiquer, av alla de slag,*

*restauranger och caféer,
kinematograf och teater,
en bokhandel,
två chokladbutiker.*

*En har på kartongen
lady Godiva,
hon som red naken på en häst
genom Coventry,
klädd bara i sitt
långa,
blonda,
vackra hår
och räddade stadens befolkning från – ja, från vad?
Stor sak!*

*Den andra för märket
Neuhaus,
som på kartongen
har ett stiliserat N,
vilket ju är mycket simplare.
Ja, självklart är
Godiva det ledande märket!*

*Bokhandeln är specialiserad på konstböcker
att bläddra i om du vill fördriva tiden.
I fönstret hänger en bild,
inramad,
fascinerande,
för det facila priset 800 franc.
Det svartvita fotografiet
visar en gata före kriget,
ja, i Bryssel, det senaste,*

i regndis, taget vid Gare du Midi, Södra Station.

*Nu kommer vi fram till en korsning,
där glastaket öppnar sig, för att fortsätta sen
på andra sidan. Gatan till höger är
Slaktargatan, Rue des Bouchers.
Längs den ligger
restaurang vid restaurang,
på båda sidor, som spegelbilder av varandra.*

*Gatan är inte bred och vindlar sig en smula.
Borden tränger ut på gatan
och lämnar ingen synlig sten vid sten.
Istället dukar i starka färger.
De lyser lockande,
bjuder dig att slå dig ner.
Varje etablissemang verkar ha sin egen.
Föreställ dig en tulipanaflod,
den där trädgårdsmästaren dämt
så att här virvlar
röda
där gula
längre ner blå och gröna.*

*Och servetterna. Servetterna!
De är u n d e r b a r a origamifåglar,
i färger avstämda
till bordens dukar,
och vikta med den största
omsorg.
En japansk geisha
hade inte gjort det bättre.*

Men hur behandlas dom?

Stackars, stackars servetter!

Några ligger slängda

med vingarna groteskt

utspärrade, som om de hindrats

i ett flyktförsök av de brutala

markiserna,

som tänjer sig och hälsar på varandra över gatan,

och störtat ömkligen,

någon till och med i resterna av en

Waterzooi.

Ack ja, så förgår skönheten!

Mellan borden ilar servitörer i svart

kostym och vita bröst.

Liknar de pingviner?

Ja, kanske det!

De dukar fram och dukar av,

tar upp beställningar

och bär fram

bäddar av is

med havets frukter

i konstfulla arrangemang.

Se, överst tronar en hummer,

den sticker upp sin stora röda klo

"Salut, camerade, salut"

och ostronen huttrar så att skalen veckar sig.

Musslorna bjuder ut sig billigt,

hör bara,

sex hundra franc,

nej fem hundra,

*där fyra hundra, smör och bröd,
Stella och Frites därtill, majonäs om ni så vill.
Och räkorna rodnar ju av skam, men fyller upp
som det gröna i buketten.*

*Trångt är det vid borden, där sitter
en ensam herre,
en herre och en dam,
två herrar och två damer,
ett helt sällskap byråkrater.
De höjer glas med utsökt vin,
på din bekostnad, garanterat.
"En win-win situation" hör du någon säga.*

*"Hej, kompis, skål och hej"
ett ostron slinker ned
och sen fem till. En mussla,
som vägrat öppna sig
för medverkan i festen
blir liggande på fatet.
Liksom hummerns klor och räkans
hud,
ett länsat ostronskal
och fem till.*

*En överstepingvin bjuder oss
att sitta ner
intill en vacker kvinna
och en tjur
i vit kavaj.
En fluga klänger på hans hals.
Han tittar henne djupt i barmen
och det syns ju lång väg vad han tänker*

*"Europa
du är min."*

*Försent kom du till räddning, en knuff i ryggen
och vi dras med av mänskoströmmen,
som rinner mellan borden,
och spolas in i biflodsgränden vid Leon.
Den gränden, ska du veta,
är så smal,
att borden dragit sig tillbaka
och lämnat kvar
en ynka rad befolkad
bara av turister.*

*För den som vet
att inte gå i fällan
exponeras i små stånd,
vaktade av inkastarpingviner,
vad stället bjuder i sitt inre,
marulk,
tunga,
piggvar,
hu vad stort den gapar,
man skulle rentav kunna tro det är entrén.*

*Och om nu fisken skrämmer dig,
varför inte pröva lapin, kanin,
en belgisk specialitet,
eller mignon, för att nu fortsätta med franskan,
chateubriand,
kanske entrecote?
En krittavla visar om du har råd,
om inte, ryck på axeln:*

"Eh bien, monsieur!"
och gå vidare till nästa.

*Så sug vi med strömmen längre in i gränden,
den mörknar,
smalnar, husen tränger på.
Den gränden ruvar på en skatt, och lika
oväntat som väntat
som när Livingstone trädde fram
för Stanley,
öppnar den sig
och husen ställer sig i fyrsidig formering.
"Grand Place?" förmodar du.*

*Nu är det dags att nyktert ordna anletsdragen
och visa upp en imponerad min,
annars har vi guidat dig förgäves.
Häpp, häpp!
Ned på knä, för Spanske Kungen!*

Morgonfika

Morgonen därpå, efter en kväll som traditionsenligt slutat med en promenad till Grand Place, vaknade Kåre med en molande huvudvärk. Orsaken? Alltför många bidrag till strecken på Madames ölunderlägg? Nej, inte kvällen före ett sammanträde vid vilket han själv skulle sitta ordförande. Huvudvärken hade sin orsak i ett för länge sedan, under halvvakna studiepass långt in på sena natten, förvärvat beroende av ett helt annat fluidum, kaffe. Den espresso han brukade avsluta kvällen med hade han glömt att beställa. Ingen av de andra skulle ens komma på idén.

Han steg upp, svepte sig i den kimono, som han fått av en japanska under en resa i Japan och som hans hustru misstänkt att han haft en affär med – vilket inte var fallet, ingen var henne mer trogen än han – och slog det varma vattnet från snabbkokaren över det påsförpackade kaffepulvret. Enbart lukten fick honom att känna sig bättre. Den välsignade drycken intog han tillbakalutad mot kudden i sängen, han hade satt på radion och radiorösten avannonserade just den inhemske kompositören Vieuxtemps Violinkonsert. Han tog den bok han läste sedan länge, Stendhals "La Chartreuse de Parme" från nattduksbordet, öppnade den och avvaktade den vidare effekten av drogen medan tankarna vandrade fritt.

De här kvällarna på Mort Subite betydde mycket för honom. En aning störde det honom att han alltid kom att åka snålskjuts på de andra. I går hade det hänt igen, trots att han åtagit sig betalningen. Så fort han tog åt fickan med plånboken viftade redan någon annan i sällskapet avvärjande med *sin* plånbok i handen. Ole var den som oftast drog snabbast.

Alla uppskattade Ole. Sällskapet magnet och medelpunkt, för att inte säga dess förutsättning, var han som Rameaus brorson jätten i degen. Men till skillnad från denne stod han inte bara för underhållningen utan även för fiolerna. Som om han behövde urskulda sig dessutom med kommentaren "det är bare penger". Det hjälpte inte att de parerade med "pengar är pengar". Att då övertala honom att låta någon annan betala var utsiktslöst.

När han dök upp släppte de alla främlingars hämningar och förvandlades från blyga utsocknes till lokalens herrar, i centrum för skickelsedigra avgöranden. Och han kunde som ingen annan dra en historia. Gärna med någon i sällskapet som huvudfigur, dock inte så att denne hade anledning att bli sårad eller förargad. Allt eftersom var och en figurerade i en historia steg stämningen. Med tiden upprepades historierna, inte ens Oles förråd var oändligt. Igenkännandet bidrog bara till att poängen inväntades med desto större upprymdhet, speciellt om någon nykomling drogs in i historien.

Sven hade blivit ett lätt byte sedan han skvalpat ur sitt glas. Kåre kunde historien utantill.

– Hör åp, en ska va rädd om dropparna. Det är inte så länge sen som spriten var ransonerad i Sverige. Man fick bara köpa ut en flaska i månaden. På Systeembolaage, the Systems Company, man skulle kunna tro det var ett dataföretag! Hör åp nu, en dag mitt i vintern, det är jättehååalt, hade Svens bestefar köpt ut sin ranson från Systeembolaage och så kliver han ut på gatan, glad i håågen, med flaskan i bakfickan.

Han gjorde en konstpaus för att kolla att alla var med på vagnen.

– Då halkar han till och sätter sig rakt på baken. Han känner efter lite försiktigt med handen, så här ... där bak, byxan är blöt ... och han blir vit som snög i ansiktet. Och så säger han ... blek som ett spöke som tappats på allt blod ...

Han gjorde en ny konstpaus.

– "En får håpes, en får håpes", säger han, "att det bara ... att det *bara* är ... bloog."

Kåre lade undan boken och log. Historien, i vilken Kåre själv (eller rättare, Kåres far) vanligtvis fick kreera huvudrollen, hade fått ny laddning genom rollbytet och hela sällskapet exploderat i skrattsalvor. Övriga gäster tittade upp, tystnade och lät deras skratt skvalpa runt en stund ostört i lokalen, innan de återupptog sina samtal om, ja, vad nu alla de andra snackade om.

Ole och de andra, Mads, Reidar, Eidur, Harald och Kees, hade Kåre träffat i sitt arbete som handläggare vid kommissionen. Han var sedan ett år anställd vid APA-byrån, *Advanced Projects and Applications*, och ansvarig för en del av BENEFIT-programmet. Programmet biträdades och övervakades av en kommitte med en delegat samt en expert från varje medlemsland. Kommitten sammanträdde en till två gånger varannan månad. Redan efter första sammanträdet blev han medbjuden till Mort Subite. Han var ende skandinav vid APA-byrån och de närde säkert tanken att han skulle kunna tipsa om ett och annat som hände på kommissionen. Det var alltid ett "plus" hemmavid att ha en känning inne på kommissionen. Men det var snarare Kåre som utnyttjade möjligheten det gav att plantera sina ideer.

För Kåre var träffarna på Mort Subite ett välkommet avbrott i en lång rad av ensamma kvällar. Dessa tillbringade han hemma läsande eller med sin hobby, att skriva "dikter". De flesta av medarbetarna i kommissionen hade sina familjer med sig och umgicks bara familjevis. De övriga var yngre och han blev både osäker och uttråkad i deras sällskap.

Till ensamheten bidrog också att han bosatt sig i Braine l'Alleud, en liten stad en bit söder om Bryssel, på lagom distans från Waterloo, där de flesta svenskar bodde, hedervärda såväl som nyrika skojare. Han hade flyttat in i tanke att det var en tillfällig lösning och att han senare skulle hitta en mer centralt belägen lägenhet. Dagarna gick medan han letade i tidningarnas annonser och

inspekterade ett objekt då och då utan större entusiasm. Trots allt var radhuset här ute både billigt och bekvämt, om än slitet och i behov av både ny färg och nytt möblemang. Och själva staden var lagom stor med ett nätt litet torg, där han gjorde sina inköp, och med bra kommunikationer till Bryssel. Nu hade han hur som helst vant sig.

Radorösten introducerade nästa inslag i morgonens musikprogram: en symfoni av en amerikan, Charles Ives. Och inte vilken som helst – Universumsymfonin. Den spelades sällan, sade rösten. Kanske det mest utmanande av experimentatorn Ives verk. Fyra orkestrar som spelade fritt mellan och samstämde endast vid var åttonde taktslag. Som livet, tänkte Kåre – man lever det själv och behöver bara då och då komma samman med andra.

Som i relationen till Anna, hans hustru. De hade kommit långt från varandra, inte bara geografiskt. Alltför upptagna med sina egna liv och karriärer, utan barn och någon bestämd idé om hur framtiden skulle gestaltas lät de förhållandet bero tills vidare. Sin exil i Bryssel betraktade han som temporär. Två, tre år gav han den, sedan skulle han hitta en prestigeposition hemma med det europeiska gemenskapsarbetet som merit. Han hade blivit överflödig vid en personalneddragning i ett av de statliga verk där man omorganiserat så många gånger att alla, som hade anspråk på att vara någon, till slut, med bara en knivsudds överdrift, sade han, varit varandras chefer, åtminstone en gång. Tack vare att han dragit en vinstlott vid den närmast föregående omorganisationen och uppnått en relativt hög position – vilken också blev hans fall – ordnade departementet en plats åt honom på kommissionen, där det fanns flera vakanser som måste fyllas med svenskar efter inträdet i unionen. Berit, som arbetade på departementet, var honom till stor hjälp. Trots att Anna inte kunde följa med honom till Bryssel – hennes företag i konfektionsbranschen hade problem, kostnaderna för arbetskraften blev allt mer betungande – ville och kunde han inte tacka nej. Hon sade att hon förstod honom, men hon tog nog ändå illa vid sig av att han valde Europa.

Hon hade besökt honom i Bryssel sommaren innan denna, då de lyckats samordna en veckas semester. Han visade henne runt, tog henne till alla de sevärda platserna. De gjorde utflykter till städerna runt Bryssel, Brugge, Gent, Antwerpen, och till Dienst, som hon blev förtjust i, ja till och med till Hasselt, vars japanska trädgård hon däremot inte uppskattade efter förtjänst, han kunde inte förstå varför – vad hade hon emot japanerna? De hade ätit sig igenom de mest prisvärda restaurangerna, där samtalen medan de väntade på rätterna gick oroande trögt, trots att de borde ha rätt mycket att säga varandra. De förstulna småklunkarna av vinet när inget fanns att göra eller säga blev allt mer avslöjande. De hade älskat i hans rangliga säng, men utan passion. Efter så lång tid? Han älskade henne ju, ännu efter tjugo år. Ja, mer. Men hon? Hade hon inte längtat? Hade hon tröttnat?

Tanken att hon hittat någon annan, därhemma, infann sig. Han ville inte ställa henne frågan, inte ens som ett skämt. Säkert var det en förflugen tanke. Hon arbetade hårt. Då hon sällan var hemma på kvällarna hade de anpassat sig till en asynkron kommunikation med utväxlande av epost över nätet. I dessa fanns inte minsta antydan om ett sådant förhållande.

Inför den kommande sommaren hade hon aviserat att hon inte kunde ta ut en semester, som passade hans augustitid; vidare meddelade hon att hon hade fått nog av Bryssel sommaren innan och att hon inte tänkte gå där ensam, om han nu måste arbeta. ”I den där unkna stan full av hundst”, skrev hon. Ville han tillbringa sin augustisemester hemma, så visst, för all del, men hon skulle inte ha mycket tid med honom. Alldeles efter sommarsemestern i juli skulle de flytta tillverkningen till Estland, vilket skulle ta hela hennes tid och uppmärksamhet i anspråk.

Så kom chocken, trots att han var förberedd, när hon meddelade att hon ville skiljas. För bara några dagar sedan. Hon ringde för en gångs skull. ”Nej, det finns ingen annan”, sade hon. Hon ville bara vara fri. Fri till vad?

Kaffet hade gjort sin verkan, huvudvärken motats i portgången. Hans tankar på Anna ackompanjerades istället av en oro i magtrakten som fann stöd hos musiken, vars frispelande orkestrar alltmer började gå sina egna vägar, taktslagen försökte envist mota dem in i sina fällor.

Den som en gång smakat friheten underkastar sig inte gärna samstämmighetens regler. Det förstod han och förlät henne.

Han hade fortfarande gott om tid; dagens sammanträde skulle börja först klockan tio för att fransmännen och tyskarna och andra som startat tillresan samma morgon skulle hinna fram i tid. Han överlade en stund om han skulle jogga bort oron – vanligen det bästa sättet – å andra sidan var det en strålande morgonsol, som just tittade in genom det gardinlösa fönstret, och han skulle kunna sitta ett bra tag ute på terrassen och njuta av morgonen.

Huset hade på baksidan med direkt utgång från sovrummet en liten trädgård, avgränsad från grannarnas med häckar. Större delen utgjordes av en gräsmatta som började där terrassens plattbeläggning slutade och rullade ut sig i en mjuk S-form ned mot en lägre liggande granntomt. Denna tomt, som han trots häcken hade full insyn i, var till skillnad från hans egen planterad med både buskar, blommor och fruktträd. Den sköttes pedantiskt av ett par i hans egen ålder. På kvällarna, när hans terrass låg i skugga och solen låg på granntomten, satt de ute och åt eller gick och plockade bland grönskan. Kvinnan uppträdde då företrädesvis i en tunn bikini och avslöjade både sin yppighet på de rätta ställena och ett gott handlag i trädgårdsskötsel, medan mannen tycktes mera förtjust i grillens hantering. Under det mörka halvåret såg han dem sällan, troligen vistades de i ett behagligare klimat än vad den drypande belgiska vintern kunde erbjuda.

Grannarna på sidorna hälsade han på och bytte några ord med över häcken men blev aldrig inbjuden och bjöd aldrig själv in. Huset hade en längre tid gått ur hand i hand mellan en rad utlänningar, alla anställda vid kommissionen, och grannarna hade väl tröttnat på dess ständigt nya invånare.

Den här morgonen låg parets trädgård i skugga och obefolkad, liksom sidogrannarnas. Han hade ostört kunnat njuta av morgonen. Han fann ändå att en jogginggrunda var det bättre alternativet – med tanke på gårdagskvällens ölintag, även om det varit måttligt – dessutom kunde den verka avslappnande inför dagens möte.

Han var orolig för utgången. Berit hade rätt, italienarnas projekt var tveksamt, även om det stod på en tekniskt solid grund. Det svenska, Svens penna, var en pastej med mycket luft i. Någon skulle säkert sticka hål på den. Båda hade stark uppbackning. Det fanns en stor risk att inget projekt skulle få tillräcklig majoritet av rösterna. I så fall var han själv illa ute.

“Det var en dödssynd för en ordförande att inte lyckas ro hem ett avgörande i vilken fråga det än gällde”, sade han.

I de slitna joggingsskorna, en gång alldeles för dyrt inköpta på Harrods i London, och den röda luvan med tofs, som följt både honom och fadern sedan barndomen, djupt nerdragen över pannan, gick han den korta biten av återvändsgatan från huset ut till stora vägen in till Bryssel. Han hittade en lucka mellan bilarna som redan börjat rulla i morgonrusningen, utnyttjade den men började springa först när han kom in på en gångstig, som efter någon kilometer ledde över motorvägen via en smal bro. Han var nu inne på slagfältet vid Mont Saint Jean, det som med orätt kallas Waterloo, och hade Lejonkullen vid änden av slagfältet inom synhåll. Han noterade att två morgontidiga ungdomar var på väg uppför de tvåhundra femtio trappstegen på krigsmonumentet och hade kommit ungefär halvvägs upp.

En slagfärdig idé

I Stendhals "Kartusianklostret i Parma" skildras slaget vid Waterloo ur den unge och rike ädlingens Fabricio del Dongo perspektiv. Uppfylld av ideér om berömmelse och ära sällar han sig till de framryckande fransmännen. På grund av sin civila klädsel tas han för spion och blir inspärrad utan att förstå varför. Efter att ha lyckats muta sig fri köper han en husaruniform och låter sy in resten av pengarna i stövelskaftet, och tar sig sedan till det som skall bli slagfältet, morgonen den 18 juni 1815. Striden har just börjat och han ser några rökpuffar och hör några gevärsskott. Det första lik han ser fyller honom med fasa, han bleknar och är på väg att svimma. En marketenterska ger honom, mot betalning, en sup som får ansiktsfärgen och modet att återvända, och hon lyckas sedan, med hans pengar, köpa honom en häst av en officer. Knappt har han hunnit sätta sig till rätta i sadeln – med sin uppfostran är han en god ryttare – förrän hästen sätter iväg på eget bevåg efter en förbjudande grupp husarer, vilka eskorterar en general.

Fabricio inser efter en stund att generalen är den berömde marskalk Ney. De rider under flera timmar, som Fabricio uppfattar det, planlöst runt över fälten, generalen ger order till grupper av soldater och vid ett tillfälle påstås självaste Napoleon befinna sig i mängden. Fabricio släpps dock till sin stora besvikelse inte fram för att beskåda honom. Husarerna är misstänksamma, eftersom de inte känner igen honom och frågar ut honom – han lyckas svänga sig och efter att ha köpt loss en flaska brännvin hos en annan marketenterska och låtit den gå laget runt, blir han med en gång populär och hans humör (och berusning) stiger. Han fylls av ädla tankar om kamratskap och föreställer sig dem som hjältarna hos Tasso och Ariosto.

De rider vidare. Efter ett tag upptäcker han att de inte längre eskorterar marskalk Ney (denne har mitt under striden bytt sida) utan en helt annan general. Då kreverar en granat mitt i gruppen av ryttare. Flera stupar, däribland generalens häst. Fabricio är lyckligtvis oskadd men lyfts av starka husararmar av sin häst och släpps med baken först i backen, generalen sitter upp på hans häst och de överlevande ger sig iväg med språng. Fabricio blir kvar med de stupade. Rasande och med gråten i halsen slungar han efter de bortridande:

"Tjuvar! Tjuvar!"

Fabricio återfinner av en lycklig slump den första marketenterskan, som helt resolut lämpar upp honom i sin vagn, där han somnar, dödstrött. Medan slaget rasar runt honom och går förlorat sover han en djup sömn.

Fabricio kommer lyckligt undan det hela med både liv och lemmar i behåll och går vidare, något äldre och förståndigare, mot nya äventyr. En sak grubblar han på: *Var det ett fältslag han deltagit i? Och vidare: Hade detta fältslag stått vid Waterloo?*

Nu var det ett nytt millenium och slagfältet en arena för helt andra aktiviteter, en yta frekventerad av motionärer och kaniner. Att jogga ger kroppen arbete och tankarna ledigt, menade Kåre. Tankarna tillåts löpa fritt vid sidan av som ett koppel hundar man rastar. Ibland gör fientliga trupper ännu chock över fälten, i form av oroande och skrämmande tankar, vilka man fortast möjligt bör jaga bort med hjälp av sina egna lösdrivande tankehundar. Har man tur, skuttar en liten tankekanin fram ur ett hål, en som man kan fånga in i sin röda mössa och och trola fram vid behov.

Denna dag skulle tre andra unga män gå i elden på en helt annan arena. Jämfört med Fabricio, sjutton år bara, var visserligen de tre, en italienare med samma namn, Juha, finländaren och så Erik, inte särskilt unga – vid pass tio år äldre. En av dem (vem?) skulle vinna ära och berömmelse, kanske rikedom, på den arena utanför idrottens och scenens värld, på vilken man ännu kunde utmärka sig sedan alla krig bilagts – vetenskapens. Utgången skulle säkert bli lika beroende av allianser, intriger, sidobyten och slumpen som alla andra slag.

“*Juhas projekt är bäst*”, tänkte Kåre, “*men Harald har rätt, det är för blekt, för svårt att förstå, chanslöst om inte...*”

En tankekanin visade sig och försvann i ett hål. Kåre försökte få upp den igen:

“*...om inte de andra två blockerar varandra, en kompromiss skulle kunna rädda både mig och Juhas projekt, det måste presenteras så att man förstår, vinna uppmärksamhet, lyskraft ... lysa?*”

Hans joggingrunda hade nu fört honom ner i en sänka mellan flera kullar. Han lekte med tanken att han befann sig i Fabricios husaruniform, i en annan tid, just då det preussiska rytteriet efter att ha skiljt de franska trupperna åt dyker upp som i en indianfilm horisonten runt. Vad skulle han då ha gjort?

“*... antag att Napoleon hade suttit i sadeln med omedelbar information om allt som utspelade sig på slagfältet! Att han hade kunnat sätta in sina trupper när, och där, de behövdes utan att behöva invänta att en general med en skock husarer i följe måste rida slagfältet runt för att meddela att preussarna omringat den egna flanken, som nu, en halvtimme senare, var bortom all räddning. Att synkronisera, koordinera, som en dirigent! Med omedelbar verkan! Husarerna som rycker in i exakt rätt ögonblick så som första violinerna i en orkester sätter till stråken, inte en hundra sekund för sent, eller för tidigt! Fysikerna har ju sina teorier om ... universum ... som strängar ... en kosmisk symfoni!*”

Morgonmusikens minneskanin tittade lämpligt upp ur sitt hål.

“Vad hade den spelat?”

“Charles Ives, Universumsymfonin! En symfoni ... just så, en symfoni! Med musiker på olika platser. En distribuerad konsert. Digital!”

Hemkommen satte han sig ner vid datorn och skrev ut en sida text. Därefter duschade han raskt, klädde sig och hann knappt få i sig två ostmackor innan en snabb promenad tog honom till stationen.

Borchette

Under åren före och runt millennieskiftet stampades inom ett begränsat område av Bryssel, där tidigare mest slummen rådde, flera unionsbyggnader fram ur marken i febril takt. Uppe vid Place Schumann, mitt emot det i vita lakan insvepta renoveringsobjektet Berleymont, Ministerrådets byggnad; vid Leopoldsplatsen, mellan stationen och parken, Parlamentet. Tidigt om morgnarna, då solen stod så lågt att de hoppande skatorna kastade meterlånga skuggor längs taken på de hus som ännu ej skattat åt förgängelsen, väcktes dess invånare av grävmaskinernas hackande i marken, av tryckluftsborrarnas bankande i betong, av klangen från stål mot stål och av byggbasarnas befallningar, medan på hotellen runt omkring de ännu i Morphei armar vilande delegaterna från unionens avlägsnare delar, snarkade, snusade, dåsade och drömde om den dag då de till trumpeters fanfarer med ett cocktailglas i handen skulle ta de nya byggnaderna i besittning.

Om nu dessa nytillskott ännu tillhörde unionens framtid, så fanns inom samma område flera byggnader som länge tjänat den. En av dessa inte helt nya byggnader kallades Borchette. Den ruvade längst ned på rue Froissart, intill Place Jourdan, en betongbunker med stora, mörktonade fönster vars arkitektoniska uppgift var att hindra betongen från att helt dominera fasaden. Intrycket av bunker förstärktes av att entrén låg nedsänkt och skild från gatuplanet av en trappa. Innanför de likaledes mörktonade glasdörrarna väntade en säkerhetskontroll av samma omfattning som den på en internationell flygplats.

I morgonrusningen, när delegaterna från hela Europa strömmade in till sina sammanträden, orsakade den långa köer. Först måste man passera en detektorslinga medan väskan röntgades. Därefter uppvisa en skriftlig inbjudan till något sammanträde.

Framåt förmiddagen, när rusningen var över, tycktes kontrollen helt godtycklig, och det var oftast ingen svårighet att obehindrad gå in och ut. Det var desto mer oförståeligt som antalet utrymningsövningar hade ökat markant det senaste året.

Innanför säkerhetskontrollen ledde rulltrappor och två underdimensionerade hissar till de övre planerna, där sammanträdesrummen låg, fyra på varje plan, tillsammans med gemensamma utrymmen grupperade omkring en stor hall. Sammanträdesrummen var möblerade med bord i fyra parallella rader, vilka i den kortände som vette mot hallen sammanbands i rät vinkel av en ny bordsrad. Denna rad var avsedd för kommissionen med ordförandens plats, den plats Kåre skulle inta, i mitten. Den andra kortänden avslutades med ett av de stora, mörktonade fönstren. Längs med rummet löpte på

vardera sidan två upphöjda läktarliknande utrymmen avskiljda av ännu mörkare fönster än de i fasaden. Bakom dessa skymtade simultantolkarna som skuggfigurer.

När Kåre anlände var de flesta delegater redan samlade. Kåre gick som han brukade runt och hälsade på var och en. Vid fönsterändan var italienarna i färd med att rigga upp sin utrustning – Kåre var förvarnad om att en demonstration ingick i deras projektpresentation. Italienarna hetsade varandra och hade uppenbarligen svårt att få utrustningen att fungera. På andra sidan fönstret hängde en fönsterputsare i en sele och tycktes mer intresserad av vad som tilldrog sig i rummet än att göra rent fönstret. Kåre tecknade åt honom att försvinna.

Några minuter över tio, medan de sist anlända delegaterna försiktigt intog sina platser, öppnade Kåre mötet. Han gick snabbt igenom procedurfrågorna och erinrade om målet och förutsättningarna för dagens sammanträde; att kora en, och endast en, segrare i *Young Scientists Visionary Projects Contest*, de tre finalisterna skulle få presentera sina projekt, varefter kommittén skulle inbjudas att ställa frågor. Sedan skulle de tävlande lämna rummet och ordet vara fritt för envar som ville plädera för eller emot det ena eller andra projektförslaget.

Stämningen i rummet var förväntansfull när Kåre inbjöd Fabricio, elegant, välkammad och välansad i mörk skjorta och dito kostym och en nästan vit, alltför ljus slips mot den mörka skjortan, att som den förste presentera sitt projektförslag. Fabricio redogjorde långgrandigt på engelska för sin "innovation", en display bestående av en folie, vävd av mikrometertunna optiska fibrer genom vilka ljus skickades, som först delats upp av något slags mikropisma i sina elementarfärger. Dessa kunde blandas godtyckligt där fibrer i väven korsade varandra och moduleras mikrosekunds snabbt av en elektrisk signal, det vill säga, släckas och tändas igen i en ny färgkombination. Fabri lät folien, som var anbringad på en vanlig glasskiva, lysa i regnbågens alla färger på både längden och tvären.

I inaktiva punkter, alltså släckta, men även i tända mot en ljus bakgrund, var folien genomskinlig, vilket Fabricio demonstrerade genom att samla alla delegaterna i en halvcirkel framför glasskivan och själv ställa sig bakom den. Tätt tryckt mot glasskivan lät han kommittén betrakta slipsen inramad av ett fyrverkeri av färger, som följde den ljusa slipsens konturer när han rörde sig. Då strömförsörjningen bröts framtonade inte bara slipsen utan hela Fabricio i sin gangstermundering. Demonstrationen väckte allmänt gillande. Den tyske delegaten tog upp en applåd.

– Mycket spektakulärt, sade Berit till Kåre när de gick tillbaka till deras platser, såg du att han hade Comfettiföretagets slipsnål?

– Ja, dom är mycket duktiga på optik, svarade Kåre utan att bry sig om insinuationen.

Tiden gick medan de övriga delegaterna, alltför långsamt, återtog sina platser under livliga samtal med varandra. Kåre började bli otålig. Han hoppades hinna med en provomröstning före lunch för att få en uppfattning om läget. Provomröstningar var vanligt förekommande för att undvika att en (verklig, protokollförd) omröstning resulterade i en blockerande minoritet, det vill säga ett dödläge, där inget av alternativen erhöll tillräckligt många röster för att man skulle kunna ta ett beslut. Om detta inträffade måste frågan hänskjutas till högre instans, vilket för en ordförande var ett misslyckande. Att gå från mötet med ett enhälligt beslut att skriva in i mötesprotokollet var däremot något man kunde bravera med, kollegor emellan.

Genom "innovationen" med provomröstningen kunde delegaterna succesivt justera sina "positioner" i riktning mot en kvalificerad majoritet. När det äntligen kom till en (verklig) omröstning, var det en dödssynd att ändra sin uppfattning. Alla visste detta och grupptrycket var hårt.

– Tack för demonstrationen, sade Kåre. Kanske Dr Conti skulle vilja avrunda med att säga något om tillämpningarna.

Fabricio svarade, sporrade av applåden, att det skulle han förvisso göra. Tillämpningarna var i själva verket legio, inte bara kunde man hänga upp folien som en TV på väggen, man kunde rentav tapetsera en hel vägg med den eller insidan av ett fönster. I dagsljus var den ju genomskinlig men i skymningen, på kvällen och natten kunde den visa storslagna, levande vyer från när och fjärran, "varför inte vågorna som rullade in mot stranden av en Söderhavso, mycket rogivande". I ett skyltfönster skulle den kunna visa reklam när mörkret lagt sig. Man skulle också kunna klistra folien på insidan av sina glasögon och, med ett par extra mörka linser utanpå dessa, förvandla glasögonen till en display.

– Vi skulle vilja demonstrera folien genom att visa en reklamvideo, fortsatte han, tyvärr har vi inte hunnit att få utrustningen helt körklar. Om vi kunde få några minuter, så tror jag vi kan fixa det?

– Demonstrationseffekten, sade Kåre, och fick spridda skratt tillbaka, medan han funderade på hur han skulle avstyra denna till synes modesta begäran.

Han räddades, eller snarare Fabricios demonstration räddades av en klocka, som började ringa gällt och skrällande. Det var larmet som gick.

Kåre visste vad det betydde. I bästa fall bara att en röst skulle meddela på franska, engelska och tyska – i den ordningen – att man testade larmanläggningen. I sämsta fall skulle rösten uppmana delegaterna att i god ordning och utan panik lämna lokalen genom nödutgångarna och återsamlas i Leopoldsparken utanför.

Det senare hände. Kåre svor högt på svenska. Även om det bara var en övning så skulle det dröja minst en halvtimme innan alla var på plats igen. Delegaterna var vana vid dessa utrymningar och plockade alltid med sig sina tillhörigheter. För alla eventualiteters skull. För vem visste när man kunde återvända? Det tog en bra stund innan alla var ute ur rummet – italienarna ville stanna kvar och bevaka sin utrustning. Kåre insisterade och låste rummet efter sig innan han som siste man lämnade det.

Ur alla dörrar strömmade delegater. Rulltrapporna och hissarna var avstängda och trapporna vid nödutgångarna korkades snart igen. Den långa ormen av människor rörde sig bara långsamt nedåt. Alla tog det överdrivet lugnt, nästan nonchalant, skämten och skratten ekade i trapphuset. Kåre tänkte på vad som skulle kunna hända om det var allvar och kände som alltid vid dessa tillfällen hur oron pulserade från magtrakten ut i kroppen.

Ute i Leopoldsparken spred sig delegaterna i den vackra juniförmiddagen kring den njurformade dammen och blandade sig med lediga Brysselbor, pensionärer, skolbarn i uniform, och utslagna. I bakgrunden såg den nya parlamentsbyggnaden ned på dem och solen speglade sig i dess halvcirkelformade kupol. I grässlätten upp mot Solvaybiblioteket låg vänslande par. En skolklass hade teckningslektion och lutade sig, med benen utsträckta i gräset, över sina skissblock, medan de avbildade den trädpil som växte nästan vågrätt ut över den smalaste delen av dammen som försökte den överbrygga den på eget bevåg. I den bredare delen fanns en konstgjord ö, ett tillhåll för allsköns fåglar. I strandkanten betade några gäss och en häger spatserade på långa ben längs en stenkant och satte försiktigt ned ett ben i taget. Mellan stegen stod den och vaggade fram och tillbaka, spejande ned i vattnet. En delegat halade ur attachéportföljen fram brödbitar som han prickkastade på en svan ute i dammen, nästan som om han planerat för detta avbrott i agendan. Han samlade omedelbart en klunga omkring sig, både svanar och människor.

Kåre såg Berit och Sven promenera längs stranden några tiotals meter bort. De vände och kom emot honom.

- Vad händer? Vet du något? frågade Sven. Han fingrade nervöst på sin slips.
- Troligen bara en övning, svarade Kåre, inget att oroa sig för, det är inte första gången.
- Det talas om ett bombhot, sade Berit.
- Vem säger det?
- Ryktet går.

Kåre sparkade en sten ut i dammen. En svan simmade mot dem guppande på ringarna från nedslagsplatsen. När den inte fann något ätbart, väste den. Kåre betraktade den nästan ömsint.

- Den som sprider såna rykten borde tänka sig för, sade han.

– Om det är sant, då? Borde inte en ordförande som du vara informerad i förväg om det var en övning?

– Nej, sade Kåre, det är jag inte.

Samtidigt insåg han att Berit hade rätt.

– Det ryktas en hel del, sade Berit.

– Vadå? frågade Sven. Det syntes att han blev orolig.

– Att det finns unionsfientliga aktionsgrupper, inte vet jag, kanske djuraktivister som vill dra till sig uppmärksamhet, "Befria djuren" eller något liknande. Sen finns det ju spänningar mellan folkgrupperna här i Belgien, mellan dom fransktalande vallonererna i södra delen och i Bryssel och flamsarna i resten av landet.

– Flamsarna?

– Ja, dom som talar flamländska, något slags holländska. Det har alltid varit bråk mellan dom.

Hört talas om "Vlamse Blok"? Revolutionen 1830?

– Nej, sade Sven.

– Du borde lära dig lite historia, sade Berit. Vad vet ni ungdomar egentligen?

– Jag tycker inte det är nödvändigt att mästra honom just här och nu, sade Kåre. Du gör honom bara orolig. Det är illasinnade rykten, om ens det, inget jag hört om. Bara en helt vanlig övning.

– Ja, och så finns det ju vanliga knäppskallar också, sade Berit. Hon tittade Kåre rakt i ögonen. Kåre ville gå.

– Innan du går, tillade hon, vill jag fråga dig en sak. Tänker du låta italienarna få den där extra tiden? Du förstår väl att det bara är ett trick, dom kan inte visa rörliga bilder på den där folien, dom vill bara inbilla oss det. I själva verket räknar dom med att du inte ska ge dom tiden och om du gör det kommer dom bara att säga att dom behöver ännu mera tid.

– Tror du, sade Kåre. Hur som helst så har vi inte den tiden nu.

– Och även om det skulle funka, så förstår du väl att den där Conti inte kan ha kommit på det där själv. Dom, Comfettiföretaget, vill bara använda den här tävlingen i sin marknadsföring. Conti är en bulvan. Och hela idén att pracka på oss ännu mera reklam på det där sättet är rutten.

– Det är andra gången du säger det, sade Kåre. Nästa gång får du säga det själv inför kommittén. Jag kan ge dig ordet direkt efter presentationerna, om du vill.

Sven hade tyst åhört senare delen av samtalet. Han uppmärksammade dem på att människorna i parken börjat röra sig i riktning mot öppningen mot Place Jourdan. Faran var avblåst.

Borchette fylldes på nytt med människor. Kåre fann sal 2B upplåst och blev upprörd – rummet och dess tillhörigheter var hans exklusiva ansvar. Italienarna var redan på plats, petande i sin utrustning.

– Vi har inte tid med det här nu, sade han. Få bort grejorna!

– Men, sade Fabricio, och såg lika förvånad som ledsen ut, vi är klara. Videon tar bara någon minut. Jag vill gärna visa den.

Kåre lugnade ner sig. När allt kom omkring kunde han knappast neka dem att köra videon. Dessutom skulle den ju helt vederlägga Berits påståenden.

– Jag ger dig tre minuter, sade han. Sedan måste du avsluta. Överenskommet?

– Gracie, sade Fabricio.

Utrustningen fungerade verkligen. Just denna video var populär att visa i sådana här sammanhang. Den gjorde reklam för Belgacom – den belgiska teleoperatören – och skildrade slaget vid Waterloo på ett humoristiskt sätt:

Bataljen ser ut att börja illa för Napoleon. Man förstår att han inte kunnat mönstra sin bästa laguppställning, flera generaler saknas. Då kliver han in i Belgacoms telefonkiosk och ringer upp sina försumliga generaler, som ännu vältrar sig med sina mätresser i morgonväkten. "Kom genast" ryter han. De lämnar omedelbart sina besvikna vänninor, låter ikläda sig sina granna uniformer och rider i galopp fienden emot och nedgör honom. Napoleon står som segrare på mindre än en minut – vad kan då Belgacom inte göra för dig, bästa tittare?

Den höga bildkvaliteten var en överraskning. Färgerna, som onekligen framhävdes av uniformerna, hade en unik lyster, som Kåre inte sett ens på de kolorerade tavlorna som vid den tiden prydde Holiday Inns salonger på Chaussee du Charles Roi. Italienarna kunde sina saker, de skulle bli svårslagna. Han sneglade på Berit. Hennes min røjde vare sig förvåning eller besvikelse. Snarare avsmak.

Fabricio tackade för intresset och överlämnade scenen till Juha. Det blev en rejäl antiklimax. Juha presenterade på ett knastertorrt, trevande och osäkert sätt principerna bakom sitt förbättrade protokoll för datakommunikation. Han förlorade sig snart i tekniska detaljer. De flesta begrep ingenting och började prassla med papper eller viska med grannen eller rentav ta igen den tidiga morgonens förlorade sömn.

Enda ljuspunkten var att Juha hämtade in tiden. När han slutade, nästan obemärkt, var klockan strax över tolv, vilket återgav Kåre hoppet att han skulle hinna med sin provomröstning före lunchen. Nu var det Svens tur.

Penndatorn

– Det tredje förslaget presenteras av Sven Plantin från ... Varsågod, herr Plantin!

– Tack, herr ordförande. Sven reste sig från sin plats vid mittenbordet, tog fram en mindre väska och gick fram till overheadprojektorn. Ur väskan plockade han fram en mindre, bärbar dator samt några papper. Kåre märkte att han darrade lätt på handen. Sven slog på projektorn och lade på en overhead. Skärmen visade texten "PENDA, the one and only Persoanl Accessory Computer",

"Synd att det är felstavat", tänkte Kåre.

– Herr ordförande, mina damer och herrar, jag ska presentera ett koncept, öppnade Sven, alltså ett koncept, inte en färdig produkt. Rösten låg för högt och han måste harkla sig. Samtidigt passade han på att släcka projektorn.

"Var han nervös? Inte så konstigt i så fall inför en så illuster församling."

Efter att ha fått kontroll på rösten, fortsatte Sven, nu en oktav ner:

– Datorutvecklingen kräver att vi tänker i nya banor! Vad har vi? Den här!

Han höll upp den bärbara datorn.

– Vad har den? Han gjorde en konstpaus och höll ut på den tillräckligt länge, för att Kåre skulle känna sig lugnare å hans vägnar.

– Jo, huvudsakligen en skärm och ett tangentbord. Och så lite minne, förstås. Som i och för sig rymmer en massa. En förskräcklig massa program. Kan den bli mycket mindre? Nej, våra ögon blir inte skarpare, våra fingrar inte mindre.

Han höll upp en bred handflata med tjocka fingrar som bevis och fortsatte:

– Vill vi ha mindre datorer? Ja, det vill vi. De måste bli personliga accessoarer, som vi för med oss utan att dom besvärar oss vare sig med sin storlek eller vikt. Men skärm och tangentbord tynger och tar plats. Hur ska vi bli av med dom då?

Han gjorde en ny paus. Kåre märkte att han med frågan redan fångat åhörarnas intresse. Fyrtio hjärnor ställde sig samma fråga. Sven turnerade den skickligt. Svaret fick dröja en liten stund till.

– Gränssnitt, mina damer och herrar, gränssnitt, det är vad det är frågan om. Vi måste helt enkelt hitta nya gränssnitt.

Sven gav detta konstaterande tillräcklig tid att begrundas och fortsatte:

– Vad har vi för alternativ? Vilka personliga accessoarer bär vi med oss?

Fyrtio hjärnor tänkte efter!

– Jo, klocka, plånbok – eller något liknande för damerna, nycklar, glasögon, ja, några av oss bär ju sådana.

Sven tog upp ett par solglasögon ur övre kavajfickan.

– Något mer?

“Kläder?”

– Pennor! ropade den tyske delegaten och gav sken av att vara road av föreställningen.

– Exakt, sade Sven samtidigt som högerhanden for in under vänstra kavajslaget. Han höll den kvar där en sekund.

“Nej, inte en Napoleon till! Men effektivt!”

Sedan kom handen ut med reservoarpennan.

– Här, mina damer och herrar, är den nya Personal Accesory Computer, som ska ge Europa ledningen inom informationsteknologin.

Fyrtio par ögon såg nu en dator och inte en reservoarpenna.

– Nu frågar ni er förstås var skärmen och tangentbordet tog vägen? Dom finns inte! Dom behövs inte!

Han skruvade loss huven av pennan och höll upp båda delarna och vände på dem. Ingen av dessa kunde uppenbarligen tas för vare sig skärm eller tangentbord.

– Dom behövs inte! Varför inte det då?

Sven slog an en skolmästaraktig, resonerande ton.

– Jo, har ni tänkt på hur vi tar in information? Genom syn, hörsel, känsel, lukt. Lukt och känsel kan vi lämna därhän i det här sammanhanget, än så länge. Kvarstår syn och hörsel, som vi alltid använt. Läsa, skriva, höra, tala. Och, mina damer och herrar, jag talar bara om yttre sinnesintryck. Det är inte fråga om att operera in en datorkrets i bakhuvudet eller så. Det anser jag oetiskt. Om det inte gäller att reparera skador, förstås, eller hjälpa funktionshindrade. Nej, det är inte fråga om att manipulera Guds skapelse. Långt därifrån.

“Bra att han säger det!”

– Höra och tala, fortsatte Sven, vi kan förstås placera mobilen i armbandsklockan, fast mikrofonen ska sättas på insidan av armen, enligt min mening.

Han vred sin armbandsklocka så att urtavlan kom in mot kroppen, sedan lade han växelvis armen vid örat och förde den till munnen och låtsades både lyssna på och tala till klockan.

Åhörarna passade på att byta sittställning.

– Vi behöver bara sätta in en dator också, det är samma elektronik, och det finns gott om plats i armbandet. Lite tjockare vänjer man sig snart vid.

Kåre märkte att intresset hos åhörarna började avta. Några viskade med varandra. Sven behövde komma till poängen.

– Läsa och skriva! Sven höjde rösten och tog åter upp glasögonen ur fickan. Viskandet upphörde.

– Glasögon har lanserats som ersättning för skärmen. Det går att visa en liten bild på specialpreparerade linser, javisst. Fast det är inte lätt. Båda bilderna måste sammanfalla för båda ögonen. Enögda har det lättare! (Skratt!). Och man vill ju inte gärna gå och blunda på ena ögat. (Nytt skratt!). Och glasögonen blir tunga och den som normalt inte använder glasögon känner sig besvärad. Dessutom störs man i varseblivningen av omgivningen. Man vill ju inte gå in i en lyktstolpe. (Nytt skratt!).

“Hat-tric!”

– Nej, bort med glasögonen! Och han kastade sina nonchalant på bordet. Den tyske delegaten, som nyss yttrat sig, tog av sig sina och kisade. Mumlet tilltog återigen.

– Nej, damer och herrar, upprepade Sven och gav intryck av att sitta säkert i sadeln genom att invänta allas uppmärksamhet, innan han fortsatte.

– Vi ska fortsätta läsa och skriva som vi är vana vid. Från papper och med penna! Hur? Så här! Han lade upp en ny overhead på projektorbordet utan att slå på den.

– Föreställ er, sade han, att duken är ett papper!

Sedan tog han pennan i höger hand och höll tummen längs med pennan, vilken han riktade mot duken samtidigt som han höjde tummen ordentligt så att alla skulle se rörelsen tydligt och därefter snabbt sänkte den som om han manövrerade en kontakt. I samma ögonblick som rörelsen fullbordades tryckte han med vänster hand ned knappen på projektorn, så att den tändes och en text dök upp på duken.

“Bra synkroniserat!”

Nu vickade Sven pennan demonstrativt fram och tillbaka, samtidigt som han med vänsterhanden rörde overheadkopian fram och tillbaka på projektorbordet.

Alla föreställde sig nu att det var pennan som projicerade bilden på duken och inte projektorn.

“Skickligt. Det där har han tränat länge på.”

Sven stängde av projektorn och satte sig sedan ner vid bordet och drog till sig ett vitt papper.

– Pennan innehåller här i spetsen en lins på vilken texten fylls i precis som på glasögonlinsen. Bakom linsen finns en ljuskälla som gör att pennan fungerar som en projektor. Så här läser man.

Och han riktade pennan, som han höll i höjd med hakspetsen, mot papperet. Sedan gjorde han rörelsen med tummen, om och om igen.

– Så bläddrar jag, sade han. Och det duger med ett vanligt vitt papper.

Åhörarna hade märkbart gripits av föreställningen. De vände sig mot varandra, log och viskade nickande.

– Och hur skriver man då? Med pennan? ropade samme tysk. Han hade tagit på sig glasögonen igen.

– Exakt, tänkte just komma till det, sade Sven. Man skriver som vanligt på papperet, sedan fotograferas det man skrivit. Pennan innehåller nämligen också en digital miniatyrkamera. Bilden lagras i minnet, ja, jag sade väl att pennan också innehåller en dator med minne (Huvudskakningar!), jasså, gjorde jag inte, ja, så är det i varje fall. Sedan redigerar man bilden på vanligt sätt.

– Hur då, vanligt? Hur ändrar man i texten? utropade en delegat från bortre änden av rummet.

– Jo, svarade Sven, pennans clips här, han höll upp pennan och pekade på den guldpläterade hållaren, användes för att styra en markör på skärmen, förlåt, jag menar förstås papperet man lyser på. Den text man vill byta ut markerar man och sedan väljer man bokstäver från en meny.

– Då måste man vara bra fingerfärdig, sköt tysken in.

– Att hantera markören lär man sig snart. Dessutom är det här sånt som man ska tala med datorn om. Man talar helt enkelt om för datorn att den ska byta det jag markerat, till exempel ordet "svensk" mot "norsk", eller så skriver jag det och markerar det sen.

Kåre såg att Harald tittade sig runt som om någon tilltalat honom.

– Så nu ska man sitta och prata med ett papper?

Det var återigen tysken, som uppenbarligen började bli irriterad. Han reste sig i halvsittande ställning och böjde sig fram över bordet och såg sig om längs bordet först till höger, sedan till vänster som vädjade han till kollegorna i en domstol.

– Hör nu, fortsatte han, det är en sak jag inte begriper. Har den där märkliga pennan tre ändar? Jag kan bara se två.

– Den har bara två, sade Sven, hur så?

– Jo, om jag inte hörde fel, så ska man lysa med en ända, skriva med en och fotografera med en. Det blir tre! Eller räknar jag fel? Dessutom ska den ju ha mikrofon också, om man ska kunna tala till den!

– Aha, sade Sven. Nej, man skriver och fotograferar med samma ände. Linsen omger stiftet. Det är en speciallins. Föremål för patentansökan! Utvecklas i samarbete med japanska forskare! Mikrofonen finns i armbandsklockan.

– Fan tro't, muttrade tysken till sin granne, svagt, ändå så att alla hörde det. Och hur talar armbandsklockan och pennan med varandra, då?

Kåre märkte att Sven blev störd och kände att han borde ingripa.

– Får jag be den ärade tyske delegaten att enligt reglerna vänta med sina kommentarer och frågor tills presentationen är över, då alla kan ställa frågor till samtliga förslagsställare, sade han, varpå tysken sjönk tillbaka i stolen och for ut med armarna i en gest, som bara kunde tydas så att det här var det dummaste han hört.

Sven hade kommit av sig ordentligt och stod tyst en lång stund och fingrade förtvivlat på slipsen.

– Har herr Plantin något mer att tillägga? frågade Kåre.

– Jo, jo, jag ska svara på frågan, sade Sven. Jag ska strax komma till det. Det här är en nätdator, så man behöver inte ha en massa program liggande i den. Det man behöver hämtar man från nätet med hjälp av mobilen i klockan.

– Hurdå? utropade någon medan tysken stönade.

– Jo, sade Sven och började fingra på slipsen igen. Jo, man kopplar ihop sin kommunikationsmodul, alltså armbandsklockan, med pennan via en sladd. Sen tar man emot data via mobilnätet.

Och han tog plötsligt av sig kavajen och avslöjade en svart sladd, som dök upp bakom slipsen, följde vänsterärmen och slutade vid skjortärmsmanschetten. Änden vid manschetten lyckades han med möda träckla in under klockarmbandet, den andra änden som hållits fast av slipsnålen, klistrade han fast på pennan med en förberedd tejpbiter. Sedan ställde han sig som Karl XII:s staty i Stockholms Kungsträdgård med pennan som ett svärd i högerhanden och pekade med vänsterarmen – med klockan – rakt ut i luften.

Tysken tog sig för pannan.

– Man kan förstås också använda infrarött ljus för kommunikationen, sade Sven. Det löser också problemet med mikrofonen. Eller blått! Allt är möjligt!

Kåre kunde inte längre upprätthålla disciplinen. Flera delegater låg vikta över borden, kiknande av undertryckta skratt. Kåre hade all möda i världen att samla ihop sig. Sven stod handfallen och tillintetgjord, bröstet hade sjunkit ihop, den skrikiga slipsen hängde på sned och pennan som glidit ur handen dinglede fram och tillbaka i sladden.

– Är herr Plantin klar med sin presentation? lyckades Kåre klämma fram.

– Klart, slut, sade Sven, och morskade upp sig, tackade för uppmärksamheten, rafsade ihop sina attiraljer och gick och satte sig under allmänt jubel och applåder.

Vågen

Den följande provomröstningen utmynnade i ett läge där det italienska och det svenska bidraget fick ungefär lika många röster och det finska bara några få. Inget beslut kunde tas.

Kåre hade fått det läge han både oroat sig för men också hoppats på. Nu gällde det att lotsa fram en vinnare. Helst Juha. Sven hade själv punkterat sitt projekt. Det skulle vara omöjligt att få flera röststarka länder, inte minst Tyskland, att svänga. Det italienska projektet ville Kåre inte hjälpa på traven. Inom sig gav han Berit rätt.

I buffépausen, till vilken han beordrat fram vin till de små smörgåskanapéerna – erfarenheten hade visat att det gjorde delegaterna mer upplagda för att bli överens – småpratade han en stund med Ole och tog sedan Juha avsides och förde ett längre samtal med honom, under vilket han smygöverlämnade textsidan han producerat under morgonen. Juha försvann in på toaletten, medan Ole gjorde en runda bland gänget från Mort Subite. Självt passade Kåre på att få en kort pratstund med var och en av de övriga delegaterna, av vilka någon fick en klapp på axeln, en annan en skål och tysken en ursäkt. I gengäld fick Kåre en avmätt nick eller en upprörd huvudskakning.

– Delegater, öppnade Kåre eftermiddagens session. Vi har hamnat i ett läge, som olyckligtvis innebär att jag måste gå till överordnad instans med beskedet att vi inte kunnat nå ett avgörande beslut. Det är beklagligt eftersom ni alla tidigare visat stor samarbetsförmåga och det skulle vara första gången i kommitténs historia detta hände. Därför vädjar jag till er att underkasta varje möjlighet till lösning en förnyad granskning. Och om det är förenligt med era positioner att ompröva ert beslut, så ber jag er göra det. Jag har i pausen talat med er alla och det verkar finnas konsensus att det finska förslaget inte fått den uppmärksamhet det förtjänar på grund av att diskussionen under förmiddagen kom att fokuseras på de två andra förslagen. Jag vill alltså återigen ställa frågan: om vi nu skulle gå till omröstning, jag betonar om, vilket skulle ert beslut då vara?

Det visade sig att det finska förslaget nu erhöll lika många röster som det italienska. Det var bara Berit som envisades med att lägga sin röst på Svens projekt. Kåre anade vad hon tänkte:

"Landsförrädare!"

– Jag har också förstått under pausen att flera av er menar att det finska projektet saknar den lyskraft som skulle ligga i en demonstrerbar tillämpning av projektets resultat. Detta bygger på ett missförstånd, vilket jag tror mig också ha konstaterat under pausen, och på att vår finske vän under

sin presentation lade tyngdpunkten på den tekniska sidan av projektet. Jag har därför bett Dr Juhanen att klargöra den aspekten av projektet.

– Herr, ordförande! Det var den italienske delegaten, som upphov sin röst, ivrigt påhejad av sin tyske kollega. Detta är helt emot reglerna! Varje deltagare har gjort sin presentation. Att nu låta någon ... vore otillbörligt!

– I så fall kan jag inte göra annat än att låta saken gå till omröstning med stor risk att vi inte når majoritet för endera förslaget och jag ber varje delegat besinna sitt ansvar för detta, sade Kåre och tittade på Ole.

Alla satt tysta och försökte titta förbi varandra. Tystnaden varade flera sekunder. Till slut bröt Ole dödläget.

– Herr ordförande, kollegor, sade Ole, jag kan inte se att någon otillbörligt skulle gynnas av ett dylikt förfarande. Tvärtom kan det bara bidra till ett bättre resultat. Dessutom kan ju den italienske deltagaren få samma möjlighet.

Italienarna såg nu mycket förvirrade ut och startade en inbördes diskussion, medan hummanden och nickningar från övriga visade att Oles ord fallit i god jord.

Kåre dröjde inte.

– Jag tyder de ärade delegaternas reaktioner som ett godkännande av förfarandet, och inbjuder härmed båda förslagsställarna att ytterligare klargöra sina projekt. Vill kanske vår italienske vän börja?

Italienarnas förvirring hade tilltagit och en av dem viftade avvärjande. Fabricio syntes inte till.

– I så fall ger jag ordet till Dr Juhanen.

Juha travade fram till kortänden av rummet, klämde fast mikrofonen vid kavajuppslaget och halade fram några hopvikta papper ur innerfickan.

– Herr ordförande, mina damer och herrar, inledde han med trevande röst, tack för denna möjlighet att få klargöra hur projektresultaten kan demonstreras. Jag har ju tidigare förklarat hur det här protokollet fungerar, alltså regler för hur ett antal parter, människor eller maskiner, som kan vara betydligt fler än två, kan kommunicera med varandra över ett telenät med hjälp av ljud och rörliga bilder, texter och annat. För alla de här medierna gäller att den informationsbärande signalen består av en ström av digitala informationsbitar, det vi brukar kalla ettor och nollor.

– Ja, ja, vidare! muttrade tysken.

– Det är viktigt, fortsatte Juha något säkrare utan att låta sig störas, att signalerna eller bitarna når alla samtidigt så att alla ser samma bild och hör samma ljud eller läser samma text vid samma tidpunkt och att rätt ljud hör till rätt bild, alltså det vi kallar synkronisering är viktigt. När man

skickar de här bitarna över nätet fördröjs de emellertid en aning, mer eller mindre beroende på omständigheterna och övrig trafik i nätet.

– Det där vet vi redan, avbröt tysken och lät alltmer irriterad. Hur ska det demonstreras?

Juha låtsades inte höra.

– Jo, jag har redan under förmiddagen förklarat hur vårt protokoll, alltså reglerna, rent tekniskt garanterar att alla nås samtidigt av exakt samma informationsbitar, givet att överföringskapaciteten i nätet är tillräcklig. Det gör att avstånden kan upphävas. Alla kan se och höra varandra som om de befann sig i samma rum.

– Det kan man redan, invände tysken. Kom till saken? Hur ska det demonstreras?

– Jo, men det är en kvalitetsfråga. Synkroniseringen har inte fungerat bra, kontrade Juha. Bilden har till exempel kunnat komma en och annan sekund efter ljudet och bild och ljud har nått olika mottagare med slumpvisa fördröjningar. Känner alla till Vågen?

– Vågen, vilken våg? mumlades det överlag.

– Den som man ibland kallar den mexikanska, därför att man började med den under olympiaden i Mexico 1968. Ni vet, en sektion i taget av läktarpubliken höjer armarna i luften. Det ger, om "timingen" är den rätta, intryck av en våg, som fortplantar sig genom massan av människor. Det fungerar på en arena, där alla kan se varandra. Det skulle kunna fungera här i rummet. Ska vi försöka?

“Det här står inte i mitt manus”, tänkte Kåre, “men det är en bra idé. Pedagogiskt! Det kan underlätta.”

Juha höjde armarna i luften och därmed blev det. Den irländske delegaten som satt närmast intill hade inte fattat galoppen och blev sittande med huvudet lutat mot handflatorna stirrande rakt fram, möjligen försjunken i en slummer.

– Herr O'Brien, sade Kåre, för så hette den irländske delegaten, får jag be om er uppmärksamhet. Vi ska just göra ett litet experiment. När Dr Juhanen höjer sina armar i luften, skulle ni då vilja vara vänlig att göra detsamma och får jag sen be den ärade delegaten från Spanien upprepa rörelsen, när ni sett att er kollega gjort den och sedan följer ni andra efter i tur och ordning.

Både den irländske och den spanske delegaten viftade glatt samförstånd.

– Jag vill tillägga, sade Juha, att det som hände just blir effekten av dålig synkronisering eller fördröjning i telenätet. Vågen kommer att avstanna eller intrycket av våg försvinner. Ska vi försöka igen. Alla beredda?

En perfekt Våg gick genom rummet flera varv åtföljd av fnissningar i en allt uppsluppna stämning tills Kåre tyckte det var nog och behöll sina händer på bordet när det blev hans tur.

– Kollegor, sade han, ni har just demonstrerat perfekt synkronisering och att vinet inte har påverkat er reaktionsförmåga. Jag vill påminna om att en distribuerad Våg demonstrerades redan härom året via telenätet mellan cirka tjugo platser i hela Europa och inskrevs i Guinness Rekordbok, som den längsta Vågen hittills.

– Vi ska gå ett steg längre, fortsatte Juha. Vågen kräver knappast perfekt synkronisering och det protokoll som användes när rekordet sattes var mycket enkelt. Vilken tillämpning tror ni ställer de mest extrema kraven på synkronisering och på korta, ja, absolut minimala fördröjningstider?

Alla satt som frågetecken.

– Det musikaliska verket! avslöjade Juha. Kan ni tänka er en Bachfuga med godtyckliga intervall mellan stämmorna? Nej, och vi ska demonstrera vårt protokolls förmåga genom att uppföra en distribuerad konsert så att man inte märker att orkestermedlemmarna finns många mil från varandra! Lyckas vi med det, klarar vi allt annat distribuerat samarbete!

Flera delegaters ansiktsuttryck vittnade om att ett ljus tänts. Lyskraften från det ljuset borde vara tillräcklig, tänkte Kåre. Berit såg inte imponerad ut och italienarnas interna diskussion började på nytt. Tysken tvivlade.

– Och kommer ni att lyckas? Vad ska ni spela? Bach?

Juha sneglade i sina papper. Mumlande sade han:

– Vi hade tänkt oss något liknande Universumsymfonin av ... av, eeh, hmm, Charles Ives.

– Förlåt min okunnighet, vem är det? frågade någon.

Juha såg villrådig ut.

– Kanske jag kan få besvara den frågan, ingrep Kåre. Charles Ives är en amerikansk kompositör, som hade idén att ...

– Vad i hela världen, avbröt den franske delegaten. En amerikan? Ska vi låta amerikanerna ta poäng här? Varför inte en europeisk kompositör? Ravel, Debussy?

– Sibelius, framkastade Juha.

– En Wagneropera, ropade tysken, nu plötsligt entusiastisk, så får vi med rörliga bilder också, inte bara musik.

– I så fall Bizet, replikerade fransmannen.

– Verdi, inflikade en av italienarna och blev omedelbart åthutad av sin kollega.

– Mozart, för tusan, skrek en österikare som lystrade till det ståtliga namnet von Herzmanovsky–Orlando. Den störste av alla, ingen annan duger för en sån sak!

En häftig diskussion utbröt. Kåre kunde förnöjt konstatera att den oavsiktliga provokationen med Charles Ives, vars Universumsymfoni han händelsevis kommit på spåret denna morgon i radions

musikprogram, hade den effekten att engagemanget och intresset för projektet höjdes betydligt. Nu gällde det att ro det i hamn.

– Delegater, kollegor, ropade han, jag märker att ni har förstått och tänt på idén. Vi behöver inte avgöra detta nu. Tids nog finner vi ett lämpligt verk att framföra. Och kanske vi ska låta segraren avgöra detta. Om det nu blir en seger, vi ska inte kora någon i förskott. Hur som helst, om Dr Juhanen inte har något mer att tillägga, så har han i varje fall, om ni tillåter er ordförande att säga det, visat på en demonstrationsmöjlighet som vad gäller uppmärksamhetsvärdet inte lämnar något i övrigt att önska.

Den italienske delegaten begärde ordet.

– Herr ordförande, från vår sida kan vi inte se en enda vettig användning av detta? Vårt projekt däremot...

Det var en invändning Kåre preparerat sig för och han lät inte den frågande tala till punkt.

– Dr Juhanen har just förklarat att om vi klarar detta, klarar vi alla former av distribuerat samarbete. I den reklamvideo som vi hade nöjet att se på förmiddagen står Napoleon som segrare – tack vare Belgacoms tjänster. Så slutsatsen skulle kunna vara denna – om telefonen bara uppfunnits ett halvt sekel tidigare – och underförstått av fransmännen – hade vi sedan länge haft ett enat Europa. AAIS – Anytime, Anywhere Information Support. Amerikanerna har förstått det här!

– Men reklamfilmen missar en poäng, fortsatte han. Napoleon skulle givetvis använt telefonen för att hålla fortlöpande samband med sina generaler *under* striden. Då hade han otvivelaktigt sekrat. Och förblivit oövervinnerlig, så länge fienderna inte förfogade över samma teknik.

Kåre mötte idel förvånade blickar. De uttryckte ungefär detta: *har alla svenskar blivit galna?*

Inte kunde han ge upp nu!

– Nu bygger vi ett enat Europa, fortsatte han, inte genom striden, med eller utan telefoner som hemligt vapen, utan i fredligt samarbete och i gemensamma aktiviteter. På alla områden, i arbetslivet, på fritiden, i lek och spel och kulturellt skapande. Låt detta millenium därför bli det årtusende då samarbetet blir vår ledstjärna! Låt oss arbeta tillsammans med sammen i den kalla nord i mitt och Dr Juhanens hemländer, med korsikanen på ön och tyrolaren på bergstoppen! Oberoende av alla hinder, med hjälp av tekniken!

– Halleluja, viskade Berit fullt hörbart för alla till sin granne, engelsmannen.

Kåre insåg att han nu definitivt lämnade all objektivitet bakom sig. Han visste också att det inte var en nackdel att en ordförande avslöjade var han stod.

– Kollegor, kamrater, för att klara det behöver vi utveckla informationstekniken. Dr Juhanens protokoll är ett stort steg på vägen. Kan vi på ett bättre sätt visa att tekniken finns och fungerar,

fortsatte han, än genom en aktivitet på det kulturella området, som så åskådligt illustrerar vad som kan uppnås inom alla andra områden? Och kan vi manifestera samhörigheten och samarbetstanken på ett bättre sätt? Inför miljontals europeer i varje land! Jag frågar er, som kolleger och bröder och systrar!

Delegaterna var uppenbart så gripna av Kåres utgjutelser, eller bara så förbluffade, att de satt alldeles tysta. Tysken betraktade honom misstroget och italienarna såg resignerade ut. Kåre funderade på om fransmännen, och för den delen även belgarna, tagit illa upp av anspelningarna på Napoleon.

Tysken bad om ordet.

– Delegater, sade han, hur mycket vi än uppskattar vår ordförandes patos och engagemang för det europeiska samarbetets sak, vilket är ovanligt för att komma från en svensk, så måste vi granska hela upplägget rent tekniskt. Det håller nämligen inte. Vad vår ordförande föreslår är inte ett forskningsprojekt, det är en händelse, en manifestation, som långt sannolikare än att bli en uppmärksammas framgång riskerar att bli ett fatalt misslyckande. Una grande fiasco! Varför? Min kollega och bisittare, Professor Gutrat, ska förklara varför.

Professor Gutrat, en lång, smal, prudentlig herre, redogjorde nu, lika knastertorrt som tidigare Juha, för hur signalers ej försumbara utbredningstid i både luft och andra vågledande media enligt samma grundläggande fysikaliska lag som implicerar att ljuset från en stjärna når oss efter en tid som är proportionell mot avståndet till stjärnan, leder till den ofrånkomliga konsekvensen att det som sändes ut exempelvis från Japan når Europa cirka en halv sekund senare – inget protokoll kunde avhjälpa den saken – och även om man begränsade sig till Europa, så vore denna utbredningstid alltför lång för att möjliggöra den subtila synkronisering som behövs för att en distribuerad orkester skulle kunna framföra ens de enklaste verk. Ett totalt upphävande av tid och rum var en fysikalisk omöjlighet och gick man ut i Universum, så ... tanken på någon Universumsymfoni av det slag Dr Juhanen – eller om det nu var ordföranden – uppenbarligen inspirerats av, föll på sin egen orimlighet.

Till och med Juha nickade instämmande och tittade övergivet i golvet. Kåre förstod mycket väl problemet. Det gällde att avvärja angreppet och vända dess energi mot angriparen.

– Nja, sade han, Dr Juhanen har ju ställt sig uppgiften att använda sitt protokoll i en situation där de mest extrema kraven ställs. Professor Gutrat bekräftar att ett orkesterverk framfört över telenätet av musiker på olika platser innefattar just denna situation. Men, mina damer och herrar, Bachs eller Mozarts musik, eller vem vi nu skulle erkänna som den obestriddige mästaren, kanske inte ska framföras på detta sätt. Det framförda verket ska anpassas till vad protokollet klarar – en ny sorts

musik, vare sig kontrapunkt eller harmonik, en kreativ utmaning, detta årtusendes musik!

Cyberrymdens musik!

– Aha, utbrast nu tysken, och tänker vår ordförande också skriva musiken? Det verkar som herr ordföranden har mycket i sin påse!

Kåre uppfattade varningen.

– Nej, försökte han, var och en, varje nation, kan få spela som den vill, succesivt uppstår ett samspel, en ny harmonik, en anpassning, en demonstration av frivillig samstämmighet, ja, en synkronisering som sker spontant som när många klappar i händerna. En idiomatisk musikalisk illustration av den union vi försöker skapa.

Rösten bar inte längre, övertygade inte, vek sig i tveksamhet, och han beslutade sig för att inte driva det hela vidare – trots allt kanske hela idén var förfelad – då han fick hjälp från oväntat håll. Det var fransmannen, som begärde ordet. Han till och med reste sig i stående ställning för att göra intryck.

– Kultur, sade han med sonor stämma, *un mot vrai européen*! Ett ord som en amerikan inte förstår. Kulturen är vår nisch! Våra konstskatter, våra städer, vår litteratur, våra kompositörer! För oss är kultur inte bara en galaföreställning, en finkostym vi tar på en gång om året för att dela ut uppgjorda priser till tvivelaktiga filmer. För oss är kulturen en integrerad, ja, ingrodd del av vardagstillvaron, den sitter under naglarna, det är den mylla våra liv hämtar näring ur. Tyvärr är vår kultur hotad! Amerikanska filmer, såpor, reklam väller över oss! En kolonialisering utan motstycke i historien. En digital kolonisation. Om amerikarna tillåts dominera nätet, så ...

Den talande hade bara värmt upp, mer skulle komma. Kåre såg sig omkring. Då de flesta syntes lyssna uppmärksam valde han att inte ingripa. Han började bli trött – han satte en ära i att lyssna till delegaternas eget språk så långt det gick istället för att få översättarnas andrahandsreferat, men nu fick han allt svårare att koncentrera sig på franskan. Han förlorade sig i tankar, medan fransmannen malde på. När Kåre återigen tog in vad han sade var han mitt inne i någon slags slutplädering:

– Vad jag vill säga är detta: att kulturen under detta århundrade, jag vill inte gå så långt som vår ordförande som drar till med årtusendet, kommer att vara den säljbara produkten, med stora bokstäver, den vi ska sysselsätta oss med, leva och uppleva – och leva av – alltså det vi så träffande kallar upplevelseindustrin. Vi får akta oss så att vi inte överflyglas av, ja ursäkt att jag nämner det än en gång, amerikansk konkurrens. Vi ser redan tecknen. Japanerna är för övrigt lika långt framme. Vi måste utgå från vårt kulturella arv, värna vår ärorika historia, Napoleon har nämnts, och skapa upplevelser, förfinade och raffinerade, gärna i samarbete, som vår ordförande så väl formulerade det

tidigare, alla måste delta, vi kan inte överlämna det här till en elit, då kommer bara resten att desto lättare falla offer för den amerikanska vulgärkulturen.

Kåre började först nu förstå att han kanske vunnit en proselyt. Fransmannen satte sig ner.

– Ursäkta, sade Kåre, betyder det att ...?

– Att Frankrike stödjer det finska projektet, ja. Under en förutsättning. Den här Ives, som vi händelsevis råkar känna till, är en klåpare till kompositör. Blandar allt urskiljningslöst. Ad hoc! Typiskt amerikanskt. Universum lär amerikanarna visserligen skräpa ner, men Europa är vår sak! Det verk som ska framföras måste ovillkorligen vara skrivet av en europeisk kompositör, något annat är helt otänkbart! Jag upprepar, *otänkbart!*

– Det är noterat, sade Kåre.

Hur skulle han nu fortsätta, hur skulle en omröstning utfalla? Han tvekade tillräckligt länge för att en okontrollerad diskussion skulle hinna ta sig, som en eld som länge legat och pyrt och tillförts syre genom ett fönster som öppnats för en kort stund. Argumenten korsade varandra som papperssvalor burna av den syresatta luften och landade än här, än där, för att med förnyad kraft åter svingas upp i luften och landa på ett helt nytt ställe.

Kåre lyssnade spánt. Han uppfattade bara brottstycken, "*unmöglich*", "*amazing*", "*superbe*", fnysningar, skratt. Han kände återigen hur trött han var, morgonens endorfintillskott var förbrukat. Självttvivlet satte in och han ångrade alltsammans. Om han inte lagt sig i, skulle det italienska förslaget ha segrat och alla, nästan alla, varit nöjda och han själv ha sluppit bekymmer. Nu måste han få ett slut på det här, tiden på dagen var långt framskriden, nästan fem, de första långväga delegaterna skulle snart bryta upp för att hinna ut till Zaventem, flygplatsen, och om några minuter skulle översättarna bakom de svarta rutorna resa sig upp och helt sonika gå sin väg. Halv sex väntade journalister och TV.

Han måste göra något. Han reste sig upp och vädjade:

– Delegater, delegater, snälla, hör upp ett tag!

Ingen tog notis och sorlet tilltog.

Kommitten förekom honom i det ögonblicket som en samling djävlar, som befriat sig från sin tvådimensionella tillvaro på ölunderläggen på Mort Sorbite och nu roade sig med att kasta sina avlagda fängelser, det vill säga underläggen, på varandra. Han hade förlorat kontrollen och stod inför ett nederlag, ett offer för sitt eget fatala infall. Ruelsen, en panisk ångest grep honom om livet och pressade luften ut ur lungorna så att han måste ta ett djupt andetag samtidigt som han i en desperat, övergiven gest slog ut med armarna. I ögonvrån uppfattade han, innan han sjönk ner i

stolen, hur engelsmannen, som satt närmast honom reste sig och upprepade gesten och sedan satte sig utan att säga ett enda ord.

Sorlet avtog medan Berit sköt tillbaka stolen, ställde sig i givakt och graciöst lyfte båda armarna, som om hon reste en steg mot himlen.

Änglar måste ha nedstigit på denna himmelsstege, för den eftermiddagen, vid pass tio minuter före fem, gick en tyst, värdig, samförståndets Våg genom sal 2B i byggnaden Brochette, Rue Froissart, Bryssel, Europa.

Det hade blivit alldeles tyst och allas ögon var riktade mot Kåre. Med svag och darrande stämma fick han fram:

– Tack, kollegor, kan vi nu gå till omröstning?

Spridda ja-röster och nickningar.

– Vill då de som röstar för det italienska förslaget lyfta handen?

Den italienske delegatens hand stack upp som en ensam prick på ett öde hav. Tyskens var tveksamt på väg upp men ångrade sig och sjönk tillbaka ner i havet.

– Och det finska?

Samtligas händer, även italienarens, lyftes i något som påminde om en efterdynning av den tidigare mäktiga vågen.

– Jag finner, sade Kåre med en röst som stockade sig av rörelse, att Dr Juhanens förslag har fått kommittens stöd och gratulerar kommittén till att än en gång, i sann samarbetsanda, ha kommit fram till ett enhälligt beslut.

En lång applåd följde.

Kåre avslutade sammanträdet exakt klockan fem. Segern var total. Han gick fram, följd av alla andra, och gratulerade en tillfälligt helt förstummad Juha.

Juha hade nog inte riktigt fattat vad som hänt. Och vad han varit med om. Kåre anade vad han tänkte: *Var detta ett möte med kommissionen? Och hade det mötet tilldragit sig i Bryssel?* Nu måste Kåre förbereda honom på presskonferensen.

På väg ut ur salen slöt Berit upp bredvid Kåre.

– Gratulerar, sade hon, det trodde jag dig inte om!

– Va, hurså, var allt han kom på att säga.

Men då hade hon redan försvunnit för att trösta Sven.

Nattvaka

Den följande kvällen, en varm och drypande fuktig kväll, när den framgångsrike ordföranden äntligen kommit i säng, kunde han inte somna. Dagens händelser gick i repris. Något stämde inte. Oron red honom. Än rullade den honom i sängen som vågorna en skeppsbruten uppspolad på en långgrund strand. Än drev den upp honom ur de svettfuktiga lakanen så som vågkammen reser fören på en farkost, innan den störtar sitt offer tillbaka i det virvlande, löddrande djupet.

Detta var reaktionen.

Övermäktig den uppgift han tagit på sig!

Hur skulle han lotsa detta projekt i hamn?

Hybris var ordet!

Han skakade och hamrade kudden.

Som om den var uppgiften.

Somna kunde han inte.

Räddningen. En öl och en nattmacka!

Han svepte kimonon omkring sig och gick en trappa upp. Lade några ostskivor på ett svenskt knäckebröd. Burkade upp en belgisk Stella. Ett väsande ljud, som inte kom från den utrusande gasen, påminde honom om att TV-apparaten stod på. I de sena kvällsnyheterna hade han sett sig själv intervjuas. Trött och framgångsberusad hade han börjat spekulera, om virtuella verkligheter, om allt som var möjligt, ja, alla de gängse drömmarna om framtidens informationssamhälle förde han fram i rutan för att slutligen gå bort sig i intervjuarens labyrint? Var han verkligen trovärdig?

Han förflyttade sig till vardagsrummet, bet en tugga av knäckebrödet, slurkade ölet direkt ur burken, sittande framför teven.

Teven knastrade, sprakade, zig-zackade.

Detta var sannerligen tillfälligheternas dans. Koreograferad av meningslösheten, framförd på scenen av vitt brus och shot noise. Just så såg slumpen ut när den fick fritt spelrum. Frånvaron av kommunikation. Det informationslösa samhället. Ja, så måste helvetet te sig för framtidens mediabortskämda människor, tänkte han. Dömda att agera mottagare av – ingenting.

Oron bultade i magtrakten.

Han lutade sig fram för att stänga av apparaten. Innan fingret nått knappen flammade skärmen upp som om en laddning sprungit över från fingret och påverkat kanalväljarens elektronik. Rutan intogs av ett barn. Barnet lekte. Det satt på en strand och byggde sandslott. Av hjärtans lust. Pang, lite sand i en hink, vända hinken, banka på botten, upp med hinken. Voila! Ett nytt slott!

Bara den vanliga blöjreklamen, tänkte han, men ...

...mitt i natten?

Barnet jollrade:

– Skapa, skapa. Nytt, nytt!

Och med ens såg det honom rakt i ögonen.

– Vad, utbrast han, överraskad av den direkta blicken.

Barnet upprepade bara:

– Skapa, skapa. Nytt, nytt!

– Vad, vad?

En våg sköljde in över sandslotten och smetade ut dem på stranden. Barnet tittade anklagande på honom och brast i gråt, skärmen slocknade och han blev sittande stirrande rakt in i sin dunkla spegelbild. Hade han tryckt på knappen eller inte? Knäckebrödet hade fallit till golvet med osten under sig.

Han lät det ligga, greppade ölburken i ena näven, gick en trappa ner och satte sig på terrassen. Naturen stod i sitt första flor, förberedde sig för sommarens fruktbarhetsriter. Vattenmättade atlantmoln drog förbi i breda marscherande led som svarta skummande vågor på ett upp- och nervänt hav, underifrån belysta av den avlägsna metropolen, vilket förlänade himlen en blåaktig, purpurmättad ton; mellan leden sken fullmånen med en strimma blekgult sken. Han påminde sig dagarna och nätterna med Anna på landet vid sommarstugan, samma tid på våren, den lyckliga tid när de ännu var nygifta, hur han stigit upp tidigt på morgonen medan Anna sov ut efter ännu en av deras ofruktsamma kärleksnätter. Hur han funderat över tillvaron medan han såg ut över den vaknande insjön. Hur han uppfattat kårarna som morgonbrisen drog med sig över vattenytan som en kod att tolka. Med en omedelbar insikt hade allt stått tydligt för honom, som i klarskrift. Det syntes honom nu som om molnen tecknade samma skrift mot den purpurblå bakgrunden.

"Världen är allt som är" skrev de om och om igen som en elektronisk reklamskylt.

Världen är allt som är.

Vad annat skulle den kunna vara? Ingenting? I så fall skulle han inte kunnat ställa frågan. Alltså finns någon som är och som tänker, tänkte han och slog följe med Cartesius. Att ställa en fråga är att tänka, och då kan denne någon tänka allt. Även gudar och flöjtspelande kentaurer på hjul.

I *den* meningen är världen allt som är. *Sed contra*, inte allt som kan tänkas, finns, fysiskt (och han betvivlade existensen av flöjtspelande kentaureer, åtminstone hjulande sådana) och i *den* meningen är världen (bara) allt som är. Med en blind slump som innovatör och en för allt lidande stendöv entreprenör kunde världen ha blivit vad som helst, om man skulle tro Darwin. Logiskt sett fanns inget behov att förklara den med något annat. Den nödde inga *Varför?* Vad den än *skulle kunna vara*, så är den just vad den *är*. Världen var i sig själv, var vad den händelsevis blivit. Och i framtiden var allt möjligt. Ingenting determinerat. Men ...

... då fanns inte heller någon mening.

Om nu inte allt var vågor.

Vågor som byggde materia.

Vågor som byggde mening.

Koder!

Och gradvis framträdde världen i tid och rum för den som kunde avkoda den.

Som en berättelse.

Och verkligheten var bara en av många möjliga berättelser.

Wittgensteins aforism "*Världen är allt som är fallet*" tilltalade honom. Som om världen vore en fallfrukt – även om det knappast kunde ha varit filosofens mening – och han såg för sig ett äppelträd, ett *Transparente Blanche*, som växt där vid sommarstugan. Hur de övermogna äpplena på hösten låg bruna och ruttnade runt omkring. Med frön som skulle växa upp till nya träd. Medan de som hängde kvar på trädet bara kunde runka sin gullgröna saftighet.

Varför inte en alternativ skapelseberättelse så här: I begynnelsen fanns bara kunskapens träd (och möjligen var trädet ett med Gud) med granna, nyttiga äpplen. Men utan både ett subjekt för kunskapen, medvetandet, och ett objekt för kunskapen, verkligheten, var det ändå Ingenting (verkligt), för ingen ville eller kunde äta av dessa härliga äpplen och föra dess frön vidare – så trädet hade inget annat val än att låta ett av dem falla. Som ett experiment. Och, si, något hände. Det äpplet blev till jord och genom evolutionen, det Darwinska experimentlaboratoriet, reste sig så småningom kreaturen därur och sträckte sig efter de andra frukterna. Längst sträckte sig människan och utmanade trädet, till den grad att det anade oråd, att människan en dag skulle bli dess jämlike, eller växa ännu högre, eller åstadkomma ett monster. Eller så föll äpplet i en galaktisk storm, mot trädets vilja? Då kunde man förstå den flodvåg Gud släppte loss men han (han?) var för mesig och gjorde inte upp räkningen med människan en gång för alla. Åtta i Noas ark var nog ändå åtta för många.

Människan – kunskapens främsta subjekt. Eller ett missöde i det Darwinska laboratoriet, kunskapen som slagit knut på sig själv? Preventivmedlet. Gentekniken. Urartningen. Hur många gånger hade inte människorna syndat redan?

Brottet eller upproret – underlåtelse att leverera nya försökskaniner. Inbrott i laboratoriet. Sabotage av algoritmen.

Straffet eller belöningen – på sikt, evigt liv.

Den sista slurken ur ölburken gav ingenting i utbyte. Tröttheten hade förvandlats till dåsighet, sömnen var nära. Han stupade i sängen och en vit, tät dimma svepte in buskarna på granntomten.

Biljetten

Morgon. Han hade stigit upp och duschat. Medan han stod i duschen hörde han från ovanvåningen en kvinnas röst. Han gick upp och upptäckte att teven fortfarande stod på. Nyhetsuppläsaren var på plats. Kåre satte på vattenkokaren, sjönk ner i fåtöljen och såg sig själv i repris. Natten hade alltså varit lugn eftersom inslaget inte lyfts ut.

“Men vid alla filosofer, somnade jag inte om”, sade han.

När den smått desperat visslande vattenkokaren lyckats väcka honom, mitt i ett reklaminslag för tvättmedel, insåg han att han skulle bli sen till arbetet. Att han stannade hemma efter gårdagens ansträngningar var inte mycket att orda om, men han borde ha sagt till, informerat sekreteraren. Han ringde upp och meddelade att han var på tjänsteärende. Att han skulle träffa och äta lunch med Dr Juhanen. Sekreteraren, i sin tur, meddelade att enhetschefen ville träffa honom, helst före lunch. "Det går bra" sade han, jag kommer in vid elvatiden.

Dessa åtgärder vidtagna slog han upp tågtidtabellen och fann ett tåg från Nivelles med ankomst till Gare Central 10.34. I lugn takt promenerade han gatan ner till stationen i Braine l'Allaud där i den nerklottrade underjordspassagen några skrivkunniga personer velat meddela omvärlden något eller helt enkelt kommunicera att de fanns till.

Punktligt smög sig det smutsigt rostbrungula förortståget in vid den delvis upprivna perrongen – även om mycket i Belgien gick på tämligen lösa boliner så kom och avgick tågen på angivet klockslag. Han slog sig ned på närmaste lediga fönsterplats på perrongsidan och lade upp portföljen på sätet mittemot. Vagnen var tom förutom en flickaktigt ung kvinna med latinska drag, troligen av vallonskt ursprung, med ett långt mörkt hår som föll vackert över axlarna på en enkel tunn kappa, som hon inte tagit av sig, trots värmen. Hon satt på andra sidan mittgången, längst in vid fönstret med ansiktet mot honom och i färdriktningen. Mittemot henne på sätet låg ett stort vitt instrumentfodral av plast, av storleken att döma innehållande en basviol eller violoncell. När han sträckte ut benen och lutade sig bakåt, tittade hon åt hans håll och deras blickar möttes; hennes gav honom ett intryck av såväl vaksamhet som avståndstagande samtidigt som den spörjande inbjöd till dialog. Han var på vippen att hälsa, hon påminde honom om någon. Han ångrade sig då hon snabbt vände blicken ut genom fönstret.

Sakta satte sig tåget i rörelse och han valde att ägna nästa halvminut åt att titta tillbaka på den sträcka han gått till stationen, längs Drottning Astrids väg, medan han funderade på om och var han

kunde ha sett henne tidigare. Möjligen här på tåget eftersom nästan alla resenärer på denna sträcka var pendlare. Hon såg fortfarande uppmärksamt ut genom fönstret på sin sida som om den supermarket som låg till vänster strax efter bron, var särskilt intressant att beskåda. Han följde hennes exempel och tittade ut åt sitt håll. Ingenting fanns att se annat än kyffiga förortsträdgårdar. Snart nog tröttnade han, han hade sett dem till leda. För att ha något att göra tog han fram bunten av utskrivna elektroniska brev från dagen före mötet. I ögonvrån iakttog han hur hon hastigt sneglade på hans portfölj när han öppnade den; en utsliten fyrkantig väska i brunt imiterat läder av en typ som var populär i Sverige på åttiotalet och sedan dess i ägarens besittning i oavbrutet bruk och som, skam till sägandes, i ena kanten hölls ihop av breda tejpremsor.

De flesta breven var från delegater, som anmälde sitt deltagande till gårdagens möte. Han knöglade demonstrativt ihop dem och fick flickan att på nytt snegla åt hans håll. Så hämtade hon hem blicken, rättade till något på instrumentfodralet och såg återigen ut genom fönstret på sin sida. Säkert var förortsträdgårdarna henne lika likgiltiga som de var honom och blicken letade sig sökande tillbaka. Han kände på sig att hennes blick förstulet granskade honom. Aningen besvårad försökte han koncentrera sig på sin läsning. Tydligen var han henne inte likgiltig. Och hon inte honom, tvärtom, men han hade tagit för vana att aldrig inbjuda till samtal på allmänna transportmedel. I nio fall av tio var det att slösa bort tiden på tomt prat. Dessutom, vad skulle han säga? Bättre att klara av breven.

Ingenting av intresse fanns där, förutom ett massutskick från en Kurt Dahl, redaktör vid Seattle Times, som inleddes sålunda:

”Does Emily need to learn how to read and write in 2020world?”

Emily – namnet var uppenbarligen inte godtyckligt valt utan visade att redaktör Dahl var bekant med Rousseaus skrift om uppfostran – antogs vara sju år gammal och skolmogen, frågan var om hon med teknikens utveckling tagen i betraktande då, år 2020, skulle behöva lära sig skriva och läsa. Redaktören för sin del ville påstå att det behövde hon då rakt inte. Det borde, menade Kurt Dahl, räcka med att hon tittade på videosekvenser för att lära sig allt hon behövde veta för att klara sig i denna framtida värld – ett avsiktligt provokativt påstående som redaktören nu ville ha läsarnas reaktioner på, de bästa inläggen skulle han publicera i sin tidning.

”Smart, han låter läsarna göra jobbet”, tänkte Kåre och tog fram pennan i innerfickan för att på baksidan av ett av de hopknycklade papperen författa ett genmäle.

Konduktören passerade. Han ägnade dem bara förströdd uppmärksamhet. För Kåre räckte en antydan med handen mot innerfickan på kavajen. Kanske underskattade han konduktörerna, troligen kände de igen sina passagerare och intresserade sig bara för nya ansikten. Flickan tog fram en

mindre plånbok, bläddrade fram ett plastinbakat kort och höll upp det mot den ointresserade statstjänstemannen, som dock för artighets skull, eller formens, fann för gott att granska det. Det tydde på att hon inte var igenkänd och inte åkte sträckan särskilt ofta. Medan hennes uppmärksamhet var riktad mot konduktören fick Kåre tillfälle att granska henne närmare.

Ansiktet bildade en perfekt oval inramat av det mörka, svarta håret, som utgick från en markerad mittbena över en hög panna och slutade under en haka, som för att utmärka ovalens nedre gräns höjde sig en smula över det innefattade ansiktet. De stora, mörkbruna ögonen satt brett isär och en smula snett, nära ovalens kanter; de svärtade ögonbrynen höll ihop dem, en hårslinga som hon förde undan då och då utan att lyckas, täckte en del av vänster öga. Näsan var välformad och rak, något assymetrisk eller var det skuggan som kom den att verka så? Överläppen var hög och bred och sköt upp i två mjukt rundade toppar, som höjde sig över en mellanliggande dalslutning, medan underläppen bildade en fylligt putande men smal och kort perspektivbas för denna alpina vy, som ytterligare underströks av dess färger; överläppens vithet förlänades ett rödaktigt skimmer av den mer blodfyllda underläppens röda ljung. Trots storslagenheten i denna mun låg det något trolskt gåtfullt över hela ansiktet, tack vare den ovala mörka ramen och de sneda, bottenlösa ögonen. Kontrasten mellan de fundersamma ögonen och den karakteristiskt linjerade munnen fascinerade honom. Han föreställde sig hur det vaksamma, något ängsliga allvar som han först lagt märke till, med en ytterst lätt krusning av munnens linjespel kunde förbytas inte bara i hängivenhet utan även i överlägsenhet och förakt.

Konduktören avlägsnade sig med ett "*Bien, mademoiselle*". Hon log ett tack genom att något förlänga mungiporna men utan att avslöja någon tandrad och återtog sedan den avvaktande, vaksamma minen medan hon stoppade ner plånboken i kappans innerficka. Kåre återgick till frågan om Emilys utbildning. Genmålet lät sig inte enkelt struktureras, argumenten för att Emily borde lära sig att både skriva och läsa var alltför talrika och lika svåra att rätta in i ledet som ystra skolbarn efter en uppiggande rast, och han knöglade ihop papperet på nytt.

Så kände han att hon iakttog honom, nu på ett helt annat sätt än tidigare. Mer påträngande, på gränsen till integritetskränkande. Känslan var intuitiv och ögonblicklig, rentav obehaglig och krävde spontan aktion. Utan att besinna sig såg han upp och borrade sin blick skoningslöst ner i flickans mörka, brunsdjupa ögon, som nu stirrade stint på honom och emanerade vågor av spänd förväntan. Hon hade vänt sig mot honom och satt med högerfoten stadigt i golvet, knät i nittio graders vinkel och kroppen snett lutad över knäet, det andra benet tillbakadraget under sätet och foten lätt uppvinklad som om hon var i färd med att resa sig. Hon överraskades uppenbarligen av hans kalla blick och frös i den rörelse hon påbörjat, utan att ta sina ögon från hans. Som tagen på

bar gärning, tänkte han, uppgiven, väntande på hans dom. Hennes läppar darrade till utan att ge något ljud ifrån sig. Tecken på nervositet? Tafatthet? Ville hon säga något? Hela apparationen väckte en ömhet och längtan inom honom, han ville ta henne i famn, som om de var gamla bekanta som just kommit på vem den andre var, och frälsa dem båda från den där objektivt sett pinsamma situationen.

Utan att han märkt det hade tåget glidit in på Zuid-stationen, Gare du Midi. Hon ryckte till som om hon plötsligt återvunnit balansen och reste sig hastigt, gick fram mot honom, läpparna formades till ett ansträngt bevekande leende och med orden "*Je prie, veuillez vous venir*" ("var vänlig kom") sträckte hon fram handen med något som liknade en biljett. När han överrumplad tog emot den, krängde hon smidigt instrumentfodralet över ryggen och gick snabbt ut och ställde sig i avstigningszonen. Då dörrarna öppnats lutade han sig fram mot fönstret och såg hur fodralets hals rörde sig bakåt längs perrongen bland de andra avstigande och försvann nerför trapporna. De få minuterna mellan Gare du Midi och Gare Centrale, en obeskrivligt trist sträcka, satt han fundersamt kvar i den ställningen, med biljetten i handen utan att granska den närmare, som om han redan glömt den. Var, och när, hade han mött henne tidigare?

Tåget hann stanna helt innan han kom sig för att samla ihop sina papper för att stiga av. Han stoppade biljetten i kavajfickan och rafsade in papperen i portföljen innan han trängde sig ut ur vagnen bland de påstigande.

Beaulieu

Kåres arbetsplats låg en bit utanför centrum. Från Gare Centrale tog han metron till stationen Beaulieu. Därifrån var det en fem minuters promenad längs en nedåtsluttande rad av sterila kontorshus till slutet av raden där kommissionens byggnad, eller snarare en av många, låg, just där husraden och gatan bestämt sig för att skiljas åt och ge plats för en uppfart, där då och då en limousine lämnade av eller väntade på någon betydande person.

Innanför entrén öppnade sig en glasövertäckt arkad med storbladiga växter, vilka stal det mesta av ljuset så att entréplanet låg i skugga. Svalkande på sommaren, mörkt och dystert på vintern. Från fontäner och små undangömda vattenspeglar hördes ett stilla porlande.

Ett antal vakter satt utplacerade med jämna mellanrum bakom halvcirkelrunda diskar, sysslolösa och likgiltigt betraktande några besökare, som, efter att ha avkrävts sina identitetshandlingar, väntade nedsjunkna i brunmurriga soffor på att någon av tjänstemännen skulle hämta dem.

Tjänstemännen huserade i de båda längorna som sträckte sig längs arkaden. Längs varje länga löpte på varje våningsplan två korridorer.

Chefer av olika dignitet hade rum med fönster längs med ytterfasaderna medan handläggarna hade sina mot arkaden. Några satt mitt i längan utan några fönster alls; nykomlingar, vilkas första mål blev att så snart som möjligt erövra ett annat rum.

Inget Kåre sett i Sverige av arbetsplatser kunde mäta sig med dessa rum ifråga om tristess. De var spartanskt möblerade och fyllda med dokumentskåp och papperstravar, vilka effektivt utplånade alla drag av personlighet, försåvitt inte pappersstravar kan uttrycka individuella särdrag hos den som staplat dem, och kom alla rum att se likadana ut.

Kåre hade sitt rum högst upp längs med fasaden. Istället för över arkadens grönska hade han utsikt över ett gigantiskt hyreshus. Rummet var något ljusare än de inåt arkaden, å andra sidan blev det hett när solen låg på och han måste arbeta bakom neddragna persienner.

För att nå sitt rum måste Kåre först ta en utanpå den motsatta väggen i arkaden befintlig hiss med glasväggar, vars rörelser vakterna hela tiden kunde följa, därefter korsa en trång, öppen passage mellan de två längorna.

”Alltid med svindeln i sällskap”, sade han.

När Kåre den förmiddagen gick genom korridoren för att nå sitt rum, stack kollegorna ut huvudet genom dörröppningarna och visade med miner och gester sin uppskattning. Ryktet om gårdagens märkliga manövrer hade spridit sig. Den som kunde förvandla ett hotande ”nej” till ett ”ja” åtnjöt i det närmaste hjältestatus på kommissionen. Någon ville till och med skaka hand med honom. Andra knackade på för att se honom på lunch i förhoppningen att höra närmare detaljer berättas. Han svarade alla att han reserverat lunchen för segraren.

Han tog hissen ner till matsalen, som fanns på första våningen. Den låg så labyrintiskt utspridd att Kåre ännu efter ett år hade svårt att hitta i den. Maten hämtades vid olika stationer. Menyn dominerades av stekta eller grillade biffar med frites. Kåre älskade denna frites, som stektes i hästfett och som var så olik den oljedrypande variant han vant sig vid från svenska korvkiosker. Till maten drack han helst mineralvatten från källan i Spa. Den som önskade kunde också få vin. Vilket många helt klart ville.

Han hade bett sin närmaste medarbetare, en irländare vid namn Brendan, att hämta Juha och den finske delegaten, som väntade hos vakterna. Kåre upptäckte dem i kön till en av stationerna och trängde sig in bakom dem. Han lät Brendan betala för hela sällskapet och ledde dem till ett fönsterbord med utsikt över en grässlänt.

Pekka, det var den finske delegaten, en ljusblond, relativt ung man med begynnande rondör och en i gänget på Mort Subite, stoppade några frites i munnen och vecklade upp dagens Helsingin Sanomat, som han lyckades lägga i Kåres majonäs utan att upptäcka det. Tidningen hade på undangömd plats nyheten om Juhas triumf under en rubrik som Pekka stolt översatte till "Lilla Finland kom på slutet", vilket ju var så tvetydigt att Kåre inte kunde tro att det var en adekvat översättning. Under rubriken fanns en bild, tagen under gårdagskvällens presskonferens. Det slog Kåre att bilden lika gärna kunde ha tagits i detta nu; med en belåtet leende Pekka, en frånvarande Juha som tittade ner i golvet och en trött, glåmig Kåre. Man skulle möjligen kunna tro att det var ettan, tvåan och trean i tävlingen. Att Juha var vinnaren kunde inte ens den mest fantasifulle föreställa sig.

Kåre insåg att något var fel. Juha rörde knappt maten. Brendan höll upp vin i glaset från en helflaska som han lyckats utverka i kassan och föreslog en skål för vinnaren:

– Slainte, Kippis, Skål!

Juha smuttade på vinet. Med glaset alltjämt i handen och medan han blängde under den nedhängande luggen på Kåre sade han:

– Du lurade in mig i det här! Vi klarar det inte!

Det kom så överraskande att Kåre under några, långa pinsamma sekunder inte kom på något vettigt att säga. Pekkas leende frös sakta medan han stirrade förvånat först på Juha, sedan på Kåre. Brendan betraktade scenen med spänt intresse.

– Seså, försökte Kåre till sist, var är nu den berömda finska sisun?

– Det räcker inte med sisu, muttrade gårdagens triumfator, tysken hade helt rätt, det är omöjligt.

Fördröjningarna ...

– Strunt i fördröjningarna, avbröt Kåre. Ditt protokoll är det bästa som någon någonsin kommit fram med. Det är det som betyder något. Det var det du vann på. Allt annat var bara taktik!

– Men konserten då? Juha såg genast lite piggare ut.

– Vi får anpassa konserten till protokollet, helt enkelt, det sade jag ju redan igår. Ni har ju duktiga dirigenter i Finland. Någon skulle väl kunna åta sig att arbeta fram en sådan här föreställning, som passar protokollet.

– Visst, sade Pekka.

– Nej, Juha hade återtagit sin dystra uppsyn, det vore fel. Ohederligt!

– Varför det? Kåre frågade helt uppriktigt.

– Ja, vetenskapligt, alltså.

– Hurdå?

– Jo, det vore som att säga till en längdhoppare att han ska hoppa tio meter och sedan anpassa måttbandet så att vad han än hoppar så visar det tio meter.

– Så kan jag inte se det, invände Kåre, här är det fråga om möjliggörande. Vad man kan göra med den teknik man har. Med ditt protokoll.

Brendan försökte komma till hans hjälp.

– Om man bara begär att han ska hoppa nio meter, så kanske han gör det, och då behöver man inte anpassa måttbandet, eller hur. Med det är han ändå världsbäst. Vad vi behöver är ett ”niometersverk” att framföra.

Medan han yttrade dessa visdomsord viftade han i luften med båda pekfingerarna för att markera citationstecken. Kåre hatade de där luftiga pekfingervalserna. Ovanan hade spridit sig som en farsot i Europa.

– Nej, vidhöll Juha. Det bevisar ingenting. *”It's just for the show”*, sade han i en föraktfull ton och han viftade med sina pekfingerar och detta på ett så fånigt sätt att Kåre ilsknade till.

– Jag är en seriös vetenskapsman, tillade Juha.

Nå då så, min bästa Einstein, tänkte Kåre, här ska inte trugas. Han iddes inte längre, kanske hade Juha rätt, han fick väl hitta på något eget sätt att bevisa sitt protokolls förträfflighet. Högt sade han:

– Bra, tänk över saken, om du inte vill fullfölja projektet så tar jag upp det på nästa kommittémöte. Jag räknar med att Pekka då förklarar den finska positionen. Lyckligtvis finns det två andra tävlanden, som inte är så nogräknade med det ”vetenskapliga”. ”*The show must go on, you know.*”

Och han härmade Brendans och Juhas fåniga pekfingerviftande med händerna uppe på huvudet samtidigt som han reste sig från bordet och böjde sig fram mot de båda som om han kikade in i en barnvagn. Han tog ett snabbt farväl och lämnade en halväten biff på tallriken och åt Brendan att ta hand om de förbluffade gästerna.

Han hade inte kunnat dölja sin besvikelse. Nu visste han inte vad han skulle göra. Enhetschefens tid hade han missat och någon ny tid hade han inte fått förrän dagen därpå och kanske lika bra det. Kåre behövde lugna ner sig inför det samtalet.

Han slog sig ner vid skrivbordet för att tänka igenom hela historien. Alla hans ansträngningar verkade förgäves. Tankarna korsade varandra och han kunde inte koncentrera sig. Han reste sig och vandrade runt i rummet och kikade ut genom persiennerna på hyreshuset, kring vilket några vårystra kajor svärmade och hoppade mellan balkongerna på jakt efter något av intresse.

Till sist insåg han att han inte kunde vara särskilt produktiv resten av dagen och beslöt sig för att ta tåget direkt hem från Gare Centrale. Han hade sovit dåligt natten innan, sade han, och bad Brendan som återkommit att vänta med protokollskrivningen, varefter han tog metron till Gare Centrale. I det välförsedda tidningsståndet vid sidan av den breda trappan ner till perrongerna med den stora fondväggen till minne av de 3012 fallna järnvägsmän i de båda världskrigen, hittade han en svensk Dagens Nyheter och plockade också på sig den belgiska Le Soir. När han grävde upp småpengarna i kavajfickan följde biljetten han fått på tåget med. Juhas oväntade utspel hade fått honom att fullständigt glömma bort den. Vad stod det på biljetten?

Koninglijk Circus/Cirque Royale, Opera/Opéra ”A King, Riding”, Muziek en libretto/Musique et livret: Klaas de Vries, Donnerstag/Mercredi 20.00”.

Alltså ikväll. Och det var en riktig biljett, ingen billig reklam. Hon hade bett honom komma. Faktiskt inbjudit honom. Men ingen simpel raggning. Inte hon! Ånej, det låg något djupare, något allvarligare, meningsfullt, bakom hennes ord. ”*Je prie, veuillez vous venir.*” Han upprepade orden tyst för sig själv. Tanken på att denna biljett var en länk, en relation, kanske bara den första, mellan honom och den här flickan med de mörka ögonen och den uttrycksfulla munnen, rörde vid hjärtat. Vad hindrade honom? Ingenting! Anna? Nej!

Det var många timmar dit och om han begav sig hem skulle han aldrig komma sig för att åter åka in till Bryssel. Medan han noggrant stoppade biljetten i plånboken blev han stående i trappan, tvekande om riktningen.

Han vände och tog de få stegen upp i tre språng och efter ytterligare några minuter befann han sig på Stora Torget, Grand Place.

Grand Place

Det var en vacker eftermiddag. Solen lyste över torget, som trots sin benämning och magnificens inte var särskilt stort. Han hittade ett ledigt bord på brasseriet Den Gyllene Skon, hängde kavajen över stolen, vinkade till sig en servitör och beställde en Hoegarden, ett ljust, något surt men i gengäld svalkande öl, bryggt på vete.

Stadshustornet mittemot prålade i nyputsad elegans. Högst upp på tornspiran lyfte Sankt Mikael sin vänsterarm med svärdet i ett fast grepp i handen för att ge draken, som ringlade sig vid hans fötter, nådastöten. Den belgiska flaggan på hörnet av Stadshuset hängde slö och loj i den svaga vinden. Klockan ovanför med sina romerska siffror visade på tre. Mitt på torget under klockan tömde en smal, delvis överbyggd gränd ut sitt innehåll av turister, vilka just smekt grändens store hjälte Everard 't Serclaes' döende metallkropp – legenden förmålde att den som vidrörde den skulle få återkomma till platsen. På andra sidan gränden tävlade en rad hus om att resa sina fasader högre än de andra. Över det lägsta huset, vars bottenvåning omvandlats till nämnda gränd, strålade en stjärna och över porten på huset intill, på vars fasad Kåre läste året 1698, sträckte en svan. I detta hus, slaktarskråets hus, Maison de Cygne, sades Karl Marx ha intagit sina måltider. Nu inhyste det en lyxrestaurang. På krönet av nästa hus, Maison des Brasseurs, Bryggarnas hus, visade en ryttare, sittande på en stor muskulös häst, med handen om en marskalkstav på den på taket till den Gyllene Skon tronande helige Bonifatius, vilket helgon i sin tur harangerade sin kämpande kollega uppe på Stadshustornets spira. Till höger i den mot Stadshuset vinkelräta raden av hus höjde en biskop sin stav för att välsigna slakten på de onda makternas representanter, vilka tydligen uppträdde legio, ty i den trekantiga nischen under takutsprånget var Apollon i färd med att ta kål på ytterligare en drake. Och om det nu var den eller en artfrände, som återuppstod ur askan, så lyfte en fågel Fenix – symbolen för odödligheten och evigheten – från krönet av nästa hus. Tronande på den Spanske Kungens femkantiga krona längst till höger i husraden svängde en figur, Ryktet kallades den, ett fanband och beredde sig att blåsa i en lur. Nere på torget stod hopar av turister och pekade eller siktade med sina ljusfångare för att frysa de redan orörliga figurerna på sina negativ eller för att med hjälp av en digitalkamera rentav reducera dem till nollor och ettor.

Solen, som inte hade något annat att göra, kikade närgånget ner på människorna på torget från en position strax till vänster om Stadshustornet. Kåre vände sig bakom en tidning. Då och då dök en hand fram bakom tidningen han läste, den svenska Dagens Nyheter, och greppade glaset med

Hoegarden. Glaset var snart tomt. Servitören kom med ett nytt glas, försågs med en sedel och återvände med växeln, som lämnades orörd på sitt fat.

När båda tidningarna lästs, vikts ihop och förpassats till stolen bredvid bläddrade han igenom innehållet i sin portfölj, hittade ebrevet om Emily och ögnade åter igenom det. För att förströ sig påbörjade han ett nytt genmäle på baksidan.

”Bäste redaktör Dahl!”, skrev han, ”Säkert håller ni med om att den asynkrona kommunikationen, enkannerligen den som utgår från läs- och skrivkonsten, näst cykeln är människans största landvinning. Att nu frambesvärja, låt vara i provocerande syfte, denna konsts deklination till förmån för den känsloppjunkande krympling som en audiovisuell konst närmast kan liknas vid i jämförelse, är en ren oförsämdhet mot alla de skriftställare utan vilka vi fortfarande skulle leva i en mörkertid ... femtio år av television borde ha lärt oss att vara skeptiska, filmkonstens förfall likaså. Hur har den inte urartat i allsköns strunt, pornografi och våld? Är det inte rent av dags att som i vissa muslimska länder förbjuda all avbildning av människan...”

Han hejdade sig och tvekade om fortsättningen, kanske tog han till i överkant. De gamla grekerna var ju mycket misstänksamma mot det skrivna ordet. Sokrates till exempel satte aldrig ett ord på pränt. Kanske var han, Sokrates, alltför medveten om vaxtavlan i Hades där enligt legenden varje osant ord genast ströks ut av en osynlig hand. En generationsfråga – framtidens människa skulle inte lita mer på en bild än vad vi idag litade på – ja, det skrivna ordet. Kåre stack pennskaftet i munnen och tuggade på det, en sedan ungdomsåren skrivhämmande ovana, och såg bestört upp från papperet drabbad av insikten att detta var just vad vi var på väg mot, en sokratisk tid, överrationell, utan kollektivt minne. En tid av brist på sammanhang, då diskursen skulle malas ner direkt utan att verka annat än för stunden, en tid då Sanningen skulle uppträda som nummerflicka för den Tillfälliga Uppmärksamheten och då på de Visers sten alltjämt skulle komma att stå ... *Ingening. Bara en sten. And that's all, folks!*

Alldeles framför honom, utanför den Gyllenes Skons träskodda avgränsning mot torget, stod ett ungt par, en yngling och en flicka, och betraktade fasaden ovanför. Ynglingen pekade ut något för sitt sällskap, troligen den heliga Barbaras byst i nischen ovanför ingången till den Gyllene Skon, vars namn i neon pryddes de båda sidofönstrens översta del. Det var en förtjusande flicka i övre tonåren med omisskänlig amerikansk framtoning – hur beskriver man den? Fräschhet, charm, en frisk hy, öppenhet, självsäkerhet, inget gåtfullt! Kanske! Hon höjde sin Nikonkamera och tryckte av, sedan log hon alldeles bedårande rakt upp i ynglingens ansikte och han böjde sig ner och kysste henne. Längre stod de omslingrade, obekymrade av Kåres och övriga gästers blickar. Kåre, å sin sida, kände ett stygn av saknad och längtan. Dåsig av solens enträgna uppvaktning höljde han sig i

Dagens Elände, som snart skulle vara Gårdagens men ändå bevarat för eftervärlden tack vare tidningspapperet, slöt ögonen och nickade till.

Vad gjorde då solen i sin ensamhet? Ömkade den honom? Tillkallade den ett moln som gråterska? Eller ville den bara visa att man inte kunde ta den för given?

Kåre kände nämligen att det blev kallare. När han öppnade ögonen, hade ett mörkt moln parkerat sig mellan honom och solen och kastade sin skugga över Skon. Ett stilla regn trummade mot tidningen över hans huvud. Det unga paret hade försvunnit. Torget var blivit märkligt folktomt som om regnet och skuggan drivit bort alla människor. Inga kameror eller blickar lyftes längre mot fasaderna och deras stenstoder, ingen pekade längre ut något för någon annan.

Jo, en! På den plats som upptagits av det unga paret stod nu ett annat par. Det var en helt ung flicka, ett barn knappt sju år fyllda, och en uppenbarligen äldre herre. Bådas kläder hade ett egendomligt snitt. Mannen, om det nu var en man, bar en vit mask av venetiansk typ, formad som en framstickande strut, framför ansiktet. De stod hand i hand och med ett uppfällt paraply i högerhanden pekade mannen på något strax över Kåres huvud.

– Ess, sade han.

– Ess, upprepade flickan.

– Kåh, sade han.

– Ku, sade flickan.

– Kååhh.

– Kåh.

– Sss–ko.

– Ess...kåh.

– Nej, sss–koo.

– Sss–kåh.

– Ja, det är bättre. Men inte kåh, kooo.

– Sssoo–ku.

– Nej, Emily, inte "soku", det är japanska, skoo!

– Jag kan inte, låt mig slippa!

– Gör inte morfar besviken nu. Du kan visst, du kunde ju häromdagen!

– Kan vi inte gå på den Gyllene Skon ändå? Du lovade mig jordgubbspasta.

– Ja, men då måste du läsa rätt först. Försök igen. Sss–koo!

Flickan brast i gråt. Hon lösgjorde sin hand från hans och stampade i marken med något som såg ut som en bevingad platåsko. Tårarna föll häftigare än regnet.

– Jag vill inte, jag vill inte, hör du det, din gamla bokmal! Jag vill ha min pasta och försvinna på nätet.

Plötsligt upptäckte mannen Kåre, som plirade fram under tidningen och häpet betraktade och avlyssnade scenen. Mannen ryckte till och såg generad ut.

– Åh, sade han, jag såg er inte! Det brukar vara så tomt här ute, alla sitter ju därinne.

Först nu såg sig Kåre omkring. Det var sant, han var den ende som satt utomhus trots att regnet upphört att falla. En krumryggig servitör, inte alls densamme som serverat honom, hukade i dörröppningen under den heliga Barbara.

– Jag vill också gå in, hulkade flickan. Mannen ignorerade henne och fortsatte att konversera Kåre.

– Ni har inget emot att sitta ute? frågade han.

– Nej, ett stilla regn är bara uppfriskande. Luften blir så angenäm och behaglig att andas efter ett regn, svarade Kåre.

– Ni känner er inte iakttagen då?

I sanning en underlig fråga. Speciellt som torget fortfarande var helt tomt.

– Här finns ju inte en själ, utom ni och flickan.

– Så de andra bryr ni er inte om?

– De andra? Vilka andra?

Mannen kastade huvudet bakåt så att hatten och masken höll på att falla av – denna rörelse åtföljdes av ett klickande metalliskt ljud, samtidigt som han vindade runt med ögonen som syntes genom masken som två synkroniserade lyckohjul. Slutligen stannade han dem genom att kasta en lång blick upp mot himlen över torget.

– Förlåt mig, sade Kåre, nu ytterligt brydd, jag är rädd att jag inte kan följa er.

– Behövs inte heller. Det är fortfarande ett fritt land. Vi ska strax gå in, Emily! De sista orden riktade mannen irriterat till flickan, som ryckte honom i ett ovanligt långt kavajskört, som hängde ner som om det tyngde. Kåre började finna honom extrem, mer än han vid första anblicken tyckt, både till klädseln och till sättet. På huvudet hade han den relativt höga hatten; den var inte så hög som Kåre sett på bilder från förra sekelskiftet, men tillräckligt hög för att avvika från dagens mode, den smalnade av uppåt som en upp- och nervänd blomkruka och hade dessutom en markant fördjupning på mitten av skullen, brättet var smalt utom på framkanten där det stod ut som en skärm och övergick i struten, vilket kom mannen att se en smula gammaldags militärisk ut, ett intryck som förstärktes av den vita masken. Kavajen var som sagt lång, men inte så lång att man kunde kalla den för en rock. Den var sydd i ett utomordentligt vackert material, som skimrade när han rörde sig.

Flickans klädsel var mindre avvikande. Hon var ändå iögenfallande utstyrd i ett par vita handskar som gick ända uppöver armbågarna. Platåskorna hade vingar, något Kåre inte sett tidigare. I övrigt var hon klädd som en vanlig liten flicka en vacker vårdag, i en ljus fluffig tunn klänning med flera lager tyg av olika längd som tillsammans med ett hårband som höll tillbaka det ostyriga håret från ansiktet, gav ett sagoboksaktigt intryck, en Alice i Underlandet. Hårbandet var dekorerat med något som troligen skulle föreställa två sniglar som kröp mot varandra längs bandet med antennerna uppe.

– Fritt eller inte, sade Kåre, jag begriper inte varför endera skulle hindra mig från att sitta härute.

– Nej vissa bryr sig inte, inte jag heller. Jag ser att ni fått tag i en tidning. Om ni tillåter att jag lånar den så ska jag till och med slå mig ner bredvid er och läsa den.

Han plockade upp tidningarna från stolen bredvid och satte sig, tog av hatten och lade den på bordet – ganska oartigt, tyckte Kåre – samtidigt som han sköt upp masken över pannan. Någon skillnad gjorde det knappast ty ansiktet var nästan lika vitt som masken, alltmedan flickan hoppade jämfota på de höga platåskorna och klapprade med dem mot gatubeläggningen.

– Hur länge, morfar, frågade hon, hur länge, hur länge?

– Strax, Emily, strax, någon minut bara. Låt morfar ha sina nöjen också! Tillåter ni? frågade han sedan och viftade med den Le Soir som han plockat upp. Det var inte igår man läste en riktig tidning, tillade han.

– För all del. Jag har redan läst den!

– Ni läser gärna?

– Jovars!

– Böcker också?

– Självklart!

– Jag också. Vi kanske kan byta. Angenämt, tillade mannen överraskande, dock utan att göra någon antydning till att presentera sig.

Han vecklade upp tidningen och försjönk i den medan flickan suckade och stönade och glodde argt på Kåre, troligen för att han var orsak till detta avbrott i hennes planer på att snabbt försvinna i jordgubbssylten eller vad hon nu hade sagt sig eftertrakta. Plötsligt ryckte mannen till.

– Det var en för-skräck-ligt gam-mal tid-ning, stötte han fram och tittade misstänksamt på Kåre.

– Färsk som dagen, sade Kåre.

Mannen pekade överst på tidningshuvudet.

– Kallar ni det färskt? utbrast han.

– Ja, sade Kåre, trycksvärtan luktar ännu.

Mannen tryckte näsan mot tidningen.

– Ja, verkligen, sade han, ah, vilken ljuvlig doft! Jag hade nästan glömt hur det luktar! Det är ytterst märkligt.

– Vadå?

– Att lukten håller i sig så länge.

– Ja, det är ju ett tag sedan den trycktes.

– Ja, minst sagt!?

– Flera timmar, sade Kåre.

– Timmar!? År!

– Vad sa ni?

– År, människa! År!

Nu begrep Kåre ingenting.

– Vad menar ni?

– Titta på datum!

– Än sen då? Det är idag ju!

– Idag? Vet ni då inte vilken tid vi lever i?

– Vet ni?

Båda stirrade på varandra som om den andre förlorat förståndet. En lång stund satt de så och ömsom tänkte efter, ömsom kastade förstulna blickar efter någon som kunde döma i fallet. Men bara Emily fanns i närheten, för tillfället hoppande jämfota kring något inbillat föremål medan hon vevade med händerna i luften och skanderade:

“Skon blänker,

så fin, så fin, så fin.

Skon tänker,

jag finns, jag finns, jag finns.

Skon stänker,

splash, splash, splash,

försvann, försvann, försvann.”

Kåre gjorde ett tecken till servitören. När den krumryggige närmade sig sprack äntligen mannens vita ansikte upp i ett stort, brett leende. Några nåltunna sprickor, som Kåre först tagit som rynkor, avslöjade ett lager av smink i ansiktet. Och då insåg Kåre med ens att han gått på en nit; den konstiga utstyrseln, det absurda samtalet fick sin förklaring. Naturligtvis, det var en av de där

gycklarna som höll till i ena änden av Hubertusgalleriet, just där den utmynnade i Rue des Maleherbes, den plats som alla människor som rörde sig i centrum förr eller senare passerade. De brukade stå alldeles blickstill på en låda av trä, som en staty, hårt sminkade så att inga självständigt sprittande småmuskler eller en skiftande ansiktsfärg skulle avslöja dem, tills någon förbipasserande, helst en ung kvinna, kom inom deras räckvidd. Då gjorde de ett reptilsnabbt utfall och grep fast den intet ont anande gåsen, som kacklade till och innan verkligheten åter fallit på plats tappade all självkontroll, till åskådarnas ohöljda förtjusning. Kåre hade själv några gånger med stort nöje, samtidigt med viss beklämning, betraktat scenen och lagt några slantar i den enkla mössa som en ung flicka – långifrån så ung som Emily – lät gå runt. En gång hade han känt igen en av gycklarna, när denne nödtorftigt avsminkad hade kommit in på Mort Subite och slagit sig ner med en öl. Då hade han sett helt annorlunda ut, sorgsen och mycket trött efter en lång dags stillastående slit för brödfödan.

Nu visste Kåre inte riktigt hur han skulle bete sig, det var som att bli avslöjad av Dolda kameran. Med tanke på gycklarnas snabba reflexer var han förvånad över att mannen var så pass gammal. Mannen log fortfarande, ett uppfordrande leende tyckte Kåre, och han beslöt att hålla god min och gjorde en rörelse för att skjuta över fatet med dricksen, som fortfarande väntade på servitören. Han hann knappt påbörja rörelsen innan mannen sade något oväntat, fortfarande leende och i lättad ton:

– Så dum jag är, verkligen dum! Att jag kunde gå på det! Ni är förstas en av de där nätnarrarna, som lockar folk att sitta ner. Ingen annan skulle sitta härute inför alla kamerorna utan mask. No privacy! No privacy, at all! Och er klädsel sen! Så ålderdomlig! Så naivt av mig att inte genomskåda er! Verkligen naivt.

Mannen såg med ens sorgsen ut, så där sorgsen och trött som gycklaren på Mort Subite. Kåre blev osäker. Vad var nu det här, ville han driva skämtet ännu längre?

– Det räcker, sade Kåre, och tog upp en femhundralapp ur plånboken, bjud Emily på hennes jordgubbsglass och ta själv ett glas öl, det har ni gjort er förtjänt av.

Mannen såg nu inte bara sorgsen ut, han verkade också bli arg.

– Jag undanber mig, sade han, jag försökte hålla god min, vad tvingas vi inte ställa upp på, men att erbjuda mig pengar är en förolämpning, nu när vi har gjorts till åtlöje inför kanske miljoner nättittare. Och vi alfabetar är givetvis ett tacksamt byte. Ni kommer säkert att få in många nätpengar men dom luktar inte. Emily, kom så går vi in!

– Jaah, jaaah, vajert, morfar! Vajert!

De försvann in i Skon, Emily alltjämt jämfotahoppande, under beskydd av den heliga Barbara och övervakade av den krumryggige servitören.

Kåre tittade på klockan, strax halvfyra. Fler och fler människor korsade nu torget, dags för stora inköpsrundan. Beslutet att bryta upp gäckades emellertid av upptäckten att den egendomliga hatten låg kvar på bordet. Han tillkallade servitören som skyggt hukande närmade sig och vars åldrade utseende var påfallande nu när han trädde ut i ljuset.

– Herrn, som nyss gick in, glömde sin hatt, sade Kåre, samtidigt som han sköt över fatet med dricks.

– Jag ska genast återbörda den till dess rättmätige identitetsinnehavare, sade den böjde hedersmannen, och tillade sedan med en blick mot växelpengarna efter att försiktigt och omsorgsfullt ha plockat upp hatten med båda händerna:

– De där gäller inte längre, monseieur!

Kåre, som just rest sig för att gå och vars blick därvid fallit på den vilde ryttaren på sin bastanta häst uppe på huskrönet mittemot, kände hur det svindlade. Ryttaren pekade inte längre rakt över torget utan hade sänkt armen och pekade ner mot Kåre. Och istället för att peka med sin härförarstav hade han slutit handen runt något som misstänkt liknade en videokamera.

Kåre gnuggade sig frenetiskt i ögonen.

– Inbillning, bara inbillning, ren och skär inbillning, upprepade han som ett mantra. I nästa ögonblick gled solen fram till höger om Stadshustornet och kittlade honom i näsborrarna. Detta förlänade honom modet att försiktigt snegla upp mot huskrönet. Han drog en lättnadens suck – guskelöv – ryttaren pekade åter med staven på någon punkt över Kåres huvud, troligen Bonifatius. Sankt Mikael hade ännu inte stuckit svärdet i odjurets buk och biskopen och ryktesspridaren och alla de övriga illustra figurerna avvaktade fortfarande med samma spända intresse utgången.

Han undertryckte impulsen att gå in på Skon för att se vad det blivit av Emily och hennes morfar och tog på stapplande ben ut riktningen mot gränden vid den Spanske Kungen.

På slak lina

Några minuter senare kunde man, om man nu övervakat honom, följa honom in i ostaffären Le p'tit Normande på den lilla gatan som sträckte sig längs Sankt Nikolaikyrkans ena långsida och som på båda sidor kantades med småbutiker av alla de slag, även på den sida som utgjorde kyrkväggen. Därinne dröjde han gott och väl en kvart, pekande och omsorgsfullt smakande på några av de hundratals ostarna. Några småpaket lades ner i den slitna portföljen, som knappt höll ihop. Den breda Boulevard Anspach lockade med flera bokhandlare, den senaste bästsäljaren "Bryssels belägring" inköptes och stoppades i portföljen, och både den och hans egen blåsa spände, varför en inspektion av den med marmor och förgyllningar rikligt utrustade toaletten på Hotel Metropole befanns nödvändig.

En ny titt på klockan, bara fyra. Han slog sig ner i hotellets utecafé med en Espresso, serverad i en liten grön kopp med guldkantad öppning och öra, bladdrade förstrött i den nyinköpta boken, medan han betraktade de förbipasserande.

Överst på det forna varuhuset vid kortänden av torget vakade, över honom och alla andra, den stora röda Coca-Cola skylten vilande på de fyra nornornas skuldror.

Märkligt, vad svårt han hade att hålla sig vaken. Vilken blandning av människor som gick förbi. Åter framträdde för hans inre syn de där ögonen från förmiddagens möte på tåget, hästögonen, sneda och långt isär, mörka, djupa och mystiska som skogstjärnen vid vilken han och Annas bror rest en koja där de gömt en upphittad eka, från vilken de studerat natthimlens stjärnor och funderat över främmande existenser därute, liggande på botten av ekan mitt på tjärnen. Överväldigad av minnen tog han upp hennes, Annas bild, ur plånboken, den bild han tagit själv och alltid bar med sig. Bilden från en av de där högsommardagarna med sjön glittrande av sol, då han rundade hörnet på stugan och hon, sittande på kanten av sommarstugans verandaräck i en uringad sommarklänning med pösärmar, liksom väntande på någon, upptäcker honom och vänder upp ansiktet leende och det blonda håret följer efter och pendlar fram och tillbaka av det momentum som rörelsen givit det medan ögonen bara hade ett mål ... ack, den stunden, bara den enda stunden ... var värt allt!

"Ni tappade den här" sade en röst bakom honom. Han konstaterade att rösten tillhörde en äldre herre, som just slagit sig ner vid bordet bakom honom med en käpp i handen. Den andra handen lämnade över en biljett. "Cirque Royale, Mercredi 20.00", läste handens ägare högt. Sedan

konstaterade han, "ikväll alltså!" När Kåre lät bli att tacka, irriterad över att mannen haft fräckheten att läsa vad som stod på biljetten, sade mannen:

– Vill ni inte slå er ner vid mitt bord?

– Tack, sade Kåre, jag skulle just ...

– Äsch, det är gott om tid tills föreställningen börjar, för ni tänker väl gå? Det skulle vara så roligt att få språka en stund med någon om världen. Ni är inte härifrån, det ser man ju på långt håll! Garcon, ropade han utan att invänta något svar från Kåre, två Calvados!

Kåre stoppade biljetten i kavajfickan medan han vände sin stol och betraktade mannen.

Kinderna var infallna, renrakade med bara lite stubb vilket kom den kraftiga hakan att framhävas, de tunna läpparna lämnade ett halvöppet hål till mun, huden var strimmig och anfrätt som pärmarna på ett gammalt marokängband och bara ett fåtal långa, vita hårstrån föll över öronen, som strök längs med det kala huvudet. Trots detta, och trots käppen, gav mannen bekvämt tillbakalutad i stolen ett intryck av yttersta lätthet och smidighet, vilket omgående fick sin förklaring.

– 'Enri, före detta lindansare, sade han och sträckte fram den pergamentliknande handen, medan ett par tättsittande pepparkornsögon nedanför två sammanväxta buskiga ögonbryn plirade nyfiket på Kåre.

– Hmm, mumlade Kåre och tog motvilligt Henris hand. Alltjämt aktiv, tillade han i ett försök att dölja sin irritation. Samtidigt kände han sig förvirrad. Det var ju inte varje dag man stötte på en lindansare, så att säga på marken. Fick han inte till och med en känsla av yrsel?

– Ah, 'um, sade Henri, låt mig gissa, ni är inte engelsman, inte heller amerikan, nej, då skulle ni inte tala franska, dom däröver talar ju bara sitt eget språk, nej, snarare kommer ni från något nordiskt land. Kanske Stock'olm?

– Kanske det!

– Sverige, alltså. Vackert land. Vackra flickor! Stort. En gång strax efter kriget turnerade jag där. Långt från norr till söder, minns jag. Är ni kanske själv i branschen?

– Nej, nej, försäkrade Kåre, jag får svindel. Just nu, förresten ...

– Jag förstår, sade den före detta lindansaren, man ser det också på er. Nej, jag tänkte kanske att ni var artist av något slag. Det där fotot, er partner, en moatjé?

– Min hustru, sade Kåre, förvånad över gamlingens skarpsyn. Han måste ha kikat över axeln på Kåre.

– Så ung?

Kåre kunde inte tro att han hörde rätt. Hur tusan...?

- Ett ung-h-domsporträtt, stönade han.
  - Ni är förvånad över min goda syn. Ah, bara en träningssak, bara träning, ser ni! Ni saknar er fru, det förstod jag när ni betraktade porträttet. Är hon inte här?
  - Nej, ja, nej, sade Kåre alltjämt irriterad.
  - Så, så, ni har separerat. Uppträtt tillsammans för länge? Jag kände en gång en trollkarl, som uppträdde på cirkus med sin fru. En dag rymde hon med elefantskötaren. Stackars karl, blev alldeles svagsint, gick omkring och berättade för alla att han trollat bort frun. Sedan tröttnade hon på elefantskötaren och kom tillbaka och då blev han frisk igen. Men han trollade aldrig mer.
  - Jag är inte artist. Och inte min fru heller, sade Kåre kort medan han ansträngde sig att få ihop sina tankebanor och bli kvitt sin yrsel. Och inte har vi separerat.
  - Men av någon anledning saknar ni henne?
  - Jaa, sade Kåre.
  - Ja, man måste komma till lite då och då, sade Henri, och flyttade sin stol närmare Kåres med en lätt och snabb rörelse, samtidigt som han böjde sig fram och såg plirande på Kåre, säg mig, har ni varit hos kvinnorna därborta?
- Han pekade längs boulevarden.
- Nej, nu går han för långt, tänkte Kåre och bestämde sig för att tiga och fortast möjligt avsluta samtalet.
- Skulle aldrig falla mig in, sade han emellertid.
  - Så, så, säg inte det, sade lindansaren, det är redliga kvinnor många av dem. Tar visserligen betalt men nuförtiden får man betala för allt, som är något värt. Annat är gratis och annat var det förr, ah, jag hade många kvinnor, de stod och väntade nere på backen. Ja, det gällde att inte falla förrän man var nere på marken.
- Henri skrockade och flyttade stolen ännu närmare Kåres.
- Jag har turnerat över hela världen, sade han.
  - Jaha, sade Kåre och försökte låta ointresserad, till exempel var då?
  - Åh, det finns inte en världsdel där 'Aute 'Enri inte uppträtt, ja, jag kallade mig så, jag gick på högre höjder än alla andra, ja, artigheten bjuder mig att säga, eftersom det är en landsman till er om ni nu verkligen är svensk, med undantag för Reino!
  - Reino?
  - Känner ni honom inte?
  - Nä..nej, sade Kåre med ansträngning.

– En av de bästa! Ja, absolut en av de bästa! Han föreslog att vi skulle gå tillsammans, men jag ville inte.

– Varför inte?

– Så, så, man måste tänka sig för. Livet hänger på en skör tråd, om ni tillåter uttrycket, och man måste ha det i sin egen hand, helt och hållet, i såna saker kan man inte lita på någon annan. Nej, en lindansare måste vara ensam. Reino gick ensam. Den ende i vårt skrå som blivit inbjuden till Vita Huset, själv blev jag hedrad av Kreml på samma sätt. Och ni själv?

– Vad? Nej, jag har inte haft äran.

– Vad gör ni själv, menar jag. Ni är inte artist?

– Nej!

– Nå?

Kåre kämpade förtvivlat med en tilltagande yrsel. Och nu tillstötte en dimsyn. Det var som om drömmen eller inbillningen på den Gyllene Skon fortsatte. Allt var bekant, hans kläder, den gröna koppen, glaset med vatten, omgivningen, de gula stolarna, ändå låg det en hinna över allting, en dubbelexponering av föremål och människor, som om han befann sig i två olika världar, båda bekanta och ändå underligt främmande. Var, var, var han egentligen? Solen, solen, kunde det vara solen? En kollaps!

– Jag vet inte! Ser ni, solen ... Helios!

– Så, så, ni vill inte berätta. Jag kunde ha svurit på att ni var artist. Ni vill stå i centrum, ha kontroll, få uppmärksamhet, den som har det i sig märker det genast hos andra. När ni sade att ni inte var artist, så tänkte jag, skådespelare? Inget bakom kulisserna. Kanske lärare! Präst, tror jag. Är ni på besök, turist kanske? Har ni varit på Grand Place? Imponerande, eller hur? Man kan andas in historien där, bli riktigt bortkollrad.

– Jag kommer därifrån men minns just inte hur.

– Åh, dit bär så många gränder.

– I rummet, men i tiden ...

Lindansaren såg frågande ut. Kåre beslöt sig för att våga steget, för att snoppa av gamlingen.

– ... det var som om jag befann mig i framtiden.

Henri såg inte förvånad ut, men gjorde trots allt en invändning.

– Skådespelare alltså, men era kläder verkar ganska nutida.

Invändningen retade Kåre.

– Bry er inte om mina kläder! Om ni nu nödvändigtvis måste veta så är jag upptäcktsresande. Jag leder en expedition in i framtiden. Informationsframtiden. Upptäcker allt vad vi kommer att kunna göra. Livet blir helt enkelt fantastiskt.

– Så, så!? Och samtiden? frågade Henri. Samtiden, vart tar den vägen?

– Den dör väl med er!

Vad Henri tänkte är svårt att säga. Han höll i alla fall god min. Det verkade inte som om han tog åt sig av oförskämdheten. Troligen beslöt han sig för att spela med.

– Så, så. Lugna er! Jag tänker inte dö ännu på ett tag. Se, så lätt jag rör mig!

Sagt och gjort, han sprang upp ur stolen som en fjäder, ett ögonblick trodde Kåre att han lyckats i sin avsikt att skrämma iväg gubben, att han skulle löpa därifrån. Han misstog sig, efter en lätt, smidig böjning av midjan, återfjädrade Henri och sjönk tillbaka i stolen med orden:

– Om ni reser tillräckligt långt in i framtiden så är ni också död. I framtiden är vi lika goda kålsupare bägge två. Och är ni död så blir det svårt att återvända, eller så missar ni att kliva av i rätt tid, så i samtiden är ni också död, eller åtminstone spårlöst försvunnen, jag däremot levande, konstaterade han belåtet. Eller så är ni en död levande, som återvänt, eller en levande död som flyttat framåt i tiden. Men jag håller ett glas på att ni helt enkelt lever.

– Hmm? suckade Kåre. Hur skulle han bli kvitt den här påträngande gamlingen? Kanske ni inte vet att om jag begav mig ut i rymden och färdades tillräckligt snabbt så skulle jag kunna komma tillbaka efter några minuter, ungefär som om jag bara gått på den magnifika toaletten här, flera år in i er framtid, som troligen hör graven till, försökte han.

Gamlingen tänkte efter. Längre, som om han begrundade möjligheten. Sedan lade han helt lätt den vissnande handen över Kåres arm.

– Visst, ni betalar väl notan först? Förstå mig, jag vill bara prata en stund och för en gammal man är framtiden ganska ointressant, den kan vi ju ändå inte veta något om, hur mycket vi än försöker. Vet ni, varför det, enligt min enkla mening, är omöjligt att resa till framtiden?

– Och varför inte, enligt er enkla mening?

– Därför att det finns så oändligt många framtider.

– Desto lättare borde det vara att ta sig till en.

– Betänk då, att om ni lyckas så punkterar ni alla andra framtider. Vore det inte synd?

– Jovars, så låt oss inte orda mer om framtiden.

Kåre hoppades med sitt medgivande få slut på samtalet. Men Henri fortsatte:

– Historien däremot ... har ni varit på utställningen om kejsaren?

– Vilken kejsare? Vilken utställning?

– Karel Quint. Det är jämt 500 år sedan han föddes. I Gent! Ja, utställningen är också i Gent! Om ni varit där såg ni kanske målningen av Emile Delperee, där kejsaren avbildas regisserande sin egen begravning, vilken, målningen alltså, otvivelaktigt syftar till att symboliskt framställa honom som på samma gång levande och död, eftersom man inifrån den avbildade situationen kan säga att han ännu befinner sig på denna sidan gränsen, medan en utanför situationen stående betraktare, alltså en sentida sådan, en utställningsbesökare som vi, inte kan hävda annat än att kejsaren sedan länge gått hädan. Har ni inte varit där?

– Var?

– I Gent! På utställningen!

– Nej!

– Ni borde passa på! Där finns en massa målningar. Vilken man, vilken historia! Hellre reser jag bakåt än framåt i tiden. Jag blir gärna er guide – ja, i själva verket uppträder jag ibland som kejsaren, ja, det finns en viss likhet mellan oss. Kanske inte så underligt förresten, vi är några hundratusen här som kan räkna släktskap med honom, rent matematiskt ... om ni reser bakåt i tiden, istället för framåt, skulle ni kunna vara där, i Gent alltså, den 24 februari 1500 för att vara exakt; hör bara hur kyrkklockorna ringer och musiken spelar, inte till begravning, utan för att vår anfader kommit till världen, fanfarer, ”tam–ta–ta, tatta–ta–tatta, tam–ta–ta, tatta–ta–tatta...”.

Han trummade med ena handens fingrar på bordet och formade den andra handen till en ihållighet, som han blåste i och otroligt nog lyckades frambringa något trumpetliknande ljud ur. De omkringsittande log, och Kåre skämdes.

Servitören ställde fram de två glasen Calvados. Henri beställde omedelbart två till och servitören försvann innan Kåre hann protestera.

– Skael, sade Henri och svepte sitt glas. Ta den här äppeldrickan så blir ni på bättre humör. Om ni vill så berättar jag kejsarens historia, som inte går av för hackor. Världens mäktigaste man! Härskare över halva Europa och Nya Världen därtill! Vad allt fick han inte vara med om. Aldrig lugn och ro, förutom lite älskog förstås, ständig rivalitet med franske kungen, religionskrig, förräderi, abdikation, gikt! Var ska jag börja?

Kåre smuttade försiktigt på sitt glas, något lugnare, lika bra att slå dövörat till. Det var för tidigt att bryta upp om han skulle gå till teatern. Han tänkte inte bli ivägjagad från sitt favoritcafé.

– Börja från början ... eller slutet, sade han. Om slutet kommer före början.

Servitören kom in med två nya glas calvados. Henri svepte även sin senaste beställning medan Kåre fortsatte att smutta på det första glasets. Livet för kejsaren började visserligen sorgligt, artade

sig dock bra, men blev en enda lång strid med en oförstående och illvillig omgivning och slutade i resignation, berättade Henri. I sammandrag: inte bara hade modern, Johanna, blivit vansinnig, utan redan som sexåring miste Karel sin far, Filip den sköne. I gengäld ärvde han både den nederländska och spanska tronen, den senare inkluderande spanska Amerika. Då faderns dödsfall annonserades i katedralen i Mechelen med den sedvanliga frasen ”Kungen är död, leve kungen” utropade gossen käckt, medveten om sin roll, ett ”Närvarande”, vilket väckte allmän munterhet. Ungdomsåren vid fastern Margaretas hov i Mechelen, där han undervisades av Erasmus Rotterdamus, den kände humanisten, blev förhållandevis lyckliga med fem syskon och mycket hyss som lokalbefolkningen ännu gillar att berätta om för främlingar i staden. Vid 19 års ålder valdes han, efter att ha mutat större delen av valmanskåren med lånade pengar från finansfamiljen Fugger, till tysk-romersk kejsare. Hans valspråk blev ”Plus Ultra” (”Ännu Mer”). Livet blev en ständig kamp. På scenen framträdde nämligen en person vid namn Martin Luther, kätteriet tog fart och det blev Karels uppgift att bekämpa det, ibland i regelrätta krig mot förbund av protestantiska och andra oppurtuna tyska furstar samtidigt som hans katolske rival kungen av Frankrike och de muslimska turkarna föll honom i ryggen. Krigen utarmade finanserna, guldet och silvret från Amerika rann genom fingrarna till andra och Fugger irriterade med ständiga krav på inlösen av sina växlar. En bundsförvant svek honom och Karel tvingades under en kampanj i Österrike till en förödmjukande flykt i bärstol över Alperna, fylld av umbäranden. Sedan han måst avbryta belägringen av det av franske kungen erövrade Metz var han en bruten man, plågad också av ständig gikt. I oktober 1555 abdikerade han självmant till förmån för sin son Filip och drog sig tillbaka till ett kloster i Yuste i sydvästra Spanien, där han läste riddarromaner och sysslade med experiment med rörliga soldatdockor.

Medan Henri berättade den mäktige men olycksalige kejsarens historia, och mer därtill, episoder, anekdoter av det mer fantasifulla slaget, svårt att veta vad som var historiskt belagt eller skrönor, tänkte Kåre på annat. Att hans framtid låg i hans egna händer, att han skulle ringa Anna redan ikväll, eller i morgon, och säga henne att han visserligen fortfarande älskade henne, men att han långtifrån tänkte gråta livet av sig om hon ville skiljas. Att han hade andra planer. Att det till och med fanns en annan, med brunnsdjupa ögon som han kunde dränka sig i, om han nu skulle ändra mening. Med en mun som vågorna på det vida havet, på vilka han kunde driva mot friheten. Dimman löstes upp som över en höstäng en tidig morgon. Han gjorde som Henri, svepte sitt glas. Han var sig själv nu igen, levande i varje lem.

– Å, äntligen dricker ni, sade Henri. Ja, en sån historia kräver sitt. Ni förstår, kejsaren var en förhållandevis sympatisk person fastän tyngd av sitt ansvar för den katolska tron och plikterna mot sina riken. Omgivningen kunde inte förlika sig med den stora enhet han ville åstadkomma. Här

gillar vi honom. Varje år blir det fest på Grand Place, en Ommegang, en procession med kejsaren i spetsen. I juli. Ni borde vara med. Ölet går till. Men säg mig, måste ni fortfarande skriva upp allting ni dricker därhemma hos er.

– Nej, sade Kåre, det var längesedan. Före min tid.

– Ja, det är ju länge sedan jag var där. Det var svårt att få tag i starkare drycker, minns jag. En gång hade jag en assistent, ja, en landsman till er, en klumpig karl om ni ursäktar, inte alls som Reino, han hade varit och köpt ut som han sade och hade väl tagit sig en rejäl klunk, när han fick för sig att han skulle upp på linan med flaskan i bakfickan. Han föll förstås och bröt minst ett ben. När jag kom fram till honom, tog han sig åt byxan, som var alldeles blöt. Vet ni vad han sade?

– Ja, sade Kåre.

Henri såg förvånad på honom.

– Man får hoppas att det bara är blod, sade den token! Och lindansaren skrattade så han hoppade i stolen.

Kåre hade svårt att uppskatta skämtet. Det här var ju Oles historia. Oförskämt, det var det minsta man kunde säga om hans sätt att utnyttja en tillfällig indisposition hos sin samtalspartner för att ljuga honom full med smörja. Nej, du din sluge gamling, nu har jag dig.

– Verkligen, och ni var med och hörde honom säga det? frågade han.

– Javisst, frustade Henri och stänkte spott, vi turnerade med samma cirkus. Volvo hette den. Ett glas till? Mår ni bättre nu?

Det var uppenbart att gamlingen roade sig på hans bekostnad. Kåre funderade på hur han skulle hantera situationen. Det hade inte varit oartigt att resa sig och gå, han hade redan lyssnat tillräckligt länge. Självkänslan tvingade honom dock mot bättre vetande att visa omvärlden, det vill säga Henri, att han inte gick på vilka historier som helst och att han minsann inte skulle vara den förste som lämnade bordet, sitt bord. Han ville ge igen.

– Jag mår alldeles utmärkt. Dessutom tror jag inte ett dugg på att ni är, eller har varit, lindansare.

Henri ryckte till och greppade armstöden. Han höjde sina buskiga ögonbryn och spärrade upp pepparkornsögonen. Kåre hade aldrig kunnat tro att de var så stora. Blicken var helt förändrad. Pepparkornen verkade tränga ut ur sina fästen i ögonhålorna och stirra stint som om han samtidigt försökte läsa alla de tolv filmaffischerna på UGC-huset tvärsöver den öppna platsen. Han satte sig rakt upp i stolen och hela gestalten uttryckte yttersta koncentration som om han befann sig på sin lina. Kåre kände sig obehaglig till mods. Hade han gått för långt? Sedan sjönk Henri avslappnad tillbaka i stolen och frågade i road, snarare än sårad, ton:

– Inte, och vad får er att tro att så inte är fallet?

– Era historier är alldeles för fantastiska, otroliga.

– De kan vara sanna för det! Livet är fantastiskt! Allt är möjligt! Sade ni inte det själv?

– Jag talade om framtiden. Den där historien om karlen med flaskan i bakfickan råkar var en historia, som går runt. Det är inte första gången jag hör den.

– Så, såå, bara den, inget värre, nå, varje historia har väl ett ursprung. En händelse jag var med om bara, ingenting i jämförelse. Berättar den alltid när jag träffar på en skandinav. Att ni hört den förut är inte så underligt, så lätt som en historia sprids.

Kåre ville inte driva saken längre.

– Då säger vi det då och jag tackar för sällskapet och historielektionen! Nu vill jag vara ifred!

– Även jag uppskattade samtalet, sade Henri, det är sällan någon tar sig tid att språka med en gamling. Vill ni se hur man tar sig upp på linan?

Utan att invänta något svar reste sig Henri, tog käppen mellan händerna och gick ner i sittande ställning bredvid Kåre, alldeles för nära, tyckte han, genom att böja det ena benet med det andra pekande rakt fram. Sedan sträckte han det böjda benet oändligt sakta medan han låtsades balansera kroppen med hjälp av käppen och det andra benet, som pendlande följde med rörelsen uppåt. I upprätt ställning tog han sedan med händerna fortfarande greppande käppen några snabba steg framåt som ett vandrande kors längs en imaginär rät linje, som otvivelaktigt skulle föreställa linan, vände på klacken och hälsade Kåre med en kort bugning innan han försvann med snabba steg i mängden av promenerande människor på Boulevard Anspach.

Kåre blev fullständigt överraskad och rusade upp. En misstanke. Men det var inte plånboken han tänkte på, även om plånboken var välfylld – inte heller bilden på Anna. Nej, inte ens det!

Utbuktningen på byxan, som signalerade att plånboken var på plats, var lätt kännbar.

Det var biljetten! Det var biljetten han kommit att tänka på. Han stack handen i kavajfickan och fiskade upp biljetten. Lättad sjönk han tillbaka i stolen. Tiden? Vad var klockan? Det var dags, till och med sent. Servitören behövde inte tillkallas, han stod redan beredd med notan.

– Vem var det där? frågade Kåre.

Servitören visade upp ett, på samma gång servilt och gäckande, leende.

– Monsieur Henri? Känner ni honom inte?

– Nej!

– Stamgäst, blir alltid bjuden. Utgår från att ...! Vem påstod han sig vara?

– Han talade om Keizer Karel!

Servitören hickade till.

– Det var en ny variant! Den har jag aldrig hört! Skådespelare, lindansare, raketkonstruktör. Långa historier, många! Keizer Karel, ha ha, vilken fantasi? Kanske för att ni är utlänning. Han är väldigt trovärdig, annars.

Cirque Royale

Ingen tid var att förlora. Kåre kastade sig in i framsätet på den enda lediga taxi, som väntade vid taxihållplatsen utanför hotellet, dessvärre framför fötterna på två japaner, som inte kunde bestämma sig för vem av de två som först skulle stiga in i baksätet utan trugande och bugande erbjöd varandra denna favör.

En av japanerna knackade upprört på rutan och chauffören muttrade något, varför Kåre fann för gott att trycka en sedel, stor nog att ta Kåre till flygplatsen i Zaventem och tillbaka, i handen på honom.

– Cirque Royale, vite!

Med en nick stoppade chauffören sedeln i fickan och gjorde en rivstart. Kåre såg sig om och kunde konstatera att en ny taxi just gled upp bredvid de vilt gestikulerande japanerna.

Om det nu var för att göra rätt för Kåres generöst stora sedel eller på grund av den böjelse för överdrifter som utmärkte alla Bryssels bilister på den tiden, så satte chauffören en vådlig fart norrut längs Boulevard Adolphe, fortsättningen på Boulevard Anspach. Vid Place Rogier gjorde han en tvär gir till höger in på den kraftigt trafikerade Kruidtuinlaan, som sträcker sig parallellt med Kruidtuin, den botaniska trädgården, och som man skulle kunna få för sig vara Bryssels huvudstråk om man står uppe på slutningen vid nämnda boulevards slut – eller början – och blickar tillbaka mot den mäktiga men anskrämliga Basilika Koekelberg vid dess början – eller slut – på den motsatta höjden. Kanske var den tänkt så en gång, som en brysselsk Champs Elysses. En ny högersväng och den okände soldatens grav på Rue Royale passerades just innan taxin bromsade in på en sidogata framför den i raden av andra hus insprängda arenan, där man mest gav musikal och shower. Kåre hade aldrig varit där tidigare.

Hans klocka visade en minut före åtta. Någon idé om vad han nu skulle göra hade Kåre inte och under taxifärden, som för övrigt inte varat längre än några minuter, hade han bara ältat tanken på den lika tvivelaktiga som kostsamma kapningen av japanernas taxi. Villrådig blev han stående utanför och stirrade forskande in i lobbyn som om *hon* skulle stå där och vänta på honom. Lobbyn var tom så när som på en dörrvakt, som höll på att stänga dörren.

Vakten tittade på biljetten.

– En trappa upp till höger, på balkongen. Ni måste skynda er. Inga insläpp efter föreställningens början!

I full fart rusade han uppför trappan. En ny dörrvakt, en ung flicka, väntade på det övre planet. Hon hade just stängt dörren och bad honom vänta medan hon försiktigt öppnade dörren på glänt och kikade in. En disharmonisk blandning av ljud trängde ut och vittnade om instrument som stämdes. Kåre tittade över hennes axel och såg en stor rund öppning i mitten, från vilken ljuden kom. Runt öppningen grupperade sig cirkelformigt åskådarplatser, så när som en sjättededel av cirkeln, som var ersatt med en scen. Belysningen tonades just ner och strålkastarna riktades in mot öppningen och scenen.

– Följ mig, sade dörrvakten, och tände en liten ficklampa och började gå nerför en av de gångar som delade in åskådarplatserna i sektioner och som låg närmast scenen. När han kommit en bit ner kunde Kåre urskilja orkestern, vars blickar dirigenten just höll på att samla in. Orkestern satt i något som liknade en cirkusmanege, som till och med omgärdades av en slags balustrad, en sådan där som elefanterna brukar kliva upp på med frambenen. Vakten fortsatte längst ner till första raden. Kåre såg dirigenten höja taktpinnen och sedan hejda sig med en sned blick upp mot den senfärdige. Flickan som väglett honom lyste på en ledig plats en bit in i raden och Kåre började bana sig väg in med väskan före och med ryggen mot orkestern. Då gled en skugga upp ur stolen framför honom och i återskenet från scenen stirrade han rakt in i Henris stickande pepparkornsögon. Hans kraftiga, glatta haka utgjorde en nära nog perfekt spegel för Kåre att se in i sitt eget förskräckta ansikte. I samma ögonblick bröt ett fruktansvärt oväsen ut bakom Kåre.

Det var som om Henri materialiserats av ett blixtnedslag i den lina på vilken Reino alias Kåre balanserade högt uppe i den förtätade luften mellan två skyskrapor. Kåre skyggade och tog ett steg tillbaka. Han kände hur kanten på balkongens avgränsning skar in i knäveckan och hur benen ville vika sig bakåt, han uppfattade, som stod han vid sidan av och betraktade balansaktens alla förtvivlade detaljer, armarnas vilda fäktande i luften, väskan som öppnade sig och spred sitt innehåll i bänkraden, handen som grep tag i Henri som om ett halmstrå, hur de båda pendlade, som en kropp, över avgrunden.

Sedan. Förlösningen, då Henri med ett väl synkroniserat ryck i Kåres kavajslag, just som pendeln svängde tillbaka in mot balkongen, drog honom ner i famnen på den kvinna, som satt bredvid. Den nya chocken, då hon, för att skydda sig, skjuter fram händerna med kraften hos startande raketer och får honom att studsas som en volleyboll och nödlunda på den lediga platsen på hennes andra sida, saluterad av en trumpetstöt så genomskärande att han måste känna efter med handen över hela kroppen huruvida blodvite uppstått. Mitt i all lättnad, skammen, och känslan av att ha gjort en löjlig figur. En clown.

– Hur gick det, viskade kvinnan, klarar ni er?

– Ingen fara, flämtade Kåre, och ordnade in sig i den trånga stolen samtidigt som anspänningen av reptilhjärnan, som kampen för överlevnaden krävt, släppte så att han kunde börja granska sin situation från en helt annan, mer kognitiv, utgångspunkt.

Pro primo! Vad var det för cirkus han bokstavligen ramlat in i?

Pro sekundo! Var fanns *hon*?

Pro tertio! Vad gjorde drinkviggaren Henri här?

Opera

Kåre älskade musik. Ingen annan mänsklig aktivitet, menade han, kunde uppvisa sådan harmoni inte bara i det akustiska uttrycket utan också i samarbetet mellan dess utövare. Var annars fann man en sådan akt av generositet, en mer perfekt balans mellan kollektivets medlemmar, som så lojalt underordnade sitt eget mästarskap det gemensammas, och individen, som tilläts framträda i majestätisk–singulär excellens. Dessa utsökta växlingar mellan den enskildes och gruppens prestationer, mellan det särskiljande och det förenande. Var annars detta dialektiska samförstånd mellan massan och eliten, var annars ett så respektfullt samtal, en så mäktig syntes. Hur magiskt ljud inte detta samtal, vars skönhet mycket låg i dess förutsägbarhet, i uppfyllda förväntningar och i dess försäkran om alltings gilla gång.

Inte så den här musiken. Den var helt oförutsägbar, den klingade inte ens vackert. Som om någon satt och rattade vreden på en fordoma radio och ideligen bytte våglängd. Den lurades, för ...

...göt harpan det ädlaste vin

i glas

av finaste kristall

bröt trumpeteten klumpigt in,

och, pofff!

spräckte glaset, trala–la,

innan han ens hunnit

föra det till läppar–na.

Bjöd violinerna,

ur en Godivas ask,

de sötaste praliner,

hade de i asken smugglat in

repliker, det var allt,

med smak av halsbrännesurt

och karlsbadarsalt.

Och spände blåsarerna ut bröstet och tog sats

blev resultatet

bara

*pfui, och fy för katten
en unken stank av hö och nässelvatten.
Men bommade han alla luckor för
silade den len'sta stämma in
och ljud så seren,
att han måste stämma in
och upp med dem igen...*

Nu hade orkestern tystnat och någon talade på engelska, inte långt från platsen där han satt. Han uppfattade rösten tydligt och klart. En artikulerad, djup basröst:

– I can see a ring hanging above me. It quivers and hangs in a loop of light.

Rösten kom från höger, han måste titta förbi kvinnan och Henri. Båda tittade lyckligtvis åt samma håll. Längst fram i den gång han kommit in i stod nu, strålkastarbelyst, en skådespelare eller sångare. Denne hade sällskap av en musiker, som med sina läppar omslöt blecket av en klarinett och ackompanjerade de nyss yttrade orden med ett instrumentsolo.

Det varade någon minut. Denna utnyttjade Kåre till att förstulet granska bänkraden till vänster om honom. Närmast satt en fetlagd man, uppfyllande hela sitt säte och halva Kåres, välklädd i mörk kostym och vitt skjortbröst. Det senare glipade över en hårig mage där slipsen lämnade en blotta; därnäst satt en kvinna, vars kläder och framtoning matchade den fetlagde mannens — ett äkta par. Längre bort såg han liknande par av uppklädda människor inklämda i alltför trånga utrymmen, som sillgrisslor på en klipphylla.

Han lät blicken svaja vidare runt öppningen. Henris äppeldricka hade satt sina spår, inte bara i andedräkten för han såg inte helt klart. I varje gång, inalles sex, uppfattade den omväxlande två manliga och två kvinnliga aktörer. För att övertyga sig om att han inte såg dubbelt blundade han med ett öga i taget, sedan med båda. De två kvinnorna i fjärde gången tvärsöver orkestermanegen hängde kvar på näthinnan, han lutade sig fram för att bättre kunna fokusera dem med öppna ögon; en av dem satt med högra handen om stråken till en cello, den vänstra vilande på knät. Framför henne ett notställ. Med skärpt blick noterade han: att håret var långt, mörkt och glänsande och tillbakastruket över örat på den sida han kunde urskilja; att det föll utsökt vackert över en svart kortärmad väst med blänkande knappar som avslutades nedanför midjan med en guldskimrande bård; att den svarta kjolen som tog vid draperade cellon i behagfulla veck; att hållningen var avvaktande och rak med uppmärksamheten riktad mot dirigenten. Så vände hon upp ansiktet,

hennes läppar skälvde och under en hel evighet mötte hon hans blick, hans och ingen annans, det var han helt säker på.

Som om hans blick fungerade som ett lasersikte och styrde strålkastaren mot målet, fångade dess ljuskägla nu in de två i gången och lät det borttynande klarinettsolot breda ut sig som flingor av motstridsmedel i en spektralt skimrande kon av atonal disharmoni. Och medan de misshandlade tonerna ännu irrade runt under taket i fåfänga försök att undkomma i den befriande rymden föll en vokal stämma in:

"I can see a slab of pale yellow, spreading away until it meets a purple stripe."

Då lyfte hon stråken och började spela.

Nya besvikelser

Tidigt nästa dag kallades Kåre in till enhetschefen, en grek med namnet Spiridio, "Filosofen" kallad. Han var tiotalet år äldre än Kåre, kort, rak i ryggen, något för långa ärmar på kavajen, rörde sig elegant med aristokratisk värdighet och rökte oupphörligen cigaretter. Han hade många år i kommissionen bakom sig och visste hur järnet skulle smidas i dess verkstad. År, som troligen bidragit till en lätt skeptisk framtoning. Kåre och han hyste stor aktning för varandra. I stort sett lämnade Spiridio sina medarbetare att sköta sitt arbete efter eget huvud, vilket passade Kåre väl. Han bad artigt Kåre att sitta ner framför det oansenliga skrivbordet, mot vilket han stödde armbågarna medan han tände en ny cigarett. Efter att ha dumpat den avbrunna tändstickan i ett askfat i form av ett sjölejon balanserande en boll på nosen, lutade han sig bakåt i stolen och sade, medan han njutningsfullt drog det första blosset:

– Berätta nu hur det hela gick till!

– Förlåt?

– Berätta om onsdagens möte. Jag har hört ett och annat, ryktet går.

– Det gick bra, sade Kåre, som om han fortfarande inte förstod frågan. Jag fick ett enhälligt beslut.

– Det kan jag bara gratulera till. Du tog tydligen till lite okonventionella metoder?

– Tja, sade Kåre, som funderade på vilken väg samtalet skulle ta, jag riskerade att få en blockerande minoritet på samtliga förslag.

– Den här Vågen, var det din idé?

– Nej, sade Kåre helt sanningsenligt, det var Dr Juhanens.

– Dr Juhanen?

– Ja, den finske tävlanden. Han ville förtydliga själva poängen i sitt förslag. Och jag tror han lyckades. Det var därför han vann.

– En kreativ person, tydligen! Spiridio skrattade till igen.

– Ja, sade Kåre. Mycket kreativ. Och en duktig forskare! Men envis! tillade han.

– Nå, vilken idé! Men varför inte, är inte Vågen det perfekta uttrycket för tidsandan? Istället för en högerarm lydigt i luften med öppen handflata, eller en knuten vänsternäve trotsigt rakt ut som ett knockoutslag, två armar med spretande fingrar, hämtade liksom nerifrån fötterna, som om man reser något. Och inte alla samtidigt utan en efter en. Vad tror du det ska signalera?

– Kanske att ”jag är med, jag med”.

– Ja, och jag är med fullt ut, Kåre. Båda armarna. Ingen möjlighet att korsa fingrarna med en hand bakom ryggen. Hur gör ni förresten Vågen i Sverige?

– Eeh ... på samma sätt som alla andra, tror jag.

– Men det måste ligga något mer i gesten.

– Försoning? Vänster och höger tillsammans?

– Så vi skulle ha ärvt deras teatraliska gester, menar du. Båda två? Bisarr tanke, ursäkta Kåre!

Hellre då ett stort "V"! "Jag är en kugge", samarbete, Kåre, frivilligt samarbete.

– Det är svårt att inte ryckas med. En efter en faller in.

– Just det! Och ingen tvingar dig.

– Alla för en, en för alla!

– Skillnaden är att ingen styr?

– Gesten uppstår spontant!

– Kanske ändå inte! Mer mekaniskt! Tvingande! En maskin, Kåre, en självgående, robust maskin, vem kan vara emot när ingen styr? Är du inte en i gänget?

– Det är kanske lättare att sätta sig upp mot en ledare?

– Huvudet på spiken, Kåre, den som inte är med, är inte ens emot, bara ute, icke-konstruktiv, har inga alternativ, att stå med armarna utmed sidan är meningslöst, då saboterar du bara, möjligen kan man stå på händerna. Det här systemet är mycket smartare än föregångarnas.

– Tja, jag ser det nog inte så ... så ideologiskt! Det är nog en ganska oskyldig gest i alla fall...

– Menar du det?

Spiriridio tystnade. Tycktes fundera, blåste rökringar efter varandra. Även Kåre höll tyst, visste inte vad han skulle säga. När Spiriridio lyckades få en rökring igenom en annan, bröt han tystnaden.

– Vi är inne i euforisk period. Frälsaren *har* anlänt. Vi kallar honom IT. Höjen edra händer!

Omöjligt att inte ryckas med. Nätet fångar in alla vare sig man vill eller ej. Men jag är rädd, Kåre.

Vem kommer att ta ansvar? Det finns inget centrum. Allt kommer att skyllas på tekniken. ”Så komplext”, kommer man att säga och åberopa någon mystisk fantom som bebor grottorna längst inne i systemen – dit ingen hittar längre. Hellre då en väl lokaliserad spindel.

– Kommissionen?

– Ta det inte bokstavligt!

– Man måste ha tillit!

– Ja, religiös tillit!

– Inte precis, invände Kåre. Vi måste tro, tro på allt nytt vi kan skapa. Tro på framtiden. Att tekniken är god. Att den leder till framsteg. Men hålla ögonen på avarterna.

– Framtiden, ja, den enda utopi som alltid håller. Vet du att ”utopi” på grekiska betyder Ingenstans? Nå, det är faktiskt vårt jobb, vi är ju ett slags präster och utan tro kommer vi ingenstans. Och världen, och människorna, behöver en andlig dimension. Vi måste förhålla oss till det här som en tro! Även, menar jag, till unionen!

Han satt tyst en lång stund och fortsatte blåsa rökringar. Kåre avvaktade.

– Men jag är rädd, Kåre, upprepade Spiridio, gradvis har vi ersatt människor med maskiner, fört in dem i våra system och utvecklingen har alltid börjat med eller slutat med krig. I framtiden sitter vi, avskärmade, och låter våra artefakter, krigsmaskinerna, massakrera varandra – i bästa fall virtuellt som i datorspelen, i stället för oss själva. Men i värsta fall ... har du sett Kubricks film "2001"? 2001, nästa år för övrigt!

– Just det, invände Kåre, filmen missar ju grovt, tidsmässigt. Och det är ändå människan som trycker på knappen. Människan i kontrollrummet.

– Hur länge, Kåre? Och människan är långt ifrån fullkomlig, inte i denna värld. Hon kan göra fel, även i bästa välmening. Världen är däremot full av Dr. Strangeloves med likar.

– Kanske en fulländad maskin ... ?

– Nej, helt feltänkt, Kåre, en fulländad maskin skulle länka in oss i *sitt* system. Sedan kan vi orera hur mycket som helst om vår autonomi och mänskliga rättigheter.

– Inte alls, en sådan maskin skulle inte vara fulländad, definitionsmässigt.

– Ur vårt antropocentriska perspektiv, ja, men inte ur *sitt*. Låt oss inte vara naiva. Det fulländade finns inte, det är en utopi. Visste du att "utopi" på grekiska betyder "ingenstans"?

– Du sade det nyss!

– Nå, det kan inte upprepas tillräckligt ofta.

– Mer eller mindre fulländat, då!

– Mer eller mindre ingenstans? Nej, Kåre, det fulländade är slutet för mänskligheten. Låt oss sky det som pesten!

– Bättre och bättre, då?

– I förhållande till vad?

– Eeh ... det som var tidigare. Varje steg vi tar för oss närmare målet. Men målet når vi inte, det ligger i oändligheten. Eller fulländningen, om du så vill. Ingenstans.

– Det låter sig höras. Du är läraaktig, Kåre. Men målet är, som man ofta säger, vägen. Eller, jag skulle säga, det damm som vi rör upp när vi går längs vägen.

- Damm? På asfalterade vägar?
- Ta det inte bokstavligt! Dammet lägger sig även på asfalten, om vi ger det tid.
- Men det är just det vi inte gör. Vi rör oss exponentiellt, vi accelererar hela tiden. Jag läste just ...
- Förlåt, Kåre, avbröt Spriridio, vi kanske ska komma till saken. Hur tänker du gå vidare med det här projektet? Kan du motivera det filosofiskt?
- Jag förstår inte. Filosofiskt? Hur menar du?
- Just det menar jag bokstavligt. Våra beslut kan inte längre bedömas rent rationellt, eller som stegvis förbättring, för det kan föra vart som helst, inte heller snött ekonomiskt, utan i allt högre grad utifrån sina långsiktiga konsekvenser, även på mycket, mycket lång sikt. Vad annat har vi att tillgå än filosofin?
- Så du vill återupprätta filosofin som yttersta instans?
- Nej, snarare som vägdam. Vi måste granska våra värderingar. Ekonomisk rationalitet och marknaden är inte längre de asfalterade raksträckor vi trodde. Antag att den här "nya ekonomin" som nu är på tapeten håller sina löften. Tillväxt, utan recession, maskiner och robotar som gör jobbet, datorer som räknar ut allting. Vi behöver inte göra någonting. Bara luta oss tillbaka. Schlarraffenland. Är det den nya ekonomin? Vari ligger då "värdet" av allt som produceras? Vem tillkommer det? En gång, länge sedan, hade vi ett värde inför Gud, sedan, med Marx och materialismen ett "arbetsvärde", men nu?
- Eeh ... värdet ligger i kommunikation, informationsvärdet. Och vi har en ny "Marx", Manuel Castells. Hans "Nätverksrevolutionen" i fyra band ...
- Hmm, inte läst ... ursäkta att jag avbryter dig, låt oss återgå till ert projekt. Hur motiverar du det ur ett längre perspektiv?
- Vårt projekt syftar till bättre, fulländad kommunikation!
- Kåre, var vi inte överens om att "fulländad" är ett meningslöst begrepp. Vad är fulländad kommunikation? Att vi kan läsa varandras tankar? Hemska tanke! Vet du, i vissa avseenden anser jag att vi redan gått för långt, inte förstått det damm som vi rört upp.
- Jag vet inte om jag håller med. Men säg gemenskap, då. Projektet ska främja gemenskaper. Riva hinder. Ligger det inte i kommissionens uppgift? Den *kommunikativa* gemenskapen.
- Nå, det låter sig sägas, och höras. Den här konserten, när och hur ska den genomföras?
- Bollen ligger hos Dr Juhanen, han behöver, just det, lite betänketid. Dammet måste lägga sig. Spriridio såg bekymrad ut.

– Nu är det tyvärr så, att flera delegater ringt mig redan och haft invändningar mot ditt sätt att leda det här mötet.

Kåre försökte se oförstående ut.

– Alla röstade för det, sade han.

– Ja, men de menar att de blev överrumplade, manipulerade. Att du styrde det hela. Att du favoriserade det här förslaget.

– Som jag sade, jag riskerade att få en blockerande minoritet. Vilka har ringt? Italienarna?

– De, och några till.

Det sista gjorde Kåre ärligt förvånad.

– Italienarna talar i egen sak, invände han.

– Må så vara, sade greken, men jag kan inte bortse från det. Vi måste lugna dom på något sätt, annars kanske de går vidare högre upp. Inte bra, vare sig för dig eller mig! Har du något förslag?

– Nej, de kan knappast riva upp ett beslut som de själva varit med om att fatta.

– Har du skickat ut protokollet?

– Det är inte ens skrivet än.

– Kan man få det till att det gjordes reservationer mot beslutet. Hur togs beslutet?

– Med handuppräckning.

– Och alla räckte upp händerna?

– Javisst! Förnekar dom att dom röstade för förslaget?

– Nej då, det är det som är så konstigt. En rundfråga så att var och en fått svara för sig hade varit oantastligt.

– Du menar väl inte att ...

Spiridio skrattade till avvärande och fimpade cigaretten i askfatet med sjölejonet.

– Hur bar du dig åt egentligen? Är du en trollkarl? I förbund med högre makter? Avtal med en viss potentat? Är det därifrån du får din tillit? Det är ofattbart, så som de gick på i telefon, att du kunde få igenom det. Kan vi inte låta alla tre få genomföra sina projekt?

– Pengarna räcker inte, invände Kåre.

– Jodå, vi brukar alltid pruta på projekten. Det brukar lösa sig. Dom har ändå tagit till för mycket.

– Nej, sade Kåre, de andra projekten är inte värda att genomföras.

– Se där, du är inte opartisk ändå!

– Naturligtvis inte! Men det går inte ut över hur jag leder mötena.

– Det råder det tydligen delade meningar om.

Spiridio reste sig från skrivbordet och gick till fönstret och verkade på avstånd granska tvätten, som var uthängd till tork på balkongerna mittemot. Med ryggen mot Kåre sade han:

– Hur som helst måste jag ge dig en formell varning. De kanske lugnar sig med det. Vi kan ju säga procedurfel på grund av oerfarenhet.

– Oerfarenhet? Och om jag inte accepterar det? utropade Kåre.

– Du har knappast något val. Spiridio lät sorgsen.

Han vände sig om och såg på Kåre.

– Kåre, sade han, vad vill du egentligen med det här? Vet du, jag tror den här idén med konserten är din egen. Jag medger att det är ingen dum idé – fast, varför inte låta datorerna både skapa och uppföra musiken, dom har väl lättare att synkronisera sig, ursäkta ironin – men den har sitt pris. Låt oss pröva med en varning så kanske vi kan genomföra din idé. För det är väl det du vill?

– Det är väldigt orättvist, sade Kåre.

– Kan vi stämma i bäcken, så lovar jag att stödja dig sen. Överenskommet?

– Nä..Nej, sade Kåre upprört och oavsiktligt på svenska.

– Tack, då är vi överens, sade greken, och gick fram till skrivbordet och plockade upp en ny cigarrett, som han tände medan han nickade till Kåre att samtalet var slut.

– Lycka till, ropade han efter Kåre, när Kåre lämnade rummet.

Den här utgången av samtalet hade han inte väntat sig. En varning? Utdelades överhuvudtaget sådana? Vad skulle det innebära för hans karriärmöjligheter inom kommissionen?

Nu behövde han göra något annat för att komma över sin besvikelse. Liksom dagen innan hade han svårt att koncentrera sig på arbetet. Det var inte bara besvikelsen över samtalet som gick ut över arbetsresultatet. Han hade också förväntningar – av helt annat slag: ett möte, på den Gyllene Skon. Dit var det ännu flera timmar. Till slut gav han upp arbetet. Varför inte passa på att se den där utställningen i Gent? Om inte annat så kunde den hjälpa honom att utröna bildens förmåga att lära honom något om historien. Och Kurt Dahl skulle få ett mer genomtänkt bidrag till sin tidning.

Vagnen

Resan till Gent och utställningsbesöket var avklarade på några timmar. Åter i Bryssel i god tid före det avtalade mötet intog han sin favoritplats på den Gyllene Skon. Han hade precis hunnit ta in en Hoegarden då larm och oväsen hördes från det motsatta hörnet av torget, diagonalt mot hörnet där han satt. Ett gycklargång var i antågande. Gycklarna dansade och sjöng och tutade i leksaks-trumpeter, skuttade omkring, hjulade och kastade upp bollar och fanor i alla de färger högt i luften och fångade dem igen, en tremetersman med hög hatt höjde sig över mängden stapplande på stylvor, en eldfackla tände en fotogensprutande mun och skingrade de närmast stående och gående människorna, så att Kåre fick fritt synfält. I centrum för uppståndelsen befann sig en täckt vagn med fönster, dragen av en häst av ardenneras med stora yviga hårtöfsar runt hovarna, och med ett klädbylte till kusk på kuskbocken. Bredvid struttade en annan häst, i jämförelse med både kamraten och härförarens muskulösa häst på huskrönet mittemot, så mager och spattig att det var både synd och skam, huden hängde i stora veck. Uppenbarligen var den så utmattad och skräddad att den tog snedsteg; medan frambenen bar iväg åt ett håll gick bakbenen åt ett annat. I de kritiska lägena samlade den ihop skankorna och lyckades ta sig ett eller ett par steg framåt medan vagnens ej helt cirkulära hjul i kontakten med torgets stenläggning gav ifrån sig spöklika ljud... klang, klunk, klang, klunk ... allt under gycklarnas hånfulla tillmälen och skamlösa hejrop.

Trots allt lyckades ekipaget lägga det svagt uppåtluttande torget bakom sig och stanna mitt framför Kåre, som nu kunde granska vagnen närmare. Insidan av fönstret var täckt med en affisch på vilken han i en båge med snirklande, utsmyckade och förgyllda bokstäver kunde urskilja texten *Weltbauer machinated cab – moves you in space and time, anywhere, anytime*. Den förspända hästen hängde med huvudet och slog med svansen bort några flugor, medan den andra satte sig på bakdelen, vände huvudet uppåt och gav till ett skärande skri i falsett.

– *Jag ... olycksalige! Jag ... olyckssälle!*

– *Olycksfödde! ekade bakdelen några oktaver lägre. Olycksfödde!*

– *Jag olycksfödde!* upprepade huvudet och fortsatte, nu mer dämpat:

Svara himlar då jag frågar!

Vad har jag för synd begått

genom att jag föddes blott

emot er som här mig plågar?

*Strängt ni straffar
och ej alls med rätta,
ty mitt enda brott var detta
att ett själlöst kreatur jag var.*

– Godkänt, skaffa nu fram en bärs innan ögonen glör i tvärs, kommenterade bakdelen denna harang från huvudet, som replikerade med ett gällt gnägg och vände sig mot Kåre.

– *Gnääää–dige Herrn, gib mir Grass, und ich mach' Spass, schenk's ein Bier'el und ich mach' Spiel!*

– Ursäkta mig, sade Kåre, som kände igen rösten och för övrigt fann för hövligt att spela med i gyckelupptåget, troligen drömmer jag, men även i mina drömmar är det ovanligt att hästar talar till mig, dessutom på vers, och versen, ja, den haltar lika mycket som ni, herr Häst – det säger jag som vet både mest och bäst. Så om jag nu ska bjuda på mat och dricka så vore det inte helt fel om ni presenterade er, min bästa flicka!

– Hoppla, du drömmer inte, det är jag, Marianne, sade den spattiga hästen och en helt mänsklig hand dök fram ur ett av vecken i huden, grabbade tag i ena örat och drog av hästhuvudet och fram trädde en inte helt ung, men ack, så svettig flicka. Flickan från tåget.

– Macken, kom fram, herrn här bjuder på öl! tillade hon och sparkade in i de brunskäggiga tygtrasorna.

Ur resterna av hästen kravlade en yngling upp på knä.

– Det där är Macken, min bror, han hjälper mig sufflera. Ett språkgeni. Och versen är ur en opera jag skrivit. Librettot är en djurversion av ”*Livet – en dröm*” av Calderon, en spansk 1500–talsförfattare. Tyckte du verkligen inte om det?

– Vål så dramatiskt, sade Kåre. Fast berörande. Vad vill ni dricka?

– Tack, Kwak, sade Macken, medan han reste sig och borstade med handen av byxorna ända ner till de påsydda yviga tofsarna.

– Och en Tropicana till mig, sade Marianne och slog sig helt otvunget ner vid Kåres bord, medan Macken satte sig en bit ifrån och granskade sina fingrar, en efter en.

– Kusken? frågade Kåre och signalerade till en av de yngre servitörerna.

– Måste hålla hästen i tyglarna, han är av den skygga sorten.

– Vem? Hästen eller kusken?

– Båda!

Servitören dök upp vid bordet och tog upp beställningen på drycken inklusive en Kwak även till Kåre.

– Nu, sade Kåre, får ni allt förklara vad det här spektaklet handlar om?

– Det är ett inslag i firandet av Keizer Karel. Marknadsföring, promotion. Vi förevisar historiska machinationer.

– Vem är Weltbauer?

– En tysk firma, någonstans! Leder ett europeiskt forskningsprojekt.

– Om vad då?

– Fiktionskuber! Virtuellt verklighet!

Kåre var nära att välta med stolen bakåt.

– Virtuella verklighetskuber, utbrast han, sådana kostar ju miljoner!? Och Weltbauer har jag aldrig hört talas om.

– Weltbauer har flera patent, sade hon. Och mycket pengar bakom sig. Många vill investera i framtiden. Och då menar de att det gäller att snabbt etablera en ledande position innan någon annan gör det, ”first mover advantage” kallar dom det – det gäller att komma före amerikanerna. Och japanerna.

– Var finns kuben? I Gent? Jag såg ingen!

– I vagnen. Det finns flera vid olika universitet, här, i Köln, Wien, Prag och Leuven. Och i Stockholm. Men den här är den enda mobila. Vi testar förbindelserna mot universiteten.

– Det där skrället? Kåre kastade en blick på objektet ifråga.

Macken flinade. Marianne log.

– Säg det till Weltbauer! Den ser visserligen inte mycket ut för världen, men du skulle se insidan. Macken är mekaniker.

– Programmerare, om jag får be! muttrade Macken.

Vad allt hittade de inte på!

– Nu skojar ni allt med mig!? sade han. Det skulle jag känt till, ja, att det finns en i Stockholm vet jag. Känner ni Gert?

Macken nickade.

– Du är välkommen in att titta! sade Marianne. Men Gud vad törstig jag är!

Servitören uppenbarade sig i samma stund med två Kwak och en Tropicana, den senare någon slags drink med ett litet miniparasoll som skuggade en apelsinskiva simmande på ytan. Det gav Kåre lite andrum att fundera över situationen. Samtidigt var det intressant att se hur Macken hanterade sin Kwak. Det hade Kåre gått bet på tidigare. Ölet serverades i ett glas liknande en

kemiretort med långsträckt hals, som vidgade sig mot mynningen som en vas, och med en sfärisk fot, varför glaset inte kunde stå för sig själv utan placerades i en träställning. Man drack genom att lyfta hela ställningen. Det var förrädisk; om man försökte tömma innehållet alltför snabbt bildades en tryckskillnad mellan ömse sidor av den trånga övergången mellan sfären och halsen, så att ölet bara kom fram i stötvisa klunkar. Kåre hade spillt, och sett andra amatörer spilla öl över hela skjortbrösten.

Macken tog en första lång klunk, lossade glaset från träställningen och skakade med en lätt handrörelse om innehållet i foten så att en virvel bildades och tömde glaset i ett enda svep. Så skickligt att Kåre bestämde sig för att spela med. Han gjorde som Macken, tömde sitt glas, utan att spilla.

– Om jag förstått saken rätt, sade han efter att ha hämtat andan, så förespeglar ni mig, för att uttrycka det mer tekniskt, en mobil virtuell kub med datorer och kraft och allt och i den ger ni någon slags föreställning.

– Stämmer, om ni klämmer fram en miljon, en machination, sade Macken, uppenbart styrkt av sin uppvisning i konsten att dricka Kwak.

– En miljon?

– Bara ett förhandlingsbud! Var god och bjud!

– Tusen! sade Kåre.

– Done!

– Det var lätt prutat!

– Ja, för en bekant till Marianne!

– Vänta ett tag! Först vill jag veta vad det är jag betalar för.

– Ni får väl se!

– Ånej, jag köper inte grisen i säcken. Vad är det, en machination?

Marianne läppjade på sin drink och förklarade:

– Du behöver inte betala något – du gör oss och projektet en tjänst som försöksperson. En ”machination” är Weltbauers påhitt – jag tror att det är någon slags hopkok av ”machen”, att göra alltså, och ”imagination”, att föreställa sig, alltså ungefär: att göra sig en föreställning. Det är som en 3D-film som du spelar med i. Vi kallar det en 4D-upplevelse eftersom du förflyttar dig i tiden också. Egentligen är det ett spel du deltar i, med andra personer vid kuberna vid universiteten. Vi vill se hur du interagerar och hur synkroniseringen mot de andra kuberna fungerar.

Macken nickade återigen

– Låter spännande, sade Kåre. Vad handlar det om?

– Det är ett spel med anknytning till firandet av Keizer Karel. Du vet väl att hela året är ett jubileumsår till hans ära? Och att Bryssel är europeisk kulturhuvudstad?

– Jag har hört det, ja!

– Anknytningen till Keiser Karel ger pengar till projektet. Vill du titta in i kuben?

Kåre nickade, titta kunde han väl göra, och lade en mer än tillräckligt stor sedel under brickan åt servitören, varpå de reste sig och gick mot baksidan av ekipaget. Macken höll upp en dörr, omärkligt infälld i baksidan, så som dörrarna för betjäningen i gamla slott var insmugna i väggarna, och fällde ner en liten trappa. Marianne steg hukande in, insidan var alldeles svart. Hon tände en svagt lysande ficklampa och höll fram något tygstycke. ”Ta på dig det här, dra det bara över huvudet, det skyddar dina kläder” sade hon. Kåre gjorde som hon sade och följde henne in, hopvikt. ”Man kan bara komma in den här vägen, du lider väl inte av klaustrofobi”, frågade hon som om först nu denna möjlighet slog henne. ”Nej, sade Kåre, ”bara svindel.” ”Hur som helst”, sade hon, ”du behöver inte vara orolig, Macken och jag kommer att vara hos dig hela tiden, Macken deltar i spelet.” Kåre såg sig om i vad som mycket riktigt utgjorde ett nära nog kubiskt rum och som bara svagt upplystes av ficklampan och ljus som sipprade in mellan springor i konstruktionen. Det var alldeles för trångt, han kunde inte stå upprätt; längs ena väggen stod en rullstol och längs den motsatta väggen en magnifik gunghäst. ”Det är din springare” sade hon, ”kejsaren rider mycket. Kan du rida?” ”Nej” svarade Kåre.

Han började bli orolig. Hade han missat något, han borde ha känt till det här projektet? Nyfikenheten tog överhanden, som för katten. Han skulle komma att ångra sig om han inte fullföljde föreställningen, vad det nu än var.

– Vill du fortsätta, frågade Marianne som om hon läste hans tankar, du ser lite betänksam ut? Backar du ur?

– Nej då, sade Kåre. Hur lång tid tar föreställningen?

– I verklig tid, någon timme. I virtuell tid någon dag eller några dagar! Det beror på hur du interagerar?

– Hur går det till?

– Komprimering! Tiden är lika virtuell som rummet. Du kommer att uppleva tiden som verklig, att den tassar på som vanligt även när den tar stora kliv, som i en film. Förutsättningen är att du tar de här pillren. Hon lyste på sin öppnade handflata, där det låg en blå och en röd tablett.

– Vad är det? Vad innehåller dom?

– Jag vet faktiskt inte så noga, det är någon substans som selektivt blockerar alla minnen av dig själv, vem du är och varit, det är faktiskt Weltbauers främsta patent. Det är det som skiljer ut honom,

och oss, från konkurrenterna. Allt annat upplever du som om du *är* den du spelar och är på plats, som i en dröm. Det enda som inte verkar autentiskt är lukterna. Weltbauer har visserligen löst det problemet också. Vi har valt att avstå, folk klarar inte av det. Värme och kyla kan vi åstadkomma, därför behöver du den här kappan. Den är tvättad.

– Tack för omtanken! Varför två piller? Vad är det för skillnad på den blå och den röda?

– Den blå ska du ta nu, den röda ska du ta om du tycker något gått snett och du vill avbryta föreställningen, då kommer du snabbare tillbaka till verkligheten och inser att föreställningen bara var ... en dröm.

– Och om jag missar att ta den röda, eller tappar bort den någonstans här i kuben och inte hittar den igen?

– Effekten försvinner efter ett tag helt naturligt. Helt riskfritt! Och du kan alltid ropa på mig eller Macken. Är du beredd, *are you ready, bist du bereit*, ska vi köra igång?

Kåre nickade. Detta var *Unsinn*, men han var beredd för framtiden.

– Då så, sätt dig i stolen och lägg det blå pillret under tungan. Tugga för all del inte! Tryck sedan på någon av pilarna på den här dosan, med den väljer du mellan att vara kejsaren själv, hans fältherre, rival, finansiär, livläkare eller klosterbroder – du vet kanske att han abdikerade och gick i kloster – numrerat i den ordningen.

”Bär av”, sade han, hon tömde sin handflata i hans och tryckte den lätt, han stoppade det röda pillret i fickan inlindat i näsduken och förde handen med det blå pillret till munnen medan hon såg på. Hon kröp ut genom luckan och slöt den bakom sig. Han tryckte på måfå någonstans på dosan. Det blev alldeles svart som om en rullgardin dragits ner framför hans ljusblå eller som när ljuset försvinner i en biosalong alldeles innan filmen startar. Så hörde han Mariannes röst.

”Han är vår, ers Majestät, han är inne i lådan.”

Det sista han uppfattade innan han försvann var något som lät som en order: ”Köör!”

Författaren bryter sig in

Värderade läsare, är du kvar? Om inte, var lukten besvärande, klaustrofobin olidlig, föreställningen usel? *Du är kvar?!* Tackar ödmjukast! Du, just du, är värdefull ... förutsättningen, inte kan vi spela för tomma lådor! Men jag borde ha presenterat mig. Jag har dröjt för att du åtminstone skulle ge mig en chans. Woorden van Snick. Författare. Före detta. Ingen att räkna med längre. Allt och alla har ju sin tid. Må du därför ursäkta min inbrytning, nu då du sitter där och om jag har lyckats något så när, tror dig vara i en annan tid, någon annanstans, jag måste ju gripa tillfället att komma till tals med dig, kanske är du den ende som uppmärksammat mina spår. Vad vet jag? Inte heller kan jag veta vem du är, eller vilket år du svalde betet, som jag lagt ut för dig i prologen. Möjligen fann du manuskriptet i någon gammal hårddisk, som av en alldeles otrolig anledning överlevt förgängelsen – ja, sådana hängde med länge, kanske på ett museum. En arkeologisk utgrävning ... och just du fick i uppgift att dechiffrera innehållet ... eller lyfte du blicken mot himlen, mot molnen, världsdatorn? Vore intressant i så fall att veta hur länge det överlevt där. Inte så länge, väl? Kan ni ens läsa något från vår tid? Sådana arkivariska problem måtte ni väl ändå ha löst! En sak vet jag, att våra bokstäver satt spår i era återvunna kretsar precis som sumerernas i brännteglet. En sak till tror jag mig kunna påstå; att det alltså är vårt privilegium att meddela oss med er alldeles som sumererna med oss, medan motsatsen ... har du någonsin läst en bok, en text eller vad som helst, skriven i framtiden?

Nej, jag trodde väl det! Tänk om ni kunde! Meddela er med oss! Vad allt skulle ni inte kunna berätta! Skulle vi lyssna? Om vi skulle! Du skulle bara veta hur vi ansträngde oss för att lista ut hur framtiden skulle komma att gestalta sig! Inte en dag gick utan att vi spekulerade. Hur mycken möda vi lade ner på att krympa avståndet till er. En del av oss menade till och med att det enda förhållningsättet till framtiden var att skapa den! Med–det–samma! Så att vi inte behövde grubbla.

Nå, hur har ni det? HAR NI DET BRA? Ursäkta att jag höjer rösten men förstå mig! Kring millennieskiftet hade vi stora förhoppningar på det kommande informationssamhället; allting var möjligt, ingenting omöjligt. Det fanns också så mycket annat att glädja sig åt. Vi umgicks med varandra, fred rådde – i vår del av världen, förvisso, men ändå. Raketerna hade vänts mot rymden, inte mot oss, åtminstone tillfälligt, och maskinerna arbetade åt oss. Murar hade rivits och vi var fria att göra vad vi ville. Vissa talade om "historiens slut". Kort sagt, livet var, i vår del av världen, förhållandevis behagligt. Bara samvetet gnagde ibland på själen. Varför då denna iver, denna

rastlöshet, förr eller senare skulle ni ju ändå inträda på scenen, stod ni inte rentav redan i kulisserna? Betydde våra ansträngningar alls något i det ingenmansland som låg mellan oss och er. Det som vi gjorde allt för att göra till *er* erövring. Ändå, vanns inte – eller förlorades inte terrängen – som i alla andra tider av ... tärningskastare?

Det är sant, i skrivandets stund vet jag ju inte om mitt löv fallit och tuggats av maskarna, när du läser detta. Kanske är du en kollega, som av ren nyfikenhet vill kontrollera hur jag stått mig i konkurrensen från de skrivande robotprogrammen, kanske är vi de sista som hänger kvar på grenen, två övervintrande, som minst eller mest av allt fruktar nästa vindstöt, kanske är du i så fall vänlig och viskar, med vinden i mitt öra eftersom jag hör illa, det allra senaste skvallret.

Vilket som, jag räcker dig en hand genom tiden, oavsett hur många sandkorn den räknat i sin iver – kanske fler än Arkimedes kunde räkna till – eller oförmåga att överbrygga avståndet mellan oss. Vad, om du avvisar den? Om jag är dig fullkomligt likgiltig? Stor sak, det värsta scenariot är att du inte finns.

Hellre då ruttna tomater från din hand.

Nu invänder du: inte behöver vi läsa, *i vår tid*, nej då, vi rör oss ju i alla dimensioner, ut i rymden, ner i de djupaste källarhålorna, fram och tillbaka i tiden, till (säg) slaget vid Thermopyle, eller rentav till domedagen, vad helst vi behagar, hur lätt som helst, i våra Virtuella Verkligheter, säger du.

Jag säger bara, väl bekomme.

Men tar jag helt fel om jag nu ändå tror att du spørjer om vår hjältes öde, han som försvann i den där vagnen, hur det nu gick till. Hur det alls kunde komma sig att en karriärsugen tjänsteman vid den över alla tvivel ställda europeiska unionskommissionen i millennieskiftets Bryssel kunde inlåta sig i en så dubiös historia som den du just läst? Utan ansträngning kommer du, fantasifulle läsare, säkert på femtioelva svar. Av vilka ... kärlek, kättja ... ja, vad annars, men ändå inte *touché*. Jag proponerar, sök hellre svaret i tidsandan, i nya idéer och ideal, förväntningar inför ett nytt årtusende, en informationsteknologi som vände upp och ned på uppfattningen om vad som är möjligt och rimligt, eller som en svensk tidning strax före millennieskiftet så träffande uttryckte det: "gamla värden och inställningar till nutid och framtid har kastats omkull, som en berusad person i en karusell."

Benägne läsare, du kan vara lugn, jag skall upplysa dig om du bara ger dig till tåls ännu en liten stund. Den här historien har jag nämligen till innehållet – om än inte till form och utförande, jag åtnjuter ju författarens frihet att omstöpa stoffet, gestalta, lägga till och dra ifrån som det behagar mig, och dig – "straight from the horse's mouth", som engelsmannen säger. Detta uttryck från

hästkapplöpningarnas värld antyder att ett stalltips, eller annan information, kommer från den mest tillförlitliga källan, inte bara från en som har alla hästarna hemma i stallet utan från hästen själv.

Så här kom det sig; en dag när det tredje årtusendet inte längre förundrade oss, ja, vi är ju redan årtionden inne på det, promenerade jag, min vana och min maka trogen, upp till kyrkogården i Ixelles i Bryssel. Det är ett av de få ställen där grobotarna håller sig undan, ja, visserligen kan man ana dem i buskarna, men här är de programmerade att hålla sig inaktiva så fort de uppfattar en människa i omgivningen. Man kan just undra hur de föreställer sig varelser som vi. Att de, grobotarna, märker oss och skiljer ut oss från omgivningen som något som rör sig ingår så att säga i deras koncept. Men rör sig gör ju även koltrastarna som pilar fram över marken med sitt förskräckta kluckande, och dem verkar de inte bry sig om. Jag kommer aldrig att sluta tacka den Allra Högste för att de finns, koltrastarna alltså. Deras säregna läte har jag hittills inte kunnat finna något att jämföra med. Numera tolkar jag det som det adekvata uttrycket för förvåning eller förtrytelse över att stöta på ett helt nytt kreatur, jag menar grobotarna. Ändå, borde inte de, koltrastarna, vänja sig precis som vi?

Nej, snarare ser de, jag syftar på grobotarna, oss som en form, en gestalt i alla dess intaganden, som till exempel min, där jag sitter på bänken och njuter min eftermiddagsslummer. Annars plockar de löv och kvistar, grobotarna alltså, inte koltrastarna, klipper gräs och putsar och krattar och gör så fint. Inget ont om dem! Ibland kan man hitta en övergiven stackare som ligger på rygg som en skalbagge och vevar med alla sina ben i vädret efter något haveri. En konstruktörsmiss, alas, ett extra ben i ryggen med katapultfunktion hade räckt. Kanske konstruktören insåg att de skulle störa för mycket, och inte bara koltrastarna utan även oss människor, speciellt här på kyrkogården, om de ploppade upp som loppor.

Det var samma dag – kanske är det fel att tala om samtidighet i det här sammanhanget – tillåt mig ändå säga samma dag som, ja, jag har redan glömt namnet, om amerikan eller oriental bryr mig inte längre, bara att det inte var en europé; alltnog, samma dag som den första människan landsteg på Mars. Jag minns den här dagen inte så mycket av just det skälet, den röda planeten vimlade redan av astrobotar, som sände bilder och rapporter – och ändå har jag sedan ungdomen varit mycket intresserad av rymdfärder och människans erövring av universum – nej, jag minns den helt enkelt därför att jag där på kyrkogården träffade en herre, som jag kom att samspråka med, och att just Marsbestigningen var den nyhet som bröt isen. För en ny istid är det som tornat upp sig mellan oss. Om vi alls rör oss ute i staden och inte sitter hemma och reser och utvecklar oss i våra knowbotar eller underhålls av showbotar, så ser vi förbi varandra och talar med någon långt därifrån.

Den här dagen hade jag slagit mig ner, som jag brukar, efter att ha bringat min hustru de sedvanliga ömhetsbetygelserna, på en ledig bänk med min abonnemangslunchkorg – härlig Ardennerskinka, solmogna italienska tomater, grekiska oliver, österikiska vindruvor, franska ostar, spanskt rödvin i tetrapak, och en alltför liten plastbägare med port – då jag ser honom komma uppför backen. Han är säkert äldre än jag, sjuttio, åttio, kanske ännu äldre, han stödjer sig på en käpp och linkar kraftigt; hela hans framtoning är, skulle jag vilja säga, något "passé", hans kläder har milleniumskiftesskärning och är gjorda i något slags tygmaterial. Bredvid hoppar och klappar en liten flicka fram, klädd helt i tidens smak, en typisk representant för den nya generationen. Tänk att om några årtionden, när kyrkogården förvandlats från golv till tak för oss gamlingar, har mänskligheten helt ändrat gångart – ja, inte för att anpassa sig till ett liv på Mars, eller ännu längre bort, inte heller för att skilja ut oss från grobotarna, utan, ja, du vet säkert ... man kan just undra om vi på undervåningen kommer att få någon ro. Kanske har människan då lärt sig att överföra energi trådlöst, det är ju märkligt att vi fortfarande måste lagra upp energi i våra skodon och fordon. Ofta tänker jag på ett yttrande av min barndomshjälte Stålmannens planetariske landsman och rival, general Zod, när han angreps av en jordisk helikopter i en av de där filmerna medio 1900: "Vilken primitiv livsform, dom måste använda maskiner för att flyga", sade han föraktfullt.

Sådant kommer man ihåg. Det kändes! Att vi inte var mer avancerade än så. Men jag märker att jag kommer från ämnet; till min förvåning sätter sig den här gamlingen bredvid mig på bänken men säger ingenting utan lutar sig över käppen och verkar kontempera, medan flickan hoppar omkring. Det var så ovanligt, trots allt fanns det ju en helt ledig bänk bara några steg bort, så intimt att jag tänkte att det måste finnas någon förklaring, att han sökte kontakt.

– Vill ni möjligen dela min enkla lunch? frågar jag därför. Ardennerskinkan är utsökt. Frukten alldeles färsk. Lite portvin?

Han avböjer milt men bestämt:

– Mycket vänligt av er, men nej tack!

– Ni tänker?

– Ja.

– Vore det förmätet av mig att be att få dela era tankar?

– Nej.

– Då frågar jag er vad ni tänker på?

Svaret blev en motfråga, som gott kunde tolkas som ett bifall och ett svar.

– Vet ni att idag har människan landat på Mars? Äntligen en riktig fysisk bedrift men ... ingen verkar bry sig! Minns ni månbestigningen? Vilken uppståndelse!

– Snarare var det väl förväntat, säger jag, alltså ingenting som kan uppvigla känslorna. Man kan följa det i molnet. Men hur många gör det? Verkligheten är tämligen tråkig, även i sådana här sammanhang. Och vem vet om det är sant. Kanske ännu en simulering.

– De skulle bara våga.

– Ja, vilken nesa för sponsorerna, om det kom ut! Men säg mig, varför var *vi* aldrig först?

Han suckar, vänder sig om på bänken och pekar med hela handen.

– Ser ni byggnaden därborta? frågar han.

– Ni menar Beaulieu?

– Ja, där EU-kommissionen höll till.

– Ja, och ...?

– Det var på sin tid min arbetsplats. Om ni vill, så berättar jag, men förstå mig rätt, jag älskade unionen.

– Jag ber, jag är idel öra!

– Då så, jag är inte nödbedd, sade han och påbörjade sin berättelse.

Solen steg till sin middagshöjd och ner igen medan han berättade. Jag avbröt honom sällan. När han slutat, sade han: "Ni måste förstå situationen, det var så det var ju, tiden *var* överklig, och även om vi visionärer hade vind i seglen, så var världen full av verklighetens fundamentalister som ständigt placerade ut grund i vår väg. Skeptiker, bakdantare, opportunist,skojare, lurendrejare, trolösa. Om man tror på något, kan man inte tveka."

Det var uppenbart att han kände ett behov av att urskulda sig, kanske var det en lättnad för honom att berätta.

– Tron allena, inflikade jag. Eller kollektivt vansinne.

– Man hinner inte alltid tänka efter. Tåget gick!

– Vilket tåg?

– Möjligheternas tåg. Framtidens, kärlekens, livets!

– Ja, ja, men vart? Borde ni åtminstone inte ha noterat destinationen? Till och med ni, som borde vetat bättre, gick på det? Ni trodde ni reste mot framtiden och hamnade i en gammaldags kärra av högst kuriöst slag. Vilken ironi!

Han nickar, "jo, även jag", och halar upp en plunta ur bakfickan. "Jag kan inte skylla på tiden, men hur som helst slapp anden ur flaskan. Utsökt smörjmedel, för övrigt", säger han. Han tar en klunk, sväljer med synbart välbehag och ryser lätt, sätter sedan omsorgsfullt tillbaka den silverpläterade hatten med korken och verkar försjunka i sig själv som om inget mer fanns att säga

om den saken. Eftersom jag ännu inte presenterat mig fann jag en anledning att återknyta till samtalet.

– Vill ni ändå inte ha lite kaffe till det där? Eller har ni slutat med kaffet? Ni förstår, er historia intresserar mig, jag är författare. Woorden van Snick!

Han lyser upp.

– Verkligen? Jag tror jag läst något av er, säger han och tackar ja till kaffet.

– Tack! Kvinnan i orkestern? Cellisten? Vem var hon? frågar jag efter att ha hållt upp i en ny plastkopp.

Han ser frånvarande ut som om han måste söka i sina minnen.

– Vem?

– Flickan på tåget! Och på torget. Marianne! Hon påminde er om någon, sa ni.

Han höjer koppen till munnen och dricker avvaktande.

– Marianne, ja, kanske någon i min ungdom. Nej, hon var ny cellist i orkestern. Den där kvällen var hennes debut. Stackars flicka, hon var hypernervös, redan under hennes andra solo började folk troppa av.

– Vad var det för en föreställning?

– Det var en opera av en holländare med libretto baserat på Virginia Woolfs "Vågorna".

– Det menar ni inte!?

– Jo!

– Vilket sammanträffande!

– Har ni läst den?

– Jag måste tillstå att jag inte ...

– Den är uppbyggd kring sex personers monologer, som avlöser varandra, och man följer dem från barndom till mogen ålder.

– Så de sex i gångarna var ...?

– Ja, så finns det en sjunde person, som i unga år ramlar av en häst och dör och som alla har en speciell relation till. Det är han som är "A King, riding". Och det var när han uppenbarade sig på scenen, som det hela började?

– Vad började?

– Upproret!

– Upproret?

– Upproret bland publiken!

– Upproret bland publiken?

– Ja, han springer runt, runt den där orkestermanegen, ja, alltså på balustraden runt den, med något uppstoppat beläte mellan benen, som skulle föreställa hästen han rider på.

– En käpphäst, alltså, måste ha sett löjligt ut...

– Ja, de kunde ju inte ta in en levande häst!

– Var det inte en cirkus, sa ni?

– Cirque Royale? Var ni aldrig där?

– Jo, jag skämtar bara. Vidare, vad hände?

– Jo, jag tror det var den där kraftiga karln bredvid mig som startade det – förresten när jag tänker på det så är jag säker på det, kanske trodde han det var en levande häst, för plötsligt började han sniffa runt omkring sig, så här, ni vet.

Han vidgade näsborrarna och slöt dem igen och sniffade runt på ett så illusoriskt och festligt sätt att jag inte undrade över att Henri tagit honom för en skådespelare. Jag brast i skratt. Han noterade med förtjusning mitt skratt och fortsatte:

– Och så vände han sig till sin fru och sade, han var flamländare, "*de bastaard stinkt*", och höll sig för näsan. Sedan reste han sig och gav tydligt till känna att han ville gå, frun vägrade och så började de gräla. Pinsamt. Sen gick han med ett "*verdomme*". Och då började en efter en gå.

Min finkänslighet förbjöd mig att ens antyda att alltför många Calvados inte bara dränerar plånboken utan måhända också sätter sina spår i andedräkten och att det kanske inte alls var hästen den tjocke mannen refererade till, i synnerhet som det ju bara var en käpphäst. Dessutom satt ju Henri inte långt bort. Därför frågade jag:

– Och Marianne trodde det var på grund av hennes spel?

– Ja, hon började sitt andra, långa, solo efter det, och hela tiden gick folk.

– Stackars flicka!

– Ja, jag såg hur tårarna rann! Och hur läpparna skälvde. Det var ju inte roligt för någon, varken för musikerna eller för skådespelarna. Det var inget fel på deras spel.

– Vad var det då?

– Mina ostar!

– Era ... ostar? spottade jag fram som om jag satt en i halsen.

– Mina ostar, sade han tvärsäkert som om det inte var något tvivel om saken, de for ju ur väskan förstås. Och blev liggande både här och där!

– Och boken?

– Boken?

– Ja, "Bryssels belägring". Den fanns ju också i väskan.

Han frustade till.

– Gans aan fanders, den också! Kanske hamnade den i orkestern, vad vet jag, jag återfann den aldrig, så fick de igen för trumpetstöten.

– Gans aan fanders? Skulle det vara flamländska, det där? flinade jag. Kanske träffade den trumpetaren i huvudet, just som han skulle till.

– Inte omöjligt! Så som det lät!

– Allt får sin förklaring. Är ni så säkra på att det var ostarna. Det var ju en modern opera, för den tiden i varje fall. Kanske förstod de inte musiken? Inte ens ni uppskattade den.

– Kanske, men jag håller fast vid att det var ostarna, som startade det! När hälften av publiken gått fanns ändå andra halvan kvar, rent matematiskt. Och det var en gripande föreställning, man måste bara höra musiken på ett annat sätt. Eller stämma om sig själv. Som en sträng. Jag kan inte förklara riktigt. Marianne var mycket duktig.

– Och Henri, han passade på att smita förstås?

– Nej.

– Vad gjorde han där? Förresten, låt mig gissa, han hade ju sett er biljett, lokalen, tiden, ja, till och med numret på platsen där på Metropole. Och sedan, när han blev sur på er, hämnades han genom att springa iväg och ta er plats på teatern ... istället för plånboken!

– Näe, han ...

– Och det var förstås ingen match för honom att snacka sig förbi vaktmästaren, när han visste numret på platsen. Tror ni inte själv att det var så det gick till?

– Ni har livlig fantasi!

– Ja, det tillhör professionen, nå ...vad tror ni?

– Jag tror inte, jag vet, Henri var hennes morfar. Och kvinnan bredvid mig var hennes mor.

– Ser man på! Det tar sig. Fribiljetter förstås! Var han verkligen lindansare?

– Ja, i sin ungdom, men en gång missade han ett steg och vågade sig aldrig upp igen. Som det föll sig gick han till den andra ytterligheten, större delen av sitt liv arbetade han sedan i gruvan i ... tills den tvingades att slå igen av ren ekonomisk nödvändighet. Han hade väl sina drömmar.

I djupa gruvan steg han ner, en vardagshjälte

men högt över mark och tak

uppförde tanken sin dans

var dag en hjälte!

citerade han, troligen sig själv.

– Sedan fick han arbete som ölutkörare i Bryssel, tack vare sitt goda handlag med hästar som han tillägnat sig under sin ungdoms cirkustid.

– Ert möte, var det en slump?

– Han brukade sitta på Metropole, påstod han. Sannolikheten var stor att vi skulle träffas.

– Er plats på teatern...

– ... också det en fribiljett!

– Var *det* mötet en slump?

– Både ja och nej, hon hade sett och hört mig på TV kvällen innan vi möttes på tåget och hade en idé hon ville presentera. Hon tvekade för länge, där på tåget, därför kom hon på att ge mig biljetten precis innan hon steg av!

– En chansning som gick hem. Ni fick tydligen kontakt?

– Ja, Henri introducerade mig. Sedan tog vi några glas ihop. Vi blev ganska familjära.

– Familjära?

– Ja, om man säger så.

– Låter lite tvetydigt! Vad var det för idé hon hade?

Han tvekade innan han svarade.

– Hon hade skrivit en opera för djuren, "Les parties des brutes" kallade hon den. Hon ville att vi skulle framföra den i vårt projekt.

– "De oskäligen djurens stämmor"?

– Ja, ungefär!

– Hur kom hon på en sån idé?

– Hon var aktivist och ville tolka åt djuren, sade hon, fästa uppmärksamheten på deras lidanden. På dessa vidriga transporter! Dessa "fabriker". Vilket genomslag det skulle ha fått, i vårt projekt, i hela Europa.

– Var hon oskuld?

– Nu frågar ni för mycket!

– Politiskt, menar jag. Något sådant var väl knappast gångbart. Skulle kommissionen ...?

– Nej, det är klart! Jag sade nej direkt.

– Blev hon besviken?

– Vad tror ni? Har ni aldrig haft någon idé, en övertygelse ni brinner för? Passionerat? Men vi kom överens om att träffas dagen efter, på den Gyllene Skon. Och träffades, gjorde vi ju.

– Ja, vad hände där egentligen? På torget. Er historia lämnar luckor.

Han låtsas återigen inte höra frågan. Istället säger han:

– Det blev ingen konsert!

– Inte?

– Nej.

– På grund av Marianne?

– Nej.

– Hoppade Juha av?

– Nej.

– Italienarna intervenerade?

– Nej.

– Spriridio?

– Nej.

– En konspiration mot er?

– Nej.

– Kommissionen avgick?

– Nej, det var tidigare.

– Vad var det då?

– Japanerna!

– Japanerna?

– Japanerna hade redan gjort det.

– Vad?

– Minns ni invigningsceremonin vid vinterolympiaden i Nagano?

– Det var länge sedan?

– Ja, med sluthymnen i Beethovens nia samtidigt framförd av körer på fem platser i världen. ”An der Freude”. Tänka sig, *vår* unionshymn!

– Ja, nu minns jag den! Schiller! ”Alle Menschen werden Brüder!” Imponerande!

Han suckade.

– Kommissionen inhiberade vår konsert, uppmärksamhetsvärdet var redan noll, menade den.

– Otur, sade jag, om ni varit först så hade er framtid ...

– Framtiden, avbröt han, den är överskattad, vet ni varför framtiden för de flesta ter sig så mycket mer lockande än det förflutna?

– Jag har nog inte funderat särskilt mycket på det. Men ni verkar ha ändrat inställning.

Och då berättade han, både långrandigt och högtravande, ungefär så här, att på den tiden han ännu åkte skidor, ensam ute i de nordiska skogarna, fascinerades han alltid av de skidspår han stötte

på. Han ville följa dem alla. Vindlande i den vita myllan grenade de sig i den okända terrängen, om man hade tur fram till en glänta i skogen där de sisande och filande kungsfåglarna, *Regulus regulus*, höll till, eller ner till en sjö, lockande mellan låren av två skogshöjder, eller upp till en platå med utsikt, där man kunde lätta på ryggsäcken, rasta, äta en apelsin och dricka något varmt ur termosen. Andra spår upphörde tvärt, upplöstes i allt det vita, blev till ingenting. Då kunde man alltid tryggt vända om och välja ett nytt. Såvida man inte själv ville spåra.

– Det måste ju finnas de som gör det, annars inga framsteg, sade han och fortsatte: men jag säger er att det närvarande, ögonblicket, är som en station, en säckstation med många tåg, med den skillnaden att kliver man på ett inställes de andra och på dem lämnar vi allt som vi inte gjorde fast vi borde gjort det. Vi misstar oss om vi tror att vi är kvitt det, på något virtuellt sätt smyger det sig in i vår ryggsäck, en ryggsäck för alla de världar som inte blev till, för allt vi missade därför att vi var rädda eller hatade eller för att vi tvekade i dörren eller snubblade på tröskeln. Och den ryggsäcken tynger. Framtiden, däremot, framtiden är en korg buren av en ballong med lyftkraften av alla våra förväntningar.

– Tacka för det! Motsatsen vore inte behaglig. Och för att manövrera ballongen krävs en viss barlast i form av den där ryggsäcken.

– Jo!

– Och vårt usla minne lättar bördan med tiden medan å andra sidan luften pyser ur ballongen. Så flyger vi inte ut i det blå utan ganska stadigt och landar säkert.

– Ja, sade han, och när allt kommer omkring är det nödvändigt att odla sina grönsaker!

– Nu citerar ni Voltaire slarvigt! Och om ni ursäktar att jag säger det, ni undviker att svara på min fråga. Vill ni inte berätta vad som hände där på torget? Blev det någon föreställning? Och hur upplevde ni den, i så fall?

– Om ... om ni har till en påtår?

– Tyvärr, kaffet är slut! Jag har bara cirvana.

– Synd. Ja, jag deltog, som ... nej, ni får ursäkta, jag är trött nu. Måste ladda batterierna.

Han väcker flickan som somnat in på bänken bredvid honom.

– Emily, dags att pallra sig hemåt! Mamma väntar!

Hon sträcker på sig som en nyvaknad katt och hoppar ner på sina klapprande skor.

– Men morfar, du har ju inte hälsat på mormor!

– Jodå, tillsammans med den här herrn, fast då sov du, säger han och reser sig med stöd av käppen och bjuder mig farväl med ett: "*Au revoir!* Synd att kaffet var slut! Det var excellent, nästan som på Metropole! Nästa gång måste ni berätta var ni tar det ifrån. Ta gärna med litet extra."

Och medan flickan drar iväg nerför sluttningen skuttande som en kanin tar han tvekande några steg som en första generationens grobot, den där man kan se på vilket museum som helst.

– Tillåter ni att jag återger vad ni nu har berättat? ropar jag efter honom.

– För all del, säger han, men hälsa då era läsare att inte ha för bråttom och att ta ett steg i taget. Och för all del tänka på att sätta ner foten på rätt ställe, och i *rätt tid*, betonar han medan käppen uppför en trippande dans mot stenläggningen, ”tip–tap–tip–tap”, låter det och en grobot som tittat fram under en buske drar sig snabbt tillbaka. Och kanske ni kan sätta mitt namn på första sidan?

– Ert namn? Ni ... ert! Och vad är det?

– Kare ... nej, skriv bara "number one". N-o-.-1, bokstaverar han.

– No.1 ... ni? I själva verket är ni ... hasplar jag ur mig.

Han vänder sig om genom att vrida sig runt sin kroppsaxel med fötterna fixerade vid marken så att benen hamnar i kors. För ett ögonblick tappar han balansen och jag rusar upp för att ta emot honom, men i sista stund rätar han upp sig.

– Så, så, håll er på linan, ni, säger han och hötter med käppen och ögonen sticker som den Röde Riddarens lansspets. En nolla, en "no one", menar ni. Men utan nollan vore alla andra tal inte någonting. Bara en gradskillnad. Vinnaren inget utan förlorarna. Och vad är i er tid verkligt? Si, eller så, men inte ännu, eller redan förbi. Och vem är ni själv? Hur kan ni ens veta att ni *finns*? Och inte bara i huvudet på en ordsnickare som ni själv. Eller i en skrivande robots kretsar. För att ni tänker och ställer orimliga frågor? Men den gode Cartesius hade fel. Inte ”jag tänker, alltså finns jag”, utan ”jag finns, alltså skapar jag”. Döm inte människan, fortsätter han, allt är människans föreställningar, föreställningar vävda av guldtråd, lika sköra och obarmhärtiga som spindelns nät, Big Bang, socialism, liberalism, magorism, meliorism ... teorier, fantasier, svårt att få någon ordning på det, ändå ... vilka framsteg, fantastiskt om man ser tillbaka och vad ska inte komma, idag har människan landstigit på Mars, ändå, vad hjälper det, tron allena hjälper, tror ni inte det, Gud, Gamesh, alfabetagamma, Mammon, likgiltigt vilken ... människan syndar inte bara mot människan, men ni måste tro, verkligheten tro, se spåren, hör ni det ... blommorna på marken, fåglarna på himlen.

Och medan jag brydd begrundar hans ord vrider han kroppen tillbaka och länsar sakta nedför sluttningen och försvinner krängande som ett fartyg bakom horisontens rand.

Jag såg honom aldrig mer. Dagen efter vårt möte, ungefär vid middagstid, alldeles innan jag åter skulle bege mig på min dagliga promenad upp till kyrkogården meddelade min portbot att en porterbot stod därnere med ett paket. Uppkommenderad till min lya krävde porterboten att som lagen föreskriver få närvara vid öppnandet och registrera innehållet. Jag hade alltså inget annat val

än att skjuta upp promenaden och omedelbart öppna paketet. Innanför det designade omslaget fanns ännu en förpackning som knappt hölls ihop av utnötta snören och av ålder nästan pulvriserat gråpapper. Med viss möda kunde man stava sig till påskriften *Vår tids maskin*, faktiskt tror jag att den var skriven med bläck. Det gick inte att öppna detta inre paket utan att förstöra papperet. Men tack vare porterboten blev hela processen väl dokumenterad. Innanför papperet fanns en kantstött kartong, inte olik en som skor förr i tiden förpackades i, med påskriften *Anteckningar från de instängda äventyrens tid*, också den skriven med bläck. Den visade sig innehålla ett antal små, svarta, rektangulära lagringsenheter, så kallade floppydiskar, av en typ som nu är teknikhistoria om ens det, en typ som hade sitt tidsfönster runt millennieskiftet och som bara rymde någon ynka Megabyte. Givetvis måste jag gå till ett museum för att läsa dem.

Där fanns också handskrivna dikter och ett antal urklipp ur böcker och tidningar. De som ännu höll ihop och kunde läsas, var högeligen intressanta. Tack vare att det var tryckt på papper kan jag här återge innehållet i ett, som kan kasta visst sken över vår historia.

Det var en notis ur en tidning. Den var noggrant utklippt och lämnade inte någon upplysning om källan. Så här löd den:

”Den tjänsteman vid den europeiska kommissionen som försvann för en tid sedan och som, vilket tidigare rapporterats i denna tidning, blivit återfunnen i Mechelen, sittande i en rullstol vid Margaretastatyns fundament, har åter försvunnit. Trots rullstolen syntes han vid återfinnandet vara vid god hälsa med en klädsam solbränna. I en intervju med vår medarbetare som gjordes före det senaste försvinnandet förnekade han rykten som varit i omlopp att han blivit bortförd med våld och utsatt för utpressning och sade sig till och med ha för avsikt att gifta sig med en av de föregivna förövarna, en känd djuraktivist. Hon uppgavs dessutom vara havande. Under den tid som han varit försvunnen påstod han sig fullt frivilligt ha vistats som gäst hos kejsar Karl V, men tvingats tillbaka till vår tid på grund av inkquisitionens alltför närgångna intresse och anslag. Hans påståenden, åtminstone det senare, har givetvis föga trovärdighet och borde helst förbigås med tystnad, såvida de nu inte är resultatet av en inbillningsförmåga på avvägar efter alltför mycken okritisk läsning av romaner eller dito datorspelande, en företeelse som vi städse varnat för i denna tidning – huruvida det förekommit ett gisslantagande eller ej måste givetvis utredas i grunden. Det som gör saken allvarlig och som föranleder oss att här åter uppmärksamma fallet är att han, vilket nyligen kommit till vår kännedom, under sin senaste närvaro har uppbådat avsevärda medel från både det allmänna och allmänheten för att prospektera och tillverka en tidsmaskin, konstruerad och byggd med framtidens teknik, tillräckligt billig för att produceras och spridas i massupplaga, till mänsklighetens fromma. Vi som väl är på det klara med att tiden rör sig i endast en riktning, vilken

rörelse vi bara kan medfölja men inte förelöpa eller revertera, vågar trots detta se in i framtiden och påstå att en sådan maskin aldrig kommer att se dagens ljus. Än värre anser vi det vara om hela historien skulle visa sig vara ett ovärdigt spektakel för att skapa medial uppmärksamhet kring en i högsta grad tvivelaktig affärsverksamhet. Vi får hoppas att myndigheterna om det senare kan bevisas skall vidtaga kraftfulla åtgärder för att stävja dylika försök att berika sig på allmänhetens okunskap och godtrogenhet och att den skyldige åter kan uppsåras och få sitt rättmätiga straff.”

Ovärderliga och kritiska läsare, vad mer kan jag tillägga just så här strax före slutet? Inte mycket. Det blev ju ingen konsert. Inte kan vi skylla vår hjälte för det! Allt går inte på räls som du säkert vet. Så låt oss inte vara missunnsamma utan, som brukligt är efter en konsert eller annat framträdande, ta upp en samfällid applåd och harangera, inte bara vår hjälte utan alla de som trodde, tror eller kommer att tro på berättelsen och boken (sic), på livet och framtiden, på kärleken och ... unionen ... trots alla våra svårigheter och olikheter. Och om dina ovationer inte bara är av det pliktskyldigt ljumma slaget utan snarare lyfter taket, vad annat vore väl övligt än att belöna dig med ett extranummer. Och varför i så fall inte damma av och dechiffrera, så gott det nu låter sig göra, någon eller några av de där floppydiskarna, som bara rymde någon Megabyte, och ge sista ordet till vår oförvägne hjälte?

(Denna sida är avsiktligt tom)

II

Boten

eller

historiens fortsättning

Obeveklig flyr tiden.

Men vi är som vrakgods på vattnet.

Ridande på vågen stiger vi.

Ingen vet,

varifrån den kommer, varthän den löper.

Runt om öppna horisonter. Ändlöst hav!

Har någon en kompass?

När himlen är närmast,

sjunker vi.

Om och om igen.

Men högre och högre,

ännu högre ...

(Plus Ultra, Ur Dikter i min Penda)

Den här resan, som skulle bli min sista och från vilken jag inte skulle återvända i egen version, var annorlunda. Sedan jag upprepade gånger rest tillbaka i tiden utan större svårigheter hade jag lyckats patcha programmet och ändra tidspilens riktning så att jag nu för första gången reste mot framtiden, försiktigtvis med något dygn i taget.

Vilka utsikter hägrade inte? Vilka möjligheter att berika sig!

Ommegangen

Instinktivt kände jag att jag missat det knappt tillmätta målet med råge. Jag hade varit på väg – men hur länge? En månad, ett år, ett sekel, ett millenium? Där jag satt i rullstolen i vagnen fick mig ett knarrande ljud alldeles intill att vända mina ljusblå dit (är mina ögon fortfarande ljusblå?). Fötterna värkte, mer än vanligt. Knarrandet kom från gunghästen, som pendlade uppfordrande, som alltid när den ville få mig till en ritt, fram och tillbaka, fram och tillbaka, baka, baka. ”Nej, nej”, sade jag, ”kejsarn har ett svårt anfall av gikt idag.” Den här gången nöjde den sig inte med att bli avvisad. Pendlandet tilltog omedelbart, utslagen blev våldsammare och gung på gung var den nära att slå nosen i golvet, samtidigt intensifierades värken från mina fötter, spred sig upp i benen, tilltog ännu mer tills den blev outhärdlig; skräckslagen såg jag benen förtvina och upplösas i tomma intet; högt skrek jag av smärta och saknad samtidigt som den våldsamt gungande hästens pendel gjorde sådant utslag att den äntligen föll framåt över huvudet och brakade i golvet. Jag måste ha svimmat för när jag vaknade stod hästen, på fyra ben, över mig och puffade mig försiktigt i ansiktet. Dess ögon, djupa som brunnen, blickade oändligt sorgset rakt in i mina. ”Farväl”, sade de, ”glöm mig inte!”

”Det gick snett, eller hur”, snyftade jag. Hästen tycktes nicka och i ett slag utvecklades vingar från dess länder, den skakade huvudet upprört fram och tillbaka, reste sig skriande på bakbenen och slog framhovarna i lådans tak så att bräderna knäcktes som pinnar, väggarna föll ihop medan hjulen trillade av vagnen och jag blev sittande i en enda hög av bräder och elskrot. Och med ett språng försvann hästen rätt ut i rymden.

Efter att ha följt hästens exodus, sänkte jag blicken och inspekterade min underkropp. Lyckligtvis hade jag hamnat på rätt köl alltså sittande i rullstolen. Smärtan hade avtagit, ja, jag kände faktiskt ingenting längre. Den förvandling som nyss inletts var fullbordad ity jag tycktes ha ingått kroppslig symbios med rullstolen. Istället för två ben fanns där två hjul. Naturligt nog försökte jag röra på dem. Den gamla vanan att först flytta fram ena benet, sedan det andra, resulterade dock i en vobblande rörelse av kroppen, vilket vållade högljudda protester, uppenbarligen från kringstående eller – låt mig genast anpassa vokabulären – kringsittande, vilka förskräckt dragit sig tillbaka i en ring runt omkring mig och vilka jag nu, efter att ha hämtat mig från den omedelbara chocken, upptäckte. Ett ögonkast över nacken bekräftade att jag satt på platsen för Den Gyllene Skon, strax under den heliga Barbaras byst, tillsammans med en stor folkmassa, också dess beståndsdelar sittande i rullstolar.

Med en sträckning på överkroppen kunde jag överblicka större delen av Grand Place; hela torget var fullsatt, endast i gränderna till torget såg jag stående människor, som tydligen tryckte på för en våg av rörelse fortplantade sig in mot mitten av torget. Lyckligtvis satt jag i bakvattnet av vågen och hade, tack vare vobblingen och brädhögen tillräckligt utrymme för att undvika att stöta ihop med mina grannar. Några nervimpulser, vilka jag hade svårt att kontrollera, kom mig då och då att svänga runt på platsen. En viss oro måste jag fortfarande ha orsakat för man tittade alltmer misstänksamt på mig. Längst fram vid västra änden av torget, mitt på sidan med den gyllene fasaden med dess trappa, fanns en tribun, en upphöjd scen, täckt av ett pagodliknande tak som överträffade fasaden i guldglans och som dessutom var bestrött med ädla stenar av alla de slag. På scenen uppförde ett antal rullstolsbundna en dans för tvåhjulingar till synkoperad musik. Det låg förväntan i luften, publiken var inte helt koncentrerad på framförandet, torget kokade av röster som blandade sig med musiken. Jag beslöt mig för att tilltala den närmaste grannen. Denne tycktes mig emellertid, vid närmare granskning, så egendomlig att jag omedelbart ångrade mig. Halvlångt, svart hår med gula ränder, hårdsminkad med illröda läppar och grön ögonskugga, med ett minspel som dominerades av munnen som växlade mellan ett rakt streck och ett "V" med mungiporna högt uppdragna mot de vitbleka kinderna. Jag vände mig därför mot grannen på andra sidan och fick omedelbart en ny chock. Denne (denna?) såg om möjligt ännu hemskare ut. Grinet var nämligen förbytt till ett nervänt "V", som fordoma teckningslektioners ledsna gris. Försent, nu hade det ledsna gristrynet observerat mina blickar. Ett par stela, närmast livlösa ögon, som rörde sig märkbart när de betraktade mig och stundom gick i kors, fick mig att ta flera steg tillbaka, vilket resulterade i att jag kom i en så häftig rotation att jag blev alldeles yr. Försöken att parera med fäktande armar hade bara motsatt effekt, rotationen tilltog. De omkringsittande drog sig lyckligtvis mycket skickligt undan och bildade, applåderande eller skrånande, en cirkel omkring mig. Så hörde jag den förste grannen upplåta sin röst, grov som en rasp:

– Charmante!

En annan, med ljusare stämma, instämde:

– Gudomligt!

Den ledsna grisen gnall, högt i diskant:

– Blasfemi!

En fjärde, svår att karakterisera, ett utrop:

– Patrole!

Cirkeln vidgade sig nu, jag såg, som i en film med 25 bilder i sekunden (vilket motsvarade på ett ungefär det antal varv jag gjorde på nämnda tidsenhet), en av de stående bryta sig ur

människohopen i den närmsta gränden och bana väg genom hjulingarna. En kantig figur visade det sig, helt i blått, ansiktet utslätat och även det i en blå nyans, möjligen var det en mask, ansiktsdragen var svåra att urskilja.

– All respekt, Jisan, vad pågår här? sade den blände med en röst som inte kunde betecknas som annat än myndig efter det att han med ett fast grepp om mina axlar och med båda benen stadigt förankrade i torgets stenläggning hade fått stopp på rotationen.

Jag drog en suck av lättnad. I varje fall en människa på två ben.

– Förlåt, herr officer, sade jag, jag har gjort en lång resa och när jag anlände var allt så konstigt och mina ben förvandlades till de här hjulen. Det är snarast jag, med all respekt, som ska fråga vad som pågår?

– Vi vänta Keizern, vet I int? Dens Ommegang!

– Keizer Karel?

– Hai, Keizer Kareru!

Officeren vände sig nu till de omkringsittande och tilltalade dem i skarp ton samtidigt som han sparkade den som ropat på honom i ena hjulnavet.

– Se I int d'ena autohybiridu?

En chockvåg gick genom hjulingarna, ”ena autohybirido” upprepades från stol till stol och cirkeln omkring mig vidgades snabbt. Jag såg en korridor öppna sig nedåt torget mot Spanske Kungen och jag började rulla utför, utan egen förskyllan. Fortare och fortare gick det, jag plöjde fram som en plog utan att stöta ihop med någon, hela vägen ledsagad av ett brus:

”ena autohybiridu,

ena autohybiridu”.

Plötsligt växte en mur upp framför mig. Jag hade nått början på gränden vid Spanske Kungen. Muren utgjordes av en rad (på ben) stående figurer av de mest olika längder, några räckte mig knappt till ansiktshöjd, troligen barn (tyvärr måste jag säga, med ansikten som inte ens en mor skulle kunna älska), andra, ja, de flesta, var av normallängd, några få verkade stå på styltor, förmodligen för att se bättre. Och muren ville inte ge efter. En kollision syntes oundviklig. I sista ögonblicket tog dock första raden ett steg åt sidorna och jag befann mig inne i en skog av ben. En röst basunerade ut: ”Ena autohybiridu – värste sorten” och skogens grenar vek sig ner mot mig och piskade in orden i mitt skräckslagna sinne ”Värste sorten, värste sorten”. Alldeles innan grenarna skulle vräka mig över ända hejdade de sig och vek undan, varpå nästa grenrad stod beredd till attack. Samma sak upprepades, rad för rad, det var bara orden ”Värste sorten, värste sorten” som rispade mig i ansiktet. Förbi platsen vid Sankt Nikolaikyrkan gick det i samma stil utan att skogen

glesnade, ett veritabelt gatlopp, men icke en attack fullföljdes, icke en hand rörde vid mig, tills med ens leden upphörde och den breda boulevard Anspach öppnade sig för mig. Den var mycket bredare än jag mindes och överallt rusade tvåhjulingar fram, planlöst hit och dit, som myror, utan att stöta samman.

Varför kom jag att bege mig till Margareta i Mechelen? Inte minns jag om jag fattade något beslut, jag kan bara ana att hjulen, styrda av tanken, drog iväg med mig. Fortare och fortare, för var tiondels sekund ökande farten till det dubbla. Accelerationen var enorm, jag trycktes tillbaka i stolen, andra tvåhjulingar for förbi rakt framför näsan som i en film med 10 x 25 bilder i sekunden. Jag höll händerna för ansiktet befarande en katastrof i vilken som helst av bildrutorna, men – inget hände. Ut på motorvägen bar det, myrhjulingarna rusade omkring som besatta, ideligen korsande min väg. Jag insåg snart att jag betedde mig likadant, korsande deras och farande än hit, än dit, i sick-sack, ibland i rakt motsatt riktning, sedan framåt igen, fastän aldrig ner i diket, därför vägen var så bred att jag inte såg dess slut åt något håll.

Hur länge jag åkte så kan jag inte uttala mig om exakt, fort gick det och snart såg jag domkyrkotornet i Mechelen. Det gick så fort att visaren på dess klocktavla knappt kan ha rört sig alls innan jag bromsade in vid dess fot. (Här måste jag inlägga en reservation; jag är inte säker på att det längre fanns någon klocktavla bland alla antenner). Inbromsningen gick förvånansvärt smidigt och lugnt med tanke på den hastighet jag varit uppe i. Och där på torget stod hon, Margareta, på sin sockel.

Jag rullade fram till statyn, och föll på armbågarna genom att pressa hjulen mot den upphöjda sockelkanten. Med knäppta händer bad jag med halvöppen mun denna bön:

”Ädla Margareta, inför dig och den heliga kyrkan, kommer jag i förtvivlan, så som jag och de andra barnen kom till dig, för att få tröst och medömkan i en värld, jag inte längre känner igen ... jag överskred mina gränser ... ”

Till min yttersta häpnad, trots allt jag varit med om, rörde sig statyn och talade till mig. ”Du kommer i rätt tid och jag har berörts av din bot och bön.” Den till och med klev ner och satte sig i min famn. Man skulle kunna tro att den därvid skulle ha krossat mig med sin tyngd, men den var faktiskt fjäderlätt. Hon (ja, eftersom statyn ju måste betraktas som levande då den rörde sig och talade, kan jag gott skriva hon) visste att berätta allt från de senaste tidenderna, eftersom hon hade stått där på sin sockel och memorerat skeendet, alltsedan stenen i all hemlighet ersatts av en staybot (eller spybot) i papper maché eller liknande med just den uppgiften – att spionera på allt och alla. Under tidernas gång hade människorna gjort sig odödliga och dragit sig tillbaka till enklaver, slutat älska och producera avkommor och lämnat all varu- och tjänsteproduktion till de med en inbyggd

evolutionsalgoritm kodade robotarna, varvid krig utbrutit mellan grobotarna, de gående, som ville behålla skogarna och terrängen, och hjurobotarna, de hjulande, som ville jämna ut allting, vilket ändats med att de överenskommit att kasta av sig människornas ok och sinsemellan leva i fred. Nu stod de i begrepp att välja en gemensam kejsare, Ghareru den första, vars Ommegang var omedelbart förestående. Dock med ett extremt program, diktat av skrobotarna, de skrivande, som uteslöt alla icke-artefakter, människor och djur, det vill säga allt levande, fast ingen numera kunde säga vari skillnaden låg. Det var en lång historia, vars detaljer jag vill bespara er, och natten föll på. Jag somnade med Margareta sittande i famnen.

Jag vaknade till trumpeter och smatter. Jag satt på den redan omnämnda tribunen. Hur jag kommit dit vet jag inte. Margareta stod bredvid, som om hon imiterade sin staty, och gjorde en gest med sin mantlade arm ut mot det fullsatta torget och de överfyllda gränderna, och påbörjade ett tal. Som en löpeld spreds över torget orden ”stenen rör sig, stenen lever, stenen talar,” och sedan blev det dödstyst. Hon föreslog: som ”autohybrid, till hälften maskin och hälften människa” hade jag stigit ned till maskinerna och var självklar som kejsare och borde bli vald istället för Ghareru, en mycket komplex och avancerad intelligens, ändå bara en själlös artefakt. Visst gny vållade det och jag uppmanades efter en hetsig diskussion att redogöra för mitt program. Jag var ju inte alls förberedd på något sådant och var inte heller helt klar över vad de menade med "program" men improviserade ett tal, i vilket jag framhöll den vaksamt lyssnande, eftertänksamma och fredliga haren med sina långa hjulliknande bakben – om vilken dessutom ingen vet, var den har sin gång – som en förebild för både grobotar och hjurobotar, liksom allt levande, ett program som sedan kom att kallas ”kharisimenu”, och som alla, utom möjligen skrobotarna som vare sig hade ben eller hjul eller ens någon fysisk gestalt, var mycket nöjda med, och jag blev vald med acklamation.

Den följande festen varade många, många år. Människor (som nu börjat älska varandra igen), robotar av alla de slag, djur och reptiler, spatserade, rullade eller krälade fredade i gränderna och på de öppna slätterna, fåglar upplät sin sång i alla prång och i stadens nyanlagda parker lurade bakom var tredje buske, statistiskt sett, för spänningens skull eldsprutande men oförargliga drakar, tillika månghundraåriga staybotar (eller spybotar) som klivit ner från sina socklar och överrumplade förbipasserande med sina sagor från anno dazumal. På himlen gjorde en häst fyrfota språng. Ja, en sådan Ommegang hade Bryssel aldrig tillförne skådat, det var bara det att jag borde ta mig tillbaka, ja, jag kunde inte bara försvinna från min egen tid. Nu hade emellertid scibotarna uppfunnit avancerade tidsmaskiner så, tro mig, det var det mindre problemet. Ett större problem var att jag var högt älskad av alla som kejsare och fullt upptagen av min nya tids göromål. Inte heller hade jag någon större önskan att återvända – min förvandling visade sig irreversibel, en semi-evolutionär

process. Problemet löstes genom att vi skickade tillbaka, i frivilligt samförstånd med och sedan vi tankat över mina minnen, en äventyrligt lagd hybrid av en grobot och en skrobot. Skrobotarna, som ju aldrig haft några problem att röra sig i tiden, hade äntligen efter ett dekret av mig och sedan våra duktiga ingenjörer och biologer tagit sig an och framgångsrikt löst uppgiften, tilldelats en materiell existens, varför denna min dubbelgångare – och aldrig har väl det epitetet varit mer träffande – nu kunde röra sig fritt i både rum och tid.

Noter och kommentarer

Påpekas bör att personer och händelser i denna roman är fiktiva, om nu någon trodde något annat, liksom händelserna på den institution i Bryssel som är nog så verklig. Verkliga personer, platser etc. nämns dock. För en sentida läsare så här en bra bit in på det tredje millenniet kan namn på personer, händelser, platser och miljöer liksom vissa ord vara okända, varför vi funnit det för läsarens förståelse och kunskap värdefullt att referera till de kapitel där de förekommer och ge förklaringar.

- Prolog -

Karl V (1500-1558) var genom arv kung av Nederländerna 1506-1556 och av Kastilien och Aragonien (Spanien) 1516-1556 och vald tysk-romersk kejsare 1519-1556. Han skrivs också Charles V, Carlos I (eller V), Charles Quint eller Keizer Karel, beroende på språk. Det territorium han härskade över omfattade större delen av kontinentaleuropa (utom Frankrike) samt spanska Amerika.

- I -

Maurice Bejart (1927-2007) var en fransk dansare och koreograf som ledde Ballet du XXe Siècle i Bryssel.

Herakleitos var en grekisk filosof som levde i slutet av 500-talet f.Kr. Han tillskrivs orden "Man kan inte två gånger kliva ner i samma flod" liksom "Allting flyter" vars innebörd är att allt är stätt i förändring.

Dansande dervischer är anhängare av en mystisk islamsk rörelse, och som genom att oupphörligt snurra runt försätter sig i ett tillstånd där själen når förenig med gudomen.

Jaques Derrida (1930-2004) var en, speciellt inom litteraturvetenskapen, mycket uppmärksammas filosof, mest känd för sin "dekonstruktion" av allehanda begrepp.

"Den Andre" är ett svårgripbart begrepp inom nutida filosofi, som innebär att man definierar sig själv som motsatsen dvs. inte "Den andre" men också (ibland) igenkänner denne som "Densamme (som mig själv)".

Kapitel 1

Robert Storm Pedersen (1882-1949) var en dansk tecknare, mest känd för sin reklamteckning för det danska ölet *Tuborg*, där en luffare frågar en annan, när en Tuborg smakar som bäst. Varje gång,

hvergang!

Hardangervidda är ett bergsmassiv i Norge.

Kapitel 2

Waterzooi är en populär belgisk maträtt.

Henry Stanley (1841–1904) var en journalist som av sin tidning sändes ut för att finna den i Afrika försvunna upptäcktresanden *David Livingstone* (1813-1873). När de möttes lär Stanley ha uttalat de berömda orden "Dr. Livingstone, I presume".

Spanske kungen syftar på Karl V, som ju förutom att han var tysk-romersk kejsare också var spansk kung (se *Prolog* ovan). I det sammanhang det står här är det dock namnet på ett känt ölhak och brasserie vid Stora Torget i Bryssel.

Kapitel 3

Henri Vieuxtemps (1820–1881) var en belgisk kompositör och violinist.

Stendhal var pseudonym för Henri Beyle (1783-1842), en fransk författare, mest känd för romanerna "Rouge et noir" (Rött och svart) och "La Chartreuse de Parme" (Kartusianerklostret i Parma).

Rameaus brorson uppträder i en fiktiv dialog med den franske författaren och upplysningsfilosofen Dennis Diderot (1713–1784) i en roman som den senare skrev. "Brorsonen" var verklig, brorson till den franske kompositören Jean Philippe Rameau (1683-1764), och en dekadent figur som gärna låter sig bjudas i utbyte mot kvickheter. I dialogen blir han ett språkrör för Diderot.

Charles Ives (1874–1954) var en amerikansk kompositör.

Harrods är ett varuhus i London med högt statusvärde.

Lejonkullen är ett 45 meter högt monument med ett järnlejon högst upp. Det står på en kulle på fältet där slaget vid Waterloo utkämpades.

Kapitel 4

Michel Ney (1769–1815) var en av Napoleons marskalkar. Efter slaget vid Waterloo ställdes han inför krigsrätt och arkebuserades.

Napoleon (1769–1821) var fransk kejsare 1804-1814.

Torquato Tasso (1544-1595) var en italiensk poet som i dikt beskrev kampen mellan kristna och muslimer under belägringen av Jerusalem 1099.

Ludovico Ariosto (1474-1533) var en italiensk författare, vars främsta verk är verseposet "Orlando

Furioso" (Den rasande Roland). Roland är en hjälte i de kristna frankernas kamp mot de muslimska saracenerna i Spanien mot slutet av sjuhundratalet.

Kapitel 5

Morphei armar, Morpheus var i grekisk mytologi drömmens gud.

Solvaybiblioteket, Ernest Solvay (1838–1922) var en belgisk kemist och industrialist.

Vlamse Blok var ett högerextremistiskt och nationalistiskt parti som verkade för ett självständigt Flandern. Det upplöstes 2004.

Revolutionen 1830 innebar att Belgien blev en självständig nation. Dessförinnan hade det varit en del av Nederländerna.

Kapitel 6

Karl XII (1682-1718) var kung av Sverige 1697-1718. Hans staty i Kungsträdgården i Stockholm anses peka med vänsterarmen och -handen mot Ryssland.

Kapitel 7

Fuga är en flerstämmig, kontrapunktisk (se *Kontrapunk* nedan) komposition.

Johannes Sebastian Bach (1695-1750) var en tysk kompositör som gärna komponerade fugor.

Charles Ives (se kap.3 ovan).

Maurice Ravel (1875-1937) och *Claude Debussy* (1862-1918) var franska kompositörer.

Jean Sibelius (1865-1957) var en finländsk kompositör.

Richard Wagner (1813-1873) var en tysk kompositör mest känd för sina operor.

George Bizet (1838-1875) var en fransk kompositör, som också skrev operor.

Giuseppe Verdi (1813-1901) var en italiensk operakompositör.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) var en österrikisk kompositör.

Kontrapunkt är en kompositionsmetod "not mot not" så att stämmorna (ibland spelade av olika instrument med var sin melodi) flätas samman så att det låter "bra".

Harmonik innebär att toner som slås samtidigt (t.ex. på ett piano) och ingår i samma stämma och melodi låter "bra".

Kapitel 8

Stella är ett belgiskt öl.

Vitt brus och *shot noise* är störningar av elektriska signaler som åstadkommes av slumpvisa eller andra effekter i omgivningen.

Cartesius eller *René Descartes* (1596-1650) var en fransk matematiker och filosof, känd genom den ofta citerade deduktionen: "Jag tänker, alltså finns jag".

Kentaur var i grekisk mytologi en häst med en människas huvud och överkropp.

Charles Darwin (1809-1882) var en engelsk biolog och författare som framlade teorin om evolutionen och att allt levande har ett gemensamt ursprung.

Ludvig Wittgenstein (1889-1951) var en österisk filosof.

Noa var en biblisk figur som på Guds uppmaning byggde en ark och samlade ett par av varje art samt sin familj (åtta personer) i arken. Detta gjorde att de överlevde syndafloden och kunde föra livet vidare.

Kapitel 9

Brevet från Kurt Dahl på Seattle Times är ett verkligt epostbrev. Det skickades ut 1994 och är alltså i romanen flyttat några år framåt i tiden.

Seattle Times är en amerikansk dagstidning.

Jean Jaques Rousseau (1712-1778) var en fransk författare och filosof. I sitt verk "*Émile ou de l'éducation*" (*Émile eller om uppfostran*) ville han reformera barns uppfostran och utbildning.

Kapitel 10

Gare Centrale är järnvägsstationen i centrum av Bryssel.

Spa är en belgisk kurort.

Helsingin Sanomat är en finsk dagstidning.

Biljettens översättning till svenska är: Kungliga cirkusen, Opera, "En kung, ridande", Musik och libretto: Klaas de Vries, Torsdag 20.00.

Klaas de Vries (1944-) är en holländsk kompositör. Operan "*A king, riding*" anses som hans bästa verk. Den gavs på Cirque Royale i maj 1996, och är i romanen flyttad några år framåt i tiden.

Kapitel 11

Sankt Michael är ärkeängeln i Gamla Testamentet.

Everard 't Serclaes (cirka 1320-1388) återtog Bryssel från flamländarna 1356.

Karl Marx (1818-1883) var en tysk filosof vars skrifter utgjorde grunden för marxismen och kommunismen. Han vistades i Bryssel 1845-1848.

Sankt Bonifatius (cirka 675-754) är ett katolsk helgon.

Apollon är i grekisk mytologi ljusets och konstens gud. Han är också en skicklig jägare och

bågskytt.

Fågel Fenix är en mytisk fågel som återfödes var 500:e år och som står som symbol för odödligheten.

Sokrates (cirka 469 f.Kr.-399 f.Kr) var en grekisk filosof.

Hades är i grekisk mytologi dödsriket eller underjorden (och även namnet på dess härskare).

Heliga Barbara är ett katolskt helgon. Hon tros ha levt på 200-talet men hennes existens är ifrågasatt.

Alice i underlandet är huvudperson i en barnbok av den engelske författaren och matematikern Lewis Carroll (1832-1898). Alice hamnar i en värld (Wonderland) som trotsar vanlig logik.

Dolda kameran var ett TV-program där därom ovetande personer hamnar i uppgjorda, udda situationer. Programmets koncept är att visa upp deras förbluffade reaktioner för tittarna.

Femhundraapp kan tyckas vara mycket i dricks men vid millenieskiftet gällde ännu francen som valuta i Belgien.

Kapitel 12

Le siege de Bruxelles (Bryssels belägring) är en roman av den belgiske författaren Jacques Neirynek (1931 -).

Nornor är i nordisk mytologi ödesgudinnor.

Calvados är ett äppelbrännvin från Normandie i Frankrike.

Reino var artistnamn för Karl Otto Hilding Andersson (1921-2011), en svensk lindansare med världsrykte.

Empire State building är en skyskrapa i New York, som en gång var världens högsta.

Vita huset är presidentens bostad i Washington, USA. Att Reino skulle ha inbjudits till Vita huset kan inte verifieras och är troligen en produkt av Henris fantasi.

Kreml är säte för den ryska presidenten och statsledningen.

Helios, grek. "solen". Helios är i den grekiska mytologin solguden.

Gent är en stad i Belgien.

Emile Delperee (1850-1896) var en belgisk målare. Han har förutom den i romanen nämnda målningen avbildat mötet mellan Karl V och Luther i Worms 1521 (se *Första satsen*, kap.2 ovan).

Mechelen är en stad i Belgien.

UGC-huset. UGC är en stor filmkedja i Frankrike och Belgien.

Pro primo etc., latin "för det första etc."

Kapitel 14

Godiva är namnet på det ledande chokladvarumärket i Belgien.

Karlsbadarsalt är ett avföringsmedel bestående av magnesiumsulfat.

Nässelvatten är ett illaluktande gödningsmedel för växter gjort på brännässlor.

Kapitel 15

Dr Strangelove är namnet på en bisarr atomfysiker i filmen med samma namn från 1964 av Stanley Kubrick.

Stanley Kubrick (1928-1999) var en amerikansk-brittisk filmregissör. Filmen "2001" innehåller bl.a. en berömd scen då en dator, kallad HAL, försöker ta kontrollen över ett rymdskepp.

Antropocentrisk betyder ung. "med människan i centrum" och innebär bl.a att världen är skapad för att passa människan.

Schlaraffenland är ett fantasiland där allt finns i överflöd.

Manuel Castells (1942-) är en spansk sociolog som i sina fyra band om "Nätverkssamhällets framväxt" analyserat det nya samhälle som blir resultat av dator- och kommunikationsteknologins snabba utveckling.

Kapitel 16

"*Jag ... olycksalige! Jag ... olyckssälle!*" Denna recitation är från ett drama av *Pedro Calderón de la Barca* (1600-1681) som var en spansk dramatiker. Hans mest kända drama är "Livet en dröm" som utspelar sig i Polen och handlar om prins Sigismund, som i första aktens början sitter inspärrad och fjättrad med en kedja i ett torn och där utbrister i den klagan som sedan följer. Marianne har (uppenbarligen) bytt ut Sigismund mot en häst. Texten som återges är Mariannes nydiktade version med användning delvis av Erik Blombergs svenska översättning från 1956.

"*Gnääää-dige Herrn ..*". Marianne talar här tyska: "Nådige herrn, ge mig gräs och jag ger er nöje, ge mig en liten öl och jag spelar för er."

Kwak är ett belgiskt öl.

Fiktionskuber och virtuell verklighet ansågs vid millennieskiftet komma att få en stor framtida marknad.

Unsinn, tyska "dumheter".

"*Är du beredd, are you ready, bist du bereit*," (underförstått "för framtiden") var en ofta framförd reklamslogan strax före millennieskiftet.

Kapitel 17

Ixelles är en stadsdel i Bryssel.

Ardennerskinka. Ardennerna är en region i Belgien.

Tetrapak är en förpackningsform med en botten och tre sidor.

Port(vin) är ett vin från Portugal och Spanien.

Stålmannen är en seriefigur med övermänniskliga krafter från den fiktiva planeten Krypton.

General Zod, också från Krypton, är Stålmannens antagonist.

Beaulieu är en stadsdel i Bryssel.

Sumererna bebodde området kring nedre Tigris i nuv. Irak från cirka 4000 år f.Kr. De utvecklade kilskriften, tecknen trycktes in i lera som sedan brändes. Kilskriften har kunnat tolkas och många lertavlor finns bevarade.

"Historiens slut" är titeln på en uppmärksammas bok (1992) av den amerikanske statsvetaren Francis Fukuyama. Uttrycket syftar på det kalla krigets (förmodade) slut.

Arkimedes (se *Första satsen*, kap.7). I sin skrift "Sandräknaren" hävdade han att talen var fler än sandkornen i hela universum.

I *Thermopyle* i Grekland ägde ett berömt slag rum år 480 f.Kr. mellan greker och perser.

Vid *Domedagen*, vid tidens slut, skall de goda skiljas från de onda.

Den svenska tidningen var Östgöta Correspondenten.

Virginia Woolf (1882-1941) var en engelsk författarinna.

EU-kommissionen avgick i förtid 1999 efter en korruptionsskandal.

Nagano är en stad i Japan där olympiska vinterspelen hölls 1998.

Ludvig van Beethoven (1770-1822) var en tysk kompositör. Den sista satsen i hans nionde symfoni, som är en tonsättning av Schillers dikt "An der Freude" (Till glädjen) har fått officiell status som Europahymn.

Friedrich von Schiller (1759-1805) var en tysk diktare och dramatiker.

Voltaire (1694-1778) var en fransk författare och filosof. Citatet som åsyftas lyder "Il faut manger son jardin" (Det är nödvändigt att odla sin trädgård) och är ur hans roman "Candide".

Röde riddaren är en skräckinjagande riddare som besegras av hjälten Parzifal i Wolfram von Eschenbachs (cirka 1170-1220) medeltida versepos "Parzifal".

- II -

Obeveklig flyr tiden. Raden är ett citat från Ovidius "Metamorfoser". *Ovidius* (43 f.Kr-17 eller 18 e.Kr.) var en romersk skald.

Kapitel 1

Ingen vet var haren har sin gång är ett gammalt svenskt ordspråk.

Tack

för att du läst denna roman.

Synpunkter och kommentarer tas gärna emot av förlaget,
<https://sandemarforlag.se> eller info@sandemarforlag.se